"Ham idim piştim; yandım elhamdülillah!"
Mevlana Celaleddin Rumi

Sevginin Yolu

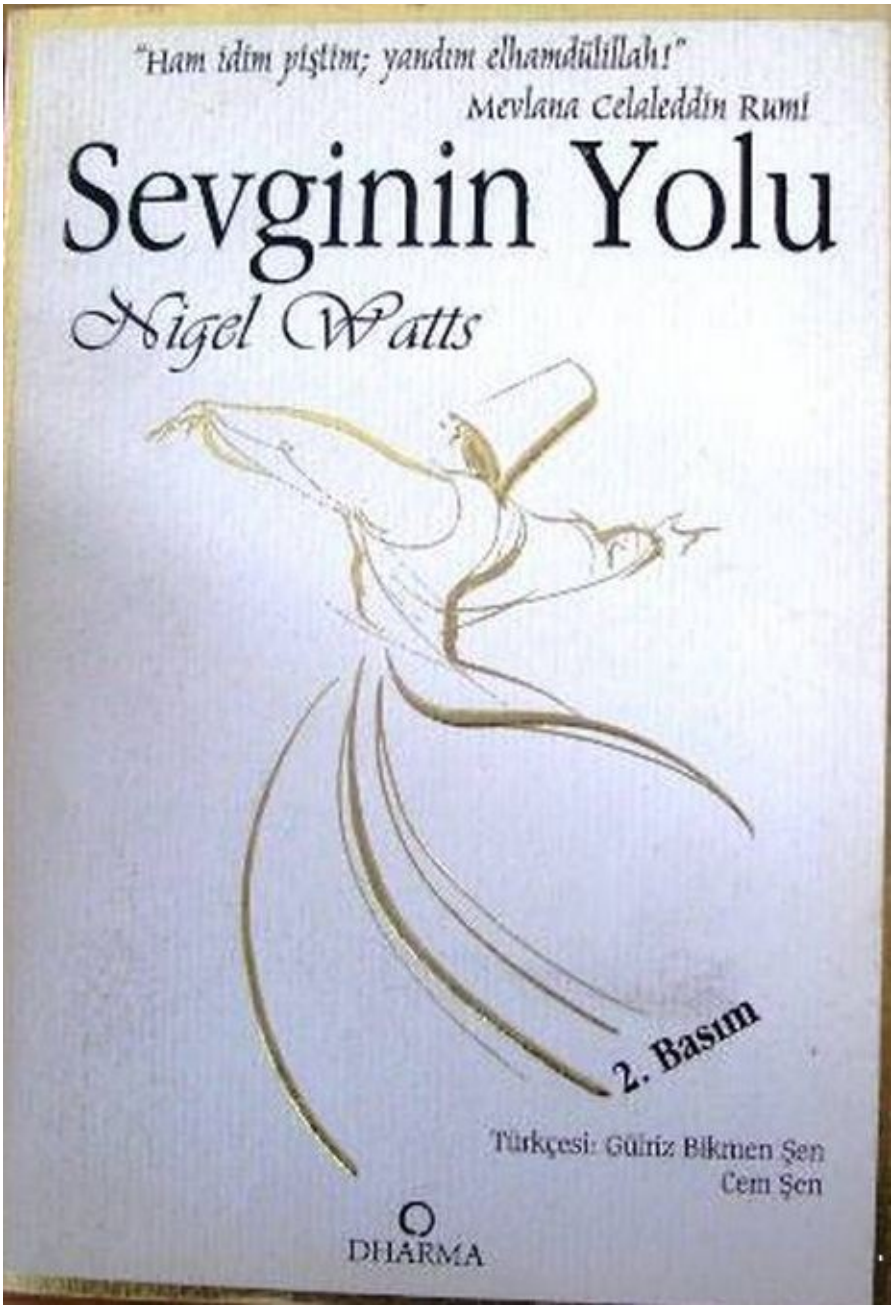
Nigel Watts

2. Basım

Türkçesi: Güliz Bikmen Şen
Cem Şen

DHARMA

ARKA KAPAK YAZISI:

SEVGININ YOLU

NIGEL WATTS

"Ham idim piştim; yandım elhamdülillah!...

Mevlana Celaleddin Rumi'nin belirgin bir yaşam öyküsü bulunmamasına karşın, hayatının önemli olayları üzerinde bütün araştırmacılar aynı fikirdedirler. Günümüzde Afganistan olarak bilinen bölgede, 1207 yılında doğdu; saygı duyulan Müslüman alimlerin oğlu ve torunuydu. Selçuklu Hükümdarlığının başkenti Konya'ya yerleşti ve 1273 yılında burada vefat etti. Ölümünün hemen ardından dönerek yapılan danslarıyla ünlü olan Sufizmin Mevlevi okulu kuruldu. Fakat, onun eserlerinin kaynağı olan sıra dışı ilişkisi ve dostluğu ile ilgili pek az şey bilinmektedir.

Tebrizli Şems olarak adlandırılan gezgin derviş hayatına girdiğinde, Rumi binlerce insanın izlediği saygı duyulan bir imamdı. Rumi, ilk tanıştıkları andan itibaren bu kışkırtıcı, sıradışı ve geleneklere aykırı davranan ruhun etkisi altına girdi. İzdeşlerini dehşete düşürerek aniden eğitim verdiği medreseyi ve evinin kapılarını kapadı ve gönül eğitimi olarak adlandırdığı eğitimde çıraklığına başladı.

Sevginin Yolu, bu sıradışı ve mücadele dolu dostluğu, ilk anında duyulan yoğun sevgiden beklenmedik acılı sonuna' kadar anlatmaktadır. Rumi'nin yaşamı, Şems ile tanıştıktan sonra bir daha asla eskisi gibi olamamıştı. Esrik ama bir yandan da üzücu mücadelesi ve arayışı, bizlere gerçek adanmışlığın anlamını öğretmektedir.

Kitapta geçen bazı kavramlar için sözlük:

(**NOT:** sözlük kitabın arkasında idi, epub yaparken kitabı okumadan önce bi göz atmanın iyi olacağını düşünerek öne aldım)

Allahu ekber: Allah yücedir.

Ayet: Kuran’dan bir mısra.

Derviş: Sufı kardeşliğinin bir üyesi.

Cin: Her biçime girebilen ve insanları doğaüstü şekilde etkileyebilen bir tür ruh.

Eyd ül fitr: Ramazan’ın sonunu belirten bir kutlama; Bayram

Emir: Yönetici ya da komutan.

Fakir: Dilenci derviş.

Fetva: Müftü tarafından verilen resmi yasal karar.

Hadis: Peygamber geleneği

Hafız; Bütün kuram ezbere bilen kişi.

İnşallah: Allah izin verirse.

Kudüm: Bir çift küçük davuldan oluşan vurmalı çalgı. *Külah:* Konik bir şapka.

La ilahe illallah: Allah'tan başka İlah yoktur.

Mağrib: Akşam namazı.

Melameti: Bütün dışsal dindarlık işaretlerini gösteriş olarak kabul eden ve bu nedenle de bunları küçümseyen, namaz kılmayan ya da dini kıyafetler giymeyen ve ihtiyaçlarının bilinmesini istemeyen Sufi geleneğinin bir üyesi.

Maaşallah: Allah her ne yaparsa iyi yapar.

Mevlana: Bir onur ünvanı, "Ustamız."

Mimber. Cami kürsüsü.

Müezzin: Dua okuyan kişi.

Pir. Kelime anlamı, Büyük.

Kalender: İslam'ın dış görünüşüyle pek fazla ilgilenmeyen gezgin derviş.

Rübap: iki telli yaylı çalgı.

Sema: Mevlevilikle özdeşleşen ve dönerek yapılan ayin.

Şeriat: İslam kanunu.

Şeyh: Derviş düzenindeki usta.

Sünnet: Hz. Muhammet’in hayattaki davranışlarına uygun davranışlar.

Tekke: Dervişlerin eğitimi için kurulmuş olan mekan.

Zikir: Allah’ın adlarını tekrarlayarak Yaradan'ı anma; meditasyon.

Dünya ve kumlar yanıyor. Yükünü yanan kumlara ve

Yolların toprağına daya,

çünkü aşk ile yaralanmış herkes

bunun İzini yüzünde taşımalı

ve bu yara görülmeli.

bırakın kalbinizin yarası görülsün,

çünkü sevgi yolunda yürüyenler bu yaralarından tanınırlar.

Hazret-i Muhammet

Yazarın Notu

Batı dünyasında “Rumi” olarak bilinen 13. Yüzyıl mistiği Celaleddin Rumi’nin hayatı, hemen hemen tümüyle bilinmektedir ve bu kitapta aktarılan olayların büyük bir kısmı onun hayatını anlatan kayıtlardan alınmıştır. Hayatını ilk kez kaleme alan oğlu Sultan Veled’e ve aynı zamanda veliler hakkında yazan 14. Yüzyılda yaşamış Şemseddin Eflaki’ye sonsuz minnetlerimi sumak istiyorum. Aynı zamanda Afzal İkbal, Mehmet Önder ve Annemarie Schimmel gibi yakın dönem araştırmacılarının kitaplarından da kaynak olarak faydalandım; İdris Şah ve Irina Tweedie’nin eserleri, Sufı yolu ile ilgili son derece aydınlatıcı bilgilerle doluydu ve bu eseri yazmamda son derede yardımcı oldular. Hepsine de teşekkür

ederim. Bununla birlikte, *Sevginin Yolu*, bir romandır ve romana özgü serbest yaklaşımı rahatça kullandım: Mevlana'ntn kişiliği ile ilgili olarak çizdiğim portre, büyük bir saygı ile kişisel yaklaşımlarım ve tahminlerim sonucunda oluşmuştur.

Bir insanın hayatı ile ilgili gerçekler genellikle gerçekte olup bitenleri gölgelemektedir. En önemlisi, kişinin yaşamının ışığıdır. Rumi ışıyan bir akkordu ve ışığı, kendinden geriye bıraktığı sözlerden dışarıya yayılmaktadır. Onun anıtsal şiirleri, yararlandığım bütün diğer kaynakların ötesinde araştırmalarımın başlangıcı ve sonu olcular; bu şiirlerin asıl yazarına ve aynı zamanda çevirmenlerine, özellikle de R.A.Nicholson, Nevit Oğuz Ergin ve Coleman Barks'a teşekkür etmek isterim. Kitapta anlatılan öğretici

hikayeler Rumi'ye, aittir; bununla birlikte, 169 ve 185. sayfalar haricindeki bütün şiirler benim tarafımdan yazılmışlardır.

Ayrıca British Library/Penguin Books Fellowship'e destekleri için minnettarlığımı sunmak, British Library, İran ve Türk Eserleri Kolleksiyonu Başkanı Muhammed İsa Waley'e sorularımı yanıtlamak için içtenlikle zaman ayırdığı için teşekkür etmek isterim. *

Celaleddin (anlamı, "dinin ihtişamı"), Şems ("güneş") ile karşılaşmasının etkisinden asla kurtulamadı. Ruhsal içgörülerini aktarma çabası, kendiliğinden dudaklarından döküliiveren ve müritleri tarafından kağıda geçirilen binlerce şiir yaratmasına neden oldu. Daha sonraki eseri, *Mesnevi*, ruhsal önemi nedeniyle Kuran'a benzetilmesine karşın, o, kendi sözlerine herhangi bir bağlılık duymuyordu: bütün bu sözleri, yalnızca insanlar ondan duymak istedikleri için yazılmışlardı. Kelimeler, hatta güzel ve bilgelik dolu olanları bile, Allah'ı işaret edebilir ama hiçbirisi sizi ona ulaştıramaz. Yolculuğun sonunu sessizlik içinde kat etmeliyiz, çünkü Sufi yolu gerçek aşkın yoludur ve gerçek sevgi daima insanın dilinin tutulmasına neden olur.

Birinci Bölüm

İçimizde öyle bir güneş var ki ona en ufak bir bakış bile bizi küle çevirebilir. Çevremizde başka güneşler de var insan suretinde dolaşan. Eğer kalp gözümüz açık olsaydı onları görür, tüten ayak izlerini fark eder, yanan yüreklerinin râyihasını duyabilirdik. Ama çok enderdir böyle insanlar ve daha da ender olan onların görülebilmeleridir. Tebriz'in güneşi Şemsi Tebrizi gibisini görebilecek gözlere ise pek azı sahiptir.

Örtülüyüz; çoğumuz bulutlu günleriz, ışığımızın parıltısı yağmur bulutlarıyla kararmış.

Bulanmış güneşin, soluk ekinleri ve soluk yüzleri yetiştirdiği karanlık, soğuk bir ülkede yaşıyoruz. Her sabah su kovasının üzerindeki buz tabakasını kırmak zorundayken, inanabilir miyiz havanın sıcak olabileceğine? Ayın, yalnızca etrafındaki karanlığın derinliğini gösterecek kadar ışıdığı karanlık gecede, mümkün müdür inanmak renklerin dünyasının varlığına?

Bak bize. Ne kadar soğuk, ne kadar kör görünüyoruz. İçimizde saklanmış güneş, toza kire bulanmış, değersiz çakıl taşlarıyız. Granitin üzerine güneş vursun, yakut olur derler. Aynı bu şekilde, insan da iç güneşinin ışımasıyla değişime uğrar. Alın size böyle bir değişimin, Celal'in hikayesi:

Celaleddin Muhameddin ar-Rumi, beşiği insan ve Allah tarafından sallanan, kutsanmış bir çocuk olarak doğdu. Beşiğin bir tarafında, Allah'ın sadık kulları, babası ve büyük babasının, Baha Veled ve ermiş Hüseyin ibn Ahmet Katibinin elleri, diğer tarafta da bütün Moğolların hükümdarı, hanlık rütbesi, ve Cengiz, "Okyanus" lakabıyla anılan Timuçin. Bir tek adam ama okyanus kadar askerle beraber. Moğol istilası Çin'e doğru dönmüş, şimdi de batıya Pers ülkesine doğru taşan bir nehrin suları gibi akıyordu. Şimdiden Belh'den Kuzeye doğru, Celal'in anavatanı bu sular altında boğulmuş, insanları kan içinde debeleniyorlardı. Rüyasında, yaklaşan tehlikeye karşı uyarı alan Celal'in babası, ailesi ve müritleriyle beraber Anadolu'ya kaçtı. Selçuk Türkleri tarafından yönetilen bu topraklar kanlı fetihlerin önünde set oluşturuyordu. Başkent Konya, yüksek duvarları, süslü kuleleri ve derin hendeğiyle on iki kapısı da son derece iyi korunan refah içinde bir kentti. Ancak sadece üç günlük at sürümü ötede İslam'ın hilali Moğolların vahşi atlılarıyla karşılaştı. İşte Celal kendini burada buldu.

Faniliğini hissetmenin bir insanı harekete geçmeye kışkırtması gibi, düşen her yeni şehrin haberi, her yeni katliam da güçlü başkentin insanlarını, narin

hâzinelerini daha da önemsemeye kışkırttı. Celal de onların en değerli hâzinelerinden biriydi. Zihni hızlıydı.. ve tüm derslerini kolaylıkla öğrendi. Erken gelişmiş olmasına rağmen alçak gönüllüydü. Hukuk ve şeriat kuralları, felsefe ve dilbiliminde hocalarından bilgiyi içercesine emdi ve mükemmelleştirdi. Yetişkinliğe eriştiğinde konusunda bütün en iyi beyinlerle münazara etmişti. Konya halici, babasını seviyordu. Celal ise henüz babasının gölgesinde yürüyor olsa da, insanlar onun şerefli oğlunu da seviyorlardı. Sunulan hediyeler geri çevriliyor, verilen topraklar iade ediliyordu. Baba-oğul, zengin oldukları kadar da yoksul, bilinen bir azmin ve ihtiyacın ötesindeydiler. Celal, yeryüzüne ancak değercesine yürüyor, hayatinin yük arabasını güzel bir boyunduruğa takılmış olarak çekiyordu.

Babası, Celal'i, Konya'nın dini üniversitelerinden biri olan medreseden bir hizmetkarı vasıtasıyla çağırdığında Ramazanın beşinci günüydü. Sert bir kıştı. Yaşlı adam omuzlarında ve dizlerinde kalın şallarla bir minderi kendine destek almış oturuyordu. Cildi solmuş ve bir zamanlar yoğun ve siyah olan sakalı şimdi sararmıştı. Parmaklarının derisi sanki havlu eldivenlermişçesine gevşektiler. Bir müşterinin hesap defteri dizlerinin üzerinde duruyordu. "Gözlerin benimkilerden daha iyi, bu sayıları sen gözden geçiriver'

Celal söyleneni yaptı.

Bitirdiğinde babası "Hiç borç kaldı mı?' diye sordu.

"Tüm borçlar ödendi, alacaklar alındı."

Yaşlı adam başını salladı ve ellerini uzattı. Celal hesap defterini uzattı ama babası sabırsızca kafasını salladı. "Hayır, hayır, diğer kitap"

Celal babasının ne demek istediğini anladı. Raftan Kuran'ı alıp kılıfından çıkarttı. Yaşlı adamın ellerindeki titremeyi sakinleştirdi ve Kutsal Kitabı öpebilmesi için ona yardımcı oldu. Baha Veled kitabı açmak için hiçbir harekette bulunmadı. İçindekileri okumasına gerek yoktu, o bir hafızdı, bütün Kuran'ı ezbere biliyordu, kelimeler kalbine yazılıydı.

Celal kitabı babasının kucağına bıraktı ve yüzünü inceledi. Baha Veled'in bulanık bakışı omzundan öteye asılıydı. Celal neye baktığını görmek için arkasına baktı ama yaşlı adamın kırpıştırdığı gözleri hiçbir yere sabitlenmemişti. Allah'ın yaklaşan krallığından başka hiçbir yere.

Celal sedirin üzerindeki adamı endişeyle seyrediyordu. Baha Veled kışın ilerlemesiyle daha da kırılgan hale gelmişti, sanki güneş ışığı istemiyle her gün biraz daha küçülüyordu. Ramazan boyunca hasta olmasına rağmen, oruç tutmakta ısrar etmiş ve şimdi neredeyse dua bile edemeyecek kadar güçsüzdü. Celal, babasının Kuran'ın, tahtadan kapağının üzerinde dans eden parmaklarını seyretti ve bir zamanlar olmuş olduğu adamı hayal etmeye çalıştı. İnanması güçtü ama bundan birkaç ay önce Baha Veled hayat doluydu. İnancı damarlarını ve kemiklerini dolduruyor, sakalına doğru akıyordu. Camide cemaat karşısında konuşurken bir peygambere benziyor, sesi duvarlardan ve yerlerden yayılıp akıyordu. Çocuk veya bilge, kimse ona karşı gelmeye cesaret edemezdi. O alimlerin Sultanıydı, Muhammet'ten hemen sonra geldiği söyleniyordu. Şimdi ise asil kafası kendisini taşıyamayacak kadar güçsüz boynunun üzerinde sallanıyordu. Allah onu huysuz bir çocuğa çevirmişti.

Baha Veled oğluna, sanki kim olduğundan emin değilmişçesine gözlerini kısarak baktı. "Eyd-ül-fitr festivalinden önce gitmiş olacağım. Beni gömecek ve yerime sen geçeceksin." Parmakları sanki kendilerinin ayrı canları varmışçasına sinirli danslarına devam ettiler.

Celal, babasının söylediklerine karşı çıkmamak için dudaklarını ısırdı. Bu sadece İlkbahar güneşiyle yok olacak geçici bir zayıflık, bir kış sıtmasıydı. Bu sarsılan kafa kendini toparlayacak, zayıflamış kasları düzgün yemekle tekrar güçlenecekti. Bedeni küçülmüş olsa da, babasının ruhu hâlâ

o azametli adamın ruhuydu. Bu kadar muazzam bir şey nasıl hiçbir şeye dönüşebilirdi?

Oda soğumuştu, ocağın önüne eğildi ve alevlere üfleyerek zayıf ateşi canlandırmaya çalıştı. Hırkasını çıkarıp babasının omzuna sardı, daha sonra şiltenin önünde dizlerinin üzerine çöktü ve yaşlı adamın elini ellerinin arasına aldı. İçine hayat vermek istercesine ovuşturdu. "İyileşeceksin baba."

Celal, ölümü daha önce de görmüştü. Çocukken Semerkant'taki Moğol istilası sırasında evlerin yakılışını, kaçan insanların kılıçlarla doğranışını korkuyla seyretmişti. Ruhun bedeni ne kadar çabuk terk edebileceğini biliyordu. Hala için için yanan evlerin arasında dolaşmış ölü bedenlerin yüzlerine bakmıştı. Açık ağızlarına, sanki halen uçuştaymışçasına açık kollarına. Şimdi sıra Baha Veled'deydi.

“Daha hazır değilim baba, beni şimdi bırakamazsın” dedi kendini tutamayarak.

Yaşlı adam elini oğlununkinin içinden çekti ve onun saçlarım okşadı. Titreyen parmakları yanaklarından çenesine aktı. Oğlunun sakalını sevdi, o an, sadece bir tek an için Celal, babasının geri geldiğini düşündü. O kadar tanıdık, o kadar kısa bir okşamaydı ki içini çekti. Tek istediği bu ânı yakalamak, sonsuza kadar durmak, asla yaşlanmamak, asla büyümemek, hiç ayrılmamaktı. Acısı, tek bir gözyaşı damlasına damıtılıp yanağından aşağıya babasının parmaklarına aktı.

“İnsan yaşadığı hayata uygun şekilde ölür” diye mırıldandı yaşlı adam. “Ve ölümüyle uyumlu bir şekilde uğurlanır. Ben huzurlu öleceğim.”

Yaşlı adamın elleri oğlunun sakalının etrafını sardı. “Ne kadar güçlü oldun, ne kadar çok şey vaadediyorsun.” Gülümseyişi yaşlı adamın yüzünü kırışıklarla doldurdu. “Yüce Attar’ın söylediklerini hatırlıyor musun? Biz Nişapur’dayken sen küçük bir çocuktun. Seni benim arkamdan yürürken görünce ne demişti hatırlıyor musun?’

Celal, son defa olduğunu bilerek müsamaha ile cevap verdi. “Hatırlıyorum baba. Allah’a hamd olsun, işte büyük bir nehir, arkasından kudretli bir okyanusu sürükleyerek geliyor,’ demişti.”

“Kudretli okyanus” diye mırıldandı yaşlı adam. “Tüm dünyayı sular altında »bırakacak bir Okyanus.”

Celal ağladığını fark etti ve kafasını çevirdi. Acısının belirtisi olduğu şeyden utanıyordu. Doğru, bir okyanustu; bencil gözyaşlarından oluşmuş bir okyanus.

“Benim yerimi alacaksın,” diye yineledi yaşlı adam. “Dünya susamış insanlarla dolu.”

“Allah’a susamış insanlarla mı?”

Baha Veled dişleri soğuktan birbirine çarparken zorlukla güldü. “Belki bir, iki tanesi. Çoğu buna susamıştır...” Oğlunun elini tuttu ve azalan gücünün izin yerdiği kadar güçlü sıktı, ama artık yorulmuştu ve el sıkışmaktan biraz daha güçlü olabildi ancak. “Dostluk. Sevgi. Ait olma. Acıların sonu.” Göz kapaklarının kapanmasına izin verdi, aniden yüzünden bütün kanı çekilmiş gibi oldu. “Şimdi uyuyacağım.”

Babasından istediği sadece onu sorumluluklarından koruması değildi, esasında korunmak istediği daha büyük güçlerdi. Babasının yanında diz çökmüş oturup, yüzündeki kanın çekilişini seyrederken, babası gittiğinde, kendisiyle ve tutacak hiçbir el olmadan Allah'la yüz yüze geleceğini fark etti.

Baha Veled'in elinde burulmuş olan parmaklan cennetin kapısını yumruklayan yumruklara dönüştü. O gece Yaradan'ı lanetledi ve baş kaldırışının pişmanlığıyla ağlayıp, yine lanetledi. Secde edip o kadar çok dua etti ki, göz yaşlarıyla sırılsıklam olan sakalı donarak yere yapıştı. Ama babası yine de öldü.

Baha Veled'in vefatından sonra şehir halkı kırk gün boyunca yas tuttu. Sultan ve Emirleri adarına binmiyordu, Ramazan bayramı kasvetli bir hava içerisinde geçiyordu. Celal teselli edilemiyordu. Genç eşi Gevher Hatun öncelikle eşi, sonra kendisi en sonra da kayınpederi için ağlıyordu. Onu sevmeye çalışmış olmasına rağmen, sert bakışları ve dini usulleri yüzünden Baha Veled'den hep çekinmişti. Onun adına ağlamak için de aslında çok bir sebep yoktu; uzun ve dindar bir hayat yaşamıştı; şimdi Allah'ın karşısına çıkmış olan iyi bir adamdı. Onun endişelerinin odağında Celal vardı.

O kadar çok sevdiği adam gitmiş yerine yüzü küle dönmüş bir sahtekâr vardı. Bu onun kocası değildi; o etkileyici, genç, yaşamı çehresi kadar yumuşak, kolay gülen, zor kızan bir adamdı. Şimdiyse, onu rahatlatmak için gösterdiği her çaba, boş veya rahatsız olmuş bakışlarla karşılaşıyordu. Onun mutlu, acıya hiç sabrı olmayan oğullarına bakışlarını gördüğü zaman, bu ölümün açtığı gediği fark ediyor ve ellerini yüzüne kapayıp acı gözyaşları döküyordu.

Elbisesinden tutup onu sarstı "Nereye gittin, Bey?'diye ağladı.

Kendisini korumaya bile çalışmadan. "Dünyada hiç kimsem yok," diye cevap verdi, "yalnızım."

"Ben hala senin karın değil miyim?"

"Evet karımsın ama dostum değilsin?"

Onu kenara itti ve ocaktan maşayı kaptı. Celal bir an için ona vuracağını sandı, ama o sinirle ateşi karıştırmaya koyuldu. Neredeyse kömür olmuş bir kütüğü öyle bir hırsla dövüyordu ki odanın içinde kıvılcımlar uçuşuyordu. Celal uçuşan bu ışıkları karısının fışkıran öfkesinin işareti olarak değil sadece kıvılcımlarmış gibi izledi.

“Baban senin nasıl arkadaşınmış ki?” diye sordu. Sesinin tonu, kırık cam gibi keskindi. “Ondan korkmadığın zamanlarda ona hayrandın’

Celal cevap vermedi. Gevher Hatun anlayabilecek olsaydı, bu soruyu sormamış olurdu. Hayır, cevap ona hiçbir şey ifade etmeyecekti.

Ama babasının, arkadaşı olduğunu söyleyerek ne demek istemişti? Karısı haklıydı: Baha Veled herkesin hatta oğlunun bile çekindiği muhteşem bir adamdı. Haşmetini, kimsenin görmezlikten gelemeyeceği bir pelerin gibi giyerdi. Sert ifadesi ve gülümsemez simasına rağmen Baha Veled, sevdiğine karşı ürkek ve yumuşak bir genç kız gibiydi.

Bağlılığının yöneldiği neydi? Allah. Baha Veled de oğlu gibi bağlılıkları kan bağının da ötesine geçen, yürekleri Allah aşkıyla dolu bir ailenin ferdi olarak doğmuştu. Ve ailenin bütün üyeleri, yerleri, yaşları ve kabileleri ne olursa olsun birbirlerine dosttular.

Celal babasının medresedeki odalarına taşınmalarını emretti. Burası kiremitten yapılmış, içinde ahşap yatak plakaları bulunan basit bir yerdi. Bunun Gevher Hâtun’u fena halde kışkırtacağını biliyordu

“Nerede sana yakışan konfor?” diye şikayet etti. “Senin makamın yücelirken neden rahatımız baş aşağı düşüyor?” Hizmetkarları, gümüşleri ve nadide halıları almaları için eve gönderdiyse de Celal onların yeni eve getirilmelerini kesinlikle yasakladı.

“Çocukluk dönemi bitti, Hanım,” dedi, “oyuncaklarımızı arkamızda bırakmalıyız. Babam öldü. Ben onun halefiyim sen de benim karım.. İnşallah iyi yaşar, Allah’a ve insanlara en iyi şekilde hizmet ederiz.”

“Ya çocuklarımız, onların çocukluk zamanı olduğunu ret mi ediyorsun? Onların da yaşlı dilencilere mi dönüşmesi lazım?”

Celal pencereyi örten örtüyü kaldırdı ve başıyla karısına dışarıyı işaret etti. Gece

şiddetli bir kar fırtınası olmuş, kar şehrin bütün sokaklarını ve evlerin damlarını kaplamıştı. İkisi de bu ani güzellik karşısında tutulup kaldılar. “Çocuklarımızı çağır,” dedi karısına.

“Sultan Veled! Alaaddin!”

Çocuklar koşarak geldiler ve onlara yanaştılar. Bu, iki çocuğun da gördüğü ilk kardı ve daha yeni keyfini çıkartıyorlardı. Karda yuvarlanmaktan iki çocuk da gerçekten kırmızı yüzlü şişko yaşlı adamlara benzemişlerdi. Celal uzanıp başlarına dokundu, onlar da babalarını gülümserken görmenin sevinciyle gülüştüler.

“Bunlar gibi yaşlı bir adam olmak hayatımın amacı,” dedi Gevher Hâtun’a.

Çocuklar gözyaşlarını görmesinler diye kafasını çevirdi. Celal’in güneşinin, öylesi fırtına bulutlarının ardından bu kısacık görünüşü ona kışın nasıl derin ve uzun olacağını bir kere daha anımsattı. Gevher Hâtûn, Baha Veled’in ölümünün Celal için, bir fındığın sürgün verebilmek için çatlaması gibi acı verici ama aynı zamanda gerekli olduğu biliyordu. Babası hayatta olduğu sürece Celal onun pelerininin koruyuculuğu arkasından asla çıkmak zorunda kalmayacaktı. Hiçbir erkek babası ölünceye kadar gerçek olgunluğa kavuşamaz; ve Baha Veled gibi bir adamın oğlu da ismini taşıdığı adamı gömmeden kendi hayatının amacını tam olarak yaşayamaz. Baha Veled’in gitmesiyle, Celal tüm çıplaklığıyla kendisi olacaktı. Kendisiyle Konya’nın insanları arasında hiçbir aracı olmayacaktı. Babasını son eşikten de geçmesiyle beraber, Celal aniden şeyh olarak binlerce insana yol göstermekten sorumlu olacaktı.

Gevher Hâtûn, Celal’in ruhunun tohumunun patlayıp hayatının ağacının, babasınınkini geçinceye kadar büyümesinin Allah’ın isteği olduğunu biliyordu ve bu bilgi için Allah’tan nefret ediyordu. Evlendiği kara gözlü genç adamı geri istiyordu. Çocuklarının başlarına dokunup onları güldüren kocayı geri istiyordu. Bu adamın yüceleşip kendilerinden uzaklaşmasını istemiyordu.

Celal, arkadaşı Hüsam’ı yanma çağırttı. “Ne yapmam lazım? Babamın makamı boş. Nasıl doldurmalıyım?”

“Baban olamazsın ama kendin olabilirsin,” diye fikir verdi. “Neden endişeleniyorsun? Sen Konya’nın en saygı duyduğu oğlusun.”

“Ama hiçbir şey bilmiyorum.”

“Konya’da senden daha fazla bilen hiç kimse yok.”

“Ben hâlâ çırağım.”

Hüsam arkasını dönmek üzereyken arkadaşı kolundan yakaladı. “Şam’a gideceğim; eğitimimi tamamlamama yardım edecek bir şeyh bulacağım.”

“Ama senin yerin burası.”

“Şeyhi olmayanın şeyhi Şeytan’dır. Burada kalırsam yoldan saparım.”

“Yoldan sapmak mı? Konya halkının başına neler gelir o zaman?’

Celal arkadaşının hiddetinden şoke olmuştu. “Bu öfke neden Hüsameddin?”

“Bu korku neden Celaleddin?”

Cevap veremedi.

Yasın resmi bitimi olan kırk birinci günde Celal, bekleşen kalabalığa kapısını açtı. Yol gösterilmesi için haykıran insanlara, istek dolu gözlerine baktı ve verdiği kararın güçlendiğini hissetti. Atanmasını kabul edip babasının medresedeki yerini alması, vaazlar verip, anlaşmazlıkları gidermesi gerekli cezaları vermesi şu an yapacağından çok daha kolaydı ama yolu, önünde açıkça çizilmişti. Kitaba bağlı imamların yolu ona göre değildi; babasının ona öğretmiş olduğu her şey onu bu seçim anına hazırlıyordu ve yol her ne kadar engellerle kaplı olsa da, ilk adımı attı.

Kalabalığı sakinleştirmek için ellerini öne doğru uzattı. “Size öğretecek hiçbir şeyim yok,” dedi. "Konyalıları seviyorum ve inşallah bir gün babamın yerini alacağım ama o gün gelinceye kadar dudaklarım mühürlü kalmalı.”

Kapıyı kapatıp sanki kalabalığın yüklenmesini bekliyormuşçasına, arkasına sırtını dayadı.

Gevher Hâtûn, “Ne yapıyorsun?” diye tısladı. “Çıldırdın mı? Babanın

medresedeki yerini almazsan nasıl geçiniriz?”

“Allah’ın yardımıyla.”

Ne yaptığını düşününce cesaretini kaybeder gibi olduysa da, emin olduğu tek şey bu insanlara ruhani lider olmaya hazır olmadığıydı. Babasının bilgisinin korkuluklarına yürümüş ve tek öğrendiği sınırların çok uzaklara, bilinen alanların ötesine uzandığı olmuştu. Kendisi kaybolmuşken bu insanları nasıl yönlendirebilirdi?

Böylece kitapların arasına gömülüp, umutsuzca kayıp bir yolcunun haritanın üzerine kapanıp yolunu araması gibi bir cevap aradı. Tüm yakınlaşma ve oyalama çabalarını reddetti.

Bazıları; “Acıdan katılaştı, yaralarının iyileşmesi için rahat bırakın," dediler.

Diğerleriyse “Babasının faziletine sahip değil ve utanıyor,” dediler.

“Ama bize karşı görevleri var,” diye karşı çıktılar. “Hisleri her ne olursa olsun onları bir kenara koymalı. Onun babası sadece Baha Veled değildi, hepimiz ona babalık yaptık. Onu giydirdik, doyurduk ve bugünler için eğittik. Şimdi borcunu ödemeli.”

Onun kalbini bilen sadece bir kişi vardı, yünlü elbiselere sarılı bir yabancı. Bu Seyyid Burhan’dı.

ikinci Bölüm

Seyyid Burhan, Belh şehrinde Celal’in babasının ayaklarının dibinde çalışmıştı. O kadar başarılıydı ki Baha Veled onu oğlunun eğitmeni olarak tuttu ve hem öğretmenin hem de öğrencinin mutluluğuyla sonuçlanan bir yakınlık oluştu. Celal çok çabuk öğreniyor, Burhan da ne fazla zaman vermekten ne de çaba harcamaktan çekinmeden, cömertçe öğretiyordu. Bu fırsatı kaçırmamış olmasına rağmen, bir derviş olması, yani iki dünyanın da sınırlarında, bir ayağı madde

aleminde diğer ayağı iç evrende, yaşıyor olması sebebiyle işine tüm kalbini veremiyordu. Derviş, ne sarhoş ne de tamı tamına ayık, sonsuzluğun bir ucundan diğer ucuna doğru emekleyen bir karınca olduğunun farkında olarak belli amaçlar doğrultusunda yaşar. Bir yandan özlemle eve dönmek isterken, bu dünya üzerinde sürgün olup, sorumluluklarını, görevlerini yerine getirmeye razı olur. Burhan dört yıl onun eğitmeni olarak görev yapmış ve Celal'i oğlu gibi şeymiş olmasına rağmen çöl onu çağırmaya devam ediyordu. Sonunda Baha Veled'den görevinden âzad edilmeyi rica etti.

"Niçin gitmeniz gerekiyor?' diye hocasına sordu. "Çölde ne var?"

"Allah orada."

"Allah her yerdedir. Bize şahdamarımızdan daha yakındır."

Burhan, öğrencisinin Kutsal Kitaptan alıntılar aktarmasına güldü. "Bazı zamanlar vardır ki insanlarla geçirilmesi lazımdır, ama başka zamanlar vardır ki yalnızlık gerektirir. Şimdi benim yalnızlık zamanım. Yine buluşacağız." Celal'in eline hafifçe dokundu, kalbi genç adamın gözlerinde gördüğü acıyla yumuşadı.

Böylelikle doğunun çöllerinde dolaşmak için Belh'i terk etti. Onunla karşılaşmış olanlardan pek azı, yamalı kıyafetli, çöllerde yalnız gezen ve dostluk sunulduğunda ortadan kaybolan bir adamdan başka bir şey olduğunun farkına varabildi. Allah aşığı bu adam yıllar boyunca durmaksızın, yüzeyi süpürüp geçen ve arkasında hiçbir şey bırakmayan bir kum fırtınası gibi çöllerde dolaşıp durdu. Zamanla Burhan'ın ruhunun posası yandı, ellerinden ayaklarına kadar ışık saçmaya başladı ve ihtiyacı olanlar kendilerini ona doğru çekilirken buldular. Bu sefer o da onlara direnmedi. Kum fırtınası Burhan'ı silmişti. Karınca yok olmuş, geride sadece sonsuzluğun yüzü kalmıştı. Burhan isimli kişi ölmüştü ve onun yolduğundan oluşan boşluğa diğer insanlar girebilirlerdi. İşte bu sıralarda kendisini Tirmiz'de buldu.

Camiide bir gün, ayağa fırlayıp "Şeyhim Baha Veled öldü, oğlunun bana ihtiyacı var," diye bağırdı. Kendisine duyulan yüksek saygının bir sonucu olarak açıklaması hiç kimse tarafından sorgulanmadı. Celal'in babası bu ırak yörelerde bile ünlenmiş olduğu için bu bilginlerin sultanı için camide dualar okundu. Ertesi gün Burhan Anadolu'ya uzanan adımlarını takip ederek geriye, öğrencisinin hayatına dönüş yolculuğuna başladı.

Elli günlük yolculuktan sonra ayaklarının ağrısına rağmen ilk iş Konya

Medresesinin yolunun tuttu.

Celal hiç kimseyi kabul etmiyordu. Çilehânenin kapısı içerden sürgülenmiş, pencereler tahta kepenklerle örtülmüştü.

Gevher Hâtûn, hırpani kılıklı dervişin kocasını rahatsız etmesini engellemeye çalıştıysa da Burhan bir gülümsemeyle onu saf dışı bıraktı. Kapıyı vurdu. “Ne yapıyorsun?”

Sessizlik.

Burhan sorusunu tekrarlayarak kapıyı bir kez daha vurdu.

Sonunda içerden ses geldi. “Git buradan.”

“Ancak soruma cevap verdiğin zaman.”

“Kutsal Yazıları okuyorum.”

“Ne zaman yeterince okumuş olacaksın.”

Uzun bir sessizliğin ardından sürgünün çekilişi duyuldu. Celal aydınlığa alışmak için bir an gözlerini kırpıştırdıysa da yaşlı hocasını hemen tanıdı.

“Efendi hazretleri,” diye bağırırken yaşlı adamın elini heyecanla yakalayıp öptü. Burhan ona önce sarıldı ardından biraz kendinden uzaklaştırıp, genç adamın yanaklarından ırmak gibi akan gözyaşlarını öptü. “Maşallah, maşallah,” diye tekrarlıyordu. “Allah’a şükürler olsun.”

Burhan hala gözlerini kırpıştıran solgun Celal’i avluya çıkarttı oradan da medreseye yönlendirdi. Babasının ölümünden beri boş duran makamının önüne geldiklerinde Celal’e oturmasını işaret etti.

Celal tereddüt ediyordu. “Henüz bu görev için hazır değilim.”

“Biliyorum. Allah beni, seni hazırlamak için gönderdi.”

Bu sözleri duyan Celal dizlerinin üzerine kapandı ve yüzünü hocasının elbisesinin eteğine dayadı. Burhan onu ayağa kaldırdı ve üstadın makamını işaret etti. Celal oturdu, şimdi eğilme sırası Burhan’daydı. Celal’in karşı çıkışlarına

aldırmayarak saygı göstergesi olarak mestlerini öptü. Daha sonra güneş, kış gecesinin karanlığında kaybolup onları da içine alıncaya kadar hocası bir kez daha öğrencisinin bilgilerini kontrol etti.

“Peki Mistik Yollar hakkında neler anlatabilirsin?”

Celal ekolleri, hikayelerini, üstat kişileri ve yazılmış başlıca eserlerin başlıklarını saydı. Bütün bu konulardan bahsederken, adı geçen kişilerin uygulamalarının Peygamberin öngördükleriyle pek az bağdaşıyor olması sebebiyle, sesinde hoşnutsuzluğun bir tonu vardı.

Burhan sonunda ayaklandı. “Çalışmalarında neredeyse tamamsın,” dedi. “Babanın teolojide ve Allah İlmindeki bilgilerinin sınırlarına yolculuğun bitmiş. Dış çerçeve tamamen çizilmiş,” dedi. Karanlıklar yüzünü saklıyordu. “Şimdi esas işimiz başlıyor: İçsel yolculuk.”

Yirmi gün boyunca, sonra yirmi gün daha, şeyh öğrencisini çilehânede inzivaya çekti. Kelimeler yasak, oruç sürekliydi. Celal için de herkes için olacağı gibi çetin olmasına rağmen acıyı, yorgunluğu ve hatta kafa karışıklığını bile hoş karşıladı. O, usta çömlekçinin elindeki vazoydu; Burhan hangi kalıba girmesini isterse o şekle sokulmasına izin verecekti. Her ne kadar bütün önsezilerinden arınmaya çalışsa da, bilgi oradaydı: ustasının elleri arasındaki ıslak kil olsa bile sonunda bir ateşleme olacağını, fırında yanarken onunla yalnız olacağını biliyordu. Sadece kendisi ve Allah. O an geldiğinde hazır olabilmek için dua etti.

Sonunda Burhan, ahşap kapaklar arasına bağlanmış, kapağına mürekkeple "*Maarif*" yazılmış elyazmasını Celal’in önüne koydu.

“Hazırsın.” dedi. “Bunlar, yolun gizli metinleri; kelimeleri öyle kudretlidir İd, ancak eğitimli bir göz onları görebilir.”

Celal uzun süren bir açlıktan sonra bu kelimelerle kendine ziyafet çekmeye oldukça istekliydi ama, yine de sormadan edemedi. “Bunları kaleme alan eller kimindir?”

“Baban, Baha Veled,” cevabı geldi.

Celal, tanıdık el yazısına, sanki babası mezardan çıkıp gelmişçesine gömüldü ancak bir süre sonra, gördükleri karşısında sersemledi. Kimindi bu görüşler: Allah’a bu özlemle yakarış, çırılçıplak soyulmuş insan duyguları? Bu sözler ayık

müftüye ait olamazlardı. Celal, yazıları okumak için kendini zorlukla toparlayabildi. Hislerin kendileri, insana korku salmak için yeterliydi ama, onların, taptığı babasının ellerinden çıktığı düşüncesi Celal'i iki katı dehşete düşürüyordu.

Burhan, öğrencisini, bir seyisin gönülsüz bir küheylanı eğitişi gibi, çekindiğinde dizginleyip, bir okşamayla ileri atılmaya yüreklendirip, ardından nasihat vererek yönlendirdi. Celal'in babasının sözlerini sessizce kendi içinden okuması yeterli değildi, yüksek sesle okunmaları gerekiyordu.

Kelimeler şekillendirilmeli, konuşulmalı, diğerlerince duyulmalıydılar.

"Bu içsel yolculuk," dedi. "Ayakların, ruhunda çamura bulanmak. Hiçbir şey saklı kalmamalı. Her şey açıklanmalı, her şeyi kabullenmeli."

Celal metni açıklayacak, kendisine yön gösterecek bir şeyler, bu tanımadığı yiyeceği hazmedebilmesi için bir ilaç arayıp durdu, ancak Burhan sessizliğini korumakta kararlıydı. Babasının elyazmalarının gizemli kalbine doğru çıktığı bu yolculukta bütün konuşmalar bir kenara bırakılmalıydı.

Maarif bittiğinde Celal midesindeki isyanın artık yerinde olmadığını fark etti. Tersine, böylesi nadide bir yemek ancak iştah artırabilirdi. Burhan, aç öğrencisini bilgi sofrasından bir parçayla gün be gün beslemeye devam ediyor, Celal de, yol göstericisinin varlığına şükrederek diz çöküp, her gün namaz kılıyordu. Babasının ölümüyle bomboş kalmış bu eller, şimdi ikinci bir babanın elleriyle dolmuştu. Güçlü, sevgi dolu ve bilginin sonsuzluğunu tutan eller.

"Dahası da var," dedi Burhan. "Sen benim bildiklerimin çok ötesine geçeceksin. Birlikte seyahat edip, senin daha önce kimsenin olmadığı kadar tamamlanman için başka zihinler arayalım."

Celal aşık olmuştu. "O kadar asil ve iyi ki," diye anlatıyordu karısına. "Benimle en az babamın ilgilendiği kadar ilgileniyor. Onunla birlikte Şam'daki Teoloji Okuluna gidip, eğitimimde eksik kalan parçaları bulacağız."

Gevher Hâtûn bir şey demedi.

“Benim için mutlu değil misin?” diye sordu Celal.

“Peki ya ben? Ben de Şam’ya geliyor muyum? Peki çocuklar?” Celal’in gözlerinde hayal kırıklığının izlerini yakaladı. “Yoksa bizi unuttun mu?”

“Hanın orduları Kayseri’ye ulaşmış diyorlar. Böyle bir zamanda Konya’dan ayrılmak çok tehlikeli olur. Burada kalın, duvarlar, derin hendeklerin gerisinde güvende olursunuz.”

“Bilge bir adam olabilirsin ama bir koca olarak tam bir aptalsın,” dedi Gevher Hâtûn. “Burada yalnız nasıl bir hayatım olur? Bir de o yolculuk sırasında öldüğünü düşün, seninle olmayı tercih edeceğimi anlayamıyor musun?”

“Beni o kadar seviyor musun?”

“O adamı sevdiğin kadar seviyorum,” diye iğneleyici bir şekilde cevap verdi.

Böylelikle Gevher Hatun, iki oğulları, küçük bir hizmetçi topluluğu ve yakın öğrencileriyle birlikte bir kervan oluşturup, Burhan’ın peşinden, çöle doğru yola çıkılmasına karar verildi. Medresede Celal’in yolculuğu haberi duyurulunca, büyükleri tehlikeleri sayıp, bu seferin kumar olacağı konusunda onu defalarca uyarmalarına ve Konya’nın insanlarına karşı sorumluluklarının söylenmesine rağmen fikrini değiştirmeyi başaramadılar. Zaten Gevher Hatun bunu denemeye bile kalkışmamıştı. Celal doğruyla evli, araştırmanın vatandaşı, çalışıp çabalamanın babasıydı. Bunların yanında dikkate alınması gereken her şey ikinci planda kalıyordu.

Sultan, imparatorluk korumalarını onların emrine vermek istediyse de Burhan buna karşı çıktı. “Eğer Allah ölmemizi isterse, inanıyor musun ki, birkaç asker bunu engelleyebilsin? *Biz* kendimizi Allah’ın kucağına bırakacağız; güvende olmamız, veya olmamamız, tamamen onun isteğine bağlı olacak.”

Balığın suya susadığı gibi Celal bilgiye susamıştı: İçtikçe daha çok içesi geliyordu. Fakirlerle, dervişlerle ve şeyhlerle gece gündüz çalıştı. Arkadaşı

Hüsam'la birlikte Teolojinin ince noktalarını, ta İd onun göz kapakları ağırlaşıncaya kadar tartışır, o uyuya kaldıktan sonra da, mumu eriyip bitinceye ve dinlenmek zorunda kalıncaya kadar kitapları üzerinde çalışmaya devam ederdi. Gün ışığına yabancı derisi solmuş, sürekli oruç tutmaktan bedeni kurumuş, zayıflamıştı.

Yedi yıl boyunca bu topluluk Anadolu'nun ve Arabistan'ın içlerinde yolculuk ettiler. Gevher Hâtun'un sevgisi de, her iki oğlunun güçlü, doğru ve sağlıklı gelişmeleriyle beraber büyüyor, kocasının ayak izlerini takip ederek yolculuğa devam ediyordu.

Yeni bir şehre girmeden, kamp çadırlarını bile kurmadan evvel Celal ve arkadaşı Hüsam'ın ilk yaptığı iş, kutsal kişilerin yerlerini öğrenmek olurdu. "Lütfen bize bir şeyler öğretin." Saygılarını bildirdikten sonra söyledikleri ilk ve tek söz bu oluyordu' Felsefe, din, İslam Hukuku ve ahlak konularındaki bilgilerini, beyni ve bedeni eğiten, okült ilimler ve mistik öğretilerle zenginleştirdiler. Babasının gizli metinlerini gittikçe daha iyi anlıyordu. Tutkunun canlı kani olmasa, dinin vücudunun bir cesetten başka bir şey olamayacağının farkına varıyordu ve o vücut zamanla çürümeye mahkûmdu.

Yıllar geçtikçe gördüğü görüntüler ve kendinden geçmeleri artmaya başladı. Hüsam, arkadaşının gelişimini kendi küçük ayak izleriyle karşılaştırdığında onu kıskanmamak için kendini zor tutuyordu. Seyyid Burhan, Hüsam'ın içinde filizlenmekte olan içerlemenin farkına varıp onu bir kenara çekti. "Celal'i kıskanma," dedi. "Her birimizin alın yazısı farklı ve hepimiz Allah tarafından eşit düzeyde seviliyoruz."

Hüsam hislerinin fark edilmiş olmasından utandı ve yüzünü asıp sordu. "Peki benim alın yazım ne efendi?"

"Seninki de aynı benimki gibi Celal'e hizmet etmek. Evet." Hüsam'ın yüzündeki şaşkınlığı görüp devam etti' "İkimiz de eşit derecede onun hizmetkarlarıyız. Sen, onun yoldaşı olduğunu zannediyordun, ama öyle değil. Sen, *benim* yoldaşımsın. Celal bir süre daha yalnız seyahat edecek."

"Celal'in kaderi nedir, Üstat?"

"Celal ateşe girmeye mahkum ve öyle parıl parıl yanacak ki, bizim gibi karanlıkta yürüyenlerin yollarını aydınlatacak."

Bir süre sessizce oturdular. Hüsam kendisini Celal ile karşılaştırmanın ne kadar aptalca bir şey olduğunun farkına vardı. Her birinin alın yazıları kendilerine ait, ayrı ve farklıydı. Birdenbire kıskançlığın yerini, şükran doldurdu. Celal gibisinin yanında yürüyebilmek ve ona, Burhan gibi bir Usta ile hizmet edebilmek çok ender bulunur bir imtiyazdı.

Burhan, bu gönüllü Hacıya, yüzündeki değişime baktı ve kendi gençliğini anımsadı. O, kartalı hem korkuyla hem de huşuyla seyreden serçeydi. Celal, onlar gibiler için her zaman tepelerde olacaktı. Birden, Hüsam'a karşı yüreğini bir sıcaklık kapladı. "Bu ihsanların bedeli çok yüksektir," dedi. "Bunlar için çok acı çekecek. Onu sevmeli ve her şekilde ona destek olmalıyız."

Yolculuk devam etti. Geçen her gün, Celal, kalbinin aynasının üzerindeki bir patça pası daha kazıyordu. Ama hâlâ Allah'ı görebilmek için özlemle yanıyordu. Tek sahip olabildiği ise eğitici olduğu kadar da delirtici, anlık görüntüler, rüzgarla gelip geçen kokular, seslerdi. Allah, hayatında, sevgili Şeyhi Burhan gibi somut ve reddedilemez bir şekilde varolsun istiyordu. Fazla, gittikçe daha fazla istiyordu, ama yolu henüz açık değildi.

Bir gün Atabekli bir derviş, "Neyi bilmek istiyorsun?" diye sordu.

"Allah gerçeği bizden gizlemiş," diye cevap verdi Celal. "Ve her ne kadar insan doğamızın bu ilahi sırrın üzerine örtmüş olduğu kalın örtüyü hissediyor olsak da, bu örtülerin ne isimlerini ne de uzandıkları yerleri biliyoruz. Ne bildiğimin ancak biraz farkındayım, o zaman ne bilmediğimi nereden bilebilirim?"

Dervişin duyduklarından nefesi kesildi. Celal'in elini tutup öptü ve anlına koydu. "Beni müridin olarak kabul et," diye yalvardı. "İzin ver yolculuklarında seni takip edeyim ve ayaklarının dibinde öğreneyim."

Celal gözleri panikten açılmış vaziyette elini adamınkinden hızla çekti. Burhan'a baktı ama Hocası hiçbir öğüt vermeyecekti. Celal hızla uzaklaşmaya başladı, ama derviş peşini bırakmadı. Geçitlerin arasında koşmaya başladıysa da, derviş de peşinden koştu. "Efendi, dur!" diye bağırdı. "İnsaf et."

"Hazır değilim, hazır değilim." diye omzunun üstünden bağırıyor, geçerken çocuklara çarpıyor, tavuklar kanat çırpıp, gıdaklayıp kaçışıyorlardı. Ama yine de alın yazısı onu takip etti.

Doğasının alçakgönüllü, eğitimi dolayısıyla da hürmetkar olmasına rağmen,

imam kılığında sığ adamlarla karşılaştığında konuşmakta zorlanıyordu. Beyaz sakalların çoğu zaman düşüncelerin gelişmemişliğini sakladığını, dindarlığınsa içteki çürümenin kılık değiştirmiş hali olduğunu keşfediyordu. Yorgunluk, coşkunluğun yerini almaya başladığında, tembelliğin de ruhsal açlığın yerini aldığını çoğu alimin yüzlerinde sık sık görmüştü. Ama yaşamın hareketten ibaret olduğunun farkındaydı. Bir adam, durgun hale gelirse, ölümden ayırt edilemeyen derin bir uykuya dalar. Eğer izlediği yolda çok katılaşırsa, donmuş bir sebze gibi, kalbi kararır. Bu nedenle Celal, kendisini sürekli harekete ve değişime iten bu şiddetli arzu için Allah'a her gün şükrediyor ve yine her gün bu özlemin artması için dua ediyordu. Çocuklarının annelerine taptıklarını gördükçe, Allah'a daha çok tapmak istiyordu.

Bütün alimler gibi o da, öğrendikçe ne kadar az bildiğinin farkına varıyordu. Tozlu köyler, tanımadık yüzler ve yabancı diller arasında yaptıkları yolculuk, umut ettiği gibi belirliliğe doğru olmaktan çok hayrete doğru ilerliyordu.

Her karşılaşmadan sonra, üstlendiği görevin muazzamlığını daha iyi anlıyordu. Allah'ın ilimi büyük bir okyanustu, ve minik aklıysa kürekli bir kayık: yıllardır çektiği kürekler onu çırpıntılı sulara getirmişti, ama kıyı hala gayet net görülüyor, ufuksa aynı uzaklıktaydı.

Celal, bildiği zannedilen birini bulduğunda öncelikle onu sınavdan geçiriyordu ama, yolculuk devam ettikçe, bilgelik kırıntıları daha da azalır olmuştu. Nehrin zenginliğini tüketen altın süzgeçleri gibiydiler. Soruları artık, anlayışının derinliğini görenler tarafından kendisine geri dönüyorlardı. "Baha Veled'in oğlu Celal, sen bizim bildiklerimizin çok ötesindesin. Lütfen, sen bize öğret."

Gevher Hâtûn, Şam dışında kamp kurdukları sırada, akşam namazından sonra kocasının çadırına gitti. "Yedi yıl boyunca seni izledik."dedi. "Ye yolculuğunda seni izlemek için ricada bulunmamın üzerinden de yedi yıl geçti."

"Bu doğru."

"Ölmedik, esasında, yolculuktan dolayı çok fazla acı bile çekmedik."

"Allah iyidir."

"Şimdi eve dönme zamanı."

"Ev?" Bu kelimeyi sanki ilk defa tadıyor olduğu bir meyveymiş gibi söyledi.

Tadından, hoşlanıp hoşlanmadığını anlamak için bir an durakladı. “Evimiz neresi?” diye hâlâ tadından emin olamayarak sordu.

Onu bir tepenin üstüne çıkartıp, arkasını yakındaki şehre döndü. Batan güneş yüzünü pembeye boyuyordu. Kısaca “Konya,” dedi.

Celal, kolunun işaret ettiği yere değil, yüzüne bakıyordu. İlk defa yüzünün ne kadar kırıştığını, cildinin güneşte kavrulduğunu ve yanaklarının kayışa döndüğünü fark etti. Çölün bodur çalılıklarında ve kayalıklarında Allah’tan bir tutam, bir bilgi kırıntısı bulmakla o kadar meşguldü ki, karısını fark etmemişti. Buldukça, aramaya devam etmişti. Kendisi için arama zamanıydı ama bu insan için, karısı için ne ifade ediyordu? Bir sürü sebebi olmasına rağmen nadiren şikayet etmiş, oğulları seyahatten başka bir yaşam biçimini bilmez olmuşlardı. Ama Gevher Hâtûn gibi bir kadın için, bu yaşam biçimi onun doğasının bir parçası olamazdı. Sağ elini kalbinin üzerine, sol elini beline koyup, ilk defa olarak bu kadının karşısında eğildi.

“Burhan efendiyle konuşacağım, uygun bulursa, Konya’ya döneceğiz.”

- Üçüncü Bölüm
- Altıncı Bölüm
- Dokuzuncu Bölüm
- Onikinci Bölüm
- Sevginin Yolu

Üçüncü Bölüm

“Karşılaşman gereken bir şeyh daha var; büyük bir müftü, geniş bilgisi ve derin bilgeliği olan bir adam.” dedi Burhan öğrencisine. “Yolculuğunda senin son yardımcın o olacak.” Gevher Hâtun’un sırtını sıvazlayıp “Ondan sonra hep beraber eve döneriz.” dedi. Sanki görülmez bir ipi takip edermişçesine Celal'i, kalabalık Şam pazarına doğru yönlendirdi. Burhan geniş adımlarla, dar geçitlerden, yalaklardan su içen develerin yanlarından geçerek hiç tereddüt etmeden yürüyordu. Uzun süren inzivadan sonra çevrelerindeki binlerce görüntünün ve caddelerin gürültüsünün saldırısına uğradığını hissediyordu. Gözlerini, ancak Hocasının elbisesinin kemerinden ayırmadan yürüyerek zihnini bunalmaktan koruyabiliyordu.

Yedi yıllık yolculukları boyunca birçok insanla karşılaşmışlardı, ama bu son karşılaşmanın hepsinden farklı olacağı kesindi. Burhan dokuz gün boyunca oruç tutmasını söylemiş, sesiz kalıp karısıyla ilişkiden sakınarak, dikkatini içeri ve yukarı doğru yönlendirmesini sağlamıştı. Şimdi, yolculuğun sonuna yaklaşırlarken Celal bir titreme dalgasının içinde yayıldığını hissetti. Ya bu müftü de diğerleri gibi kanunlara hakim ama Allah’ın yolunda olgunluğa ulaşmamış biriydiyse? Eğer öyleyse, Çocukluğundan beri tırmandığı dağın zirvesi, kayalıkların arasından zorlukla ulaştığı ruhsal öğretilerin son noktası burası mı demekti? Evet, gerçekten bu yükseklikten görüntü her zaman olduğundan daha geniş, daha güzel ve zarif görünüyordu. Ama hala daha fazlası için açlık hissediyor ve daha yükseklere tırmanmak için büyük bir istek duyuyordu. Onun istediği Allah’la bir görüşmeden daha azı değildi.

Birdenbire sadaka için elini uzatmış bir dilenci yollarını tıkadı. Celal bu beklemediği görüntü karşısında dehşete düştü. Adamın beyaz dişleri sanki her an onu ısıracakmışçasına sıkılı, gözleri vahşiydi. Simsiyah sakalına griler vurmuş, uzun saçları yağlı ve karmakarışıktı. Başında bir derviş külahı, omuzlarının etrafına sarılmış yırtık ve tozlu siyah keçe bir kaftan vardı. Kolundaki dövmeler aynı İdris’in sarmalları gibi, kıvrılarak yükseliyordu. Adamın elleri titremiyordu

ve gözleri Celal’in üzerinde sabitlenmişti.

Celal kaçmaya çalıştıysa da Burhan eteğinden tutup, “Bir Müslüman'ın zekat verme yükümlülüğünü sana tekrar hatırlatmama gerek var mı?” dedi.

Adamın ağır kokusunu duymamak için nefesini tutarak, kesesinin ipini çözdü. Saymaya bile gerek duymadan eline gelen en ufak parayı alıp, adama uzattı. Dilenci parayı almak için hiçbir harekette bulunmadı. Ya parayı bırakacaktı ve yere ayaklarının dibine düşecekti ya da parayı cebine koyup yürüyüp gidecekti ki, her iki davranışın da bir müride yakışmayacağının farkında olduğundan, adamın elini tutup parayı içine koydu, yumrulmuş parmaklarını kapattı. Dilenci önce Celal’in sonra da Burhan’ın elini yakalayarak onları pazara doğru sürüklemeye başladı. Celal elinden kurtulmaya çalıştıkça baskının arttığını hissediyordu. Kuru derisi ve avuçlarına batan tırnaklarıyla, sanki bir kartalın pençesinde olduğunu hissediyordu. Celal, ayaklarının yerden kesilip, dağın tepesindeki kartal yuvasına taşınabileceğini hissetti. Birden hiçbir uyarı olmaksızın, adam şarkı söylemeye başladı. Sesi bir müezzinin sesi gibi netti ve perde perde yükseliyordu.

Allah’ın ateşinde yandıkça parlayan

Maden cevheriyim,

Eridikçe özgürleşiyor demirim.

Allah eriyor, eriyor, eriyor

Cüruf bile kalmadı,

Ben artık hiçim.

Celal artık kendi iradesinin dışındaydı. Tümüyle bu adamın kontrolündeydi. Kollarını hareket ettiremiyor, sadece bu adamın istediği şekilde sallanıp duruyor; bacakları sanki rüyadaymış gibi birbirlerini takip ediyorlardı. Hocası Burhan’ın da aynı şekilde sürüklendiğinin farkındaydı ve üç adam beraber, sanki birmişçesine veya hiçmişçesineydiler. Silinmişti, bir anda kendi vücudunu yukarıdan seyretti, tamamlanmamış, etrafındaki pazara, yere ve bu üç suretin çevresindeki. her şeye uzanan bir çerçeve çizgisinden başka bir şey yoktu. Büyük bir mutluluk onu şiddetle sarstı. Her şey, Kürt peyniri tezgahları, parıldayan patlıcan yığınları, bir kadının pirinç testiden aldığı suyla maydanoz

demetlerini ıslatırken etrafa saçılan damlacıklar, arpa çuvalı eğerden indirilirken çıkan toz, üst kattaki odalardan gelen kahkahanın çınlaması, böcek arayışı içindeki kırlangıçların çığlıkları, her şey mutluluk doluydu. Bir katır anırdı, Allah'ın kahkahasıydı, bir köpek Celal'in bacaklarına sürtünüp geçti, O'nun elinin okşamasıydı. Her şey onun, gülümseyerek, hatırlanmak isteyerek görünmek isteğiydi. İşte Buradayım! İşte Buradayım!

Adam şarkısının sözlerini söylerken; Celal bu sözlerin kendi sözleri olduğunu, kendi ağzından döküldüğünü hissediyordu:

Teslim ediyorum kendimi Allah'ın örsüne,

İster yumuşak dokunuşlar, ister zalim çekiç gibi vuruşlar,

Müteşekkir olurum her nasıl dokunursa dokunsun.

Bir kralın dövülmüş altından tacı,

Ya da katırın ağzındaki yuları

Her nasıl istiyorsa beni öyle şekillendirsin

Hiçbir şeyim, artık yokum,

Ne şekilde istese, oyum.

Hazla ölecek,

Vecd ile eriyeceğim.

Gerçek olan tek şey bu erime anı.

Adam yüksek sesle gülüyor, dişleri parıldıyordu. Durdu, Celal'in kulağına eğilip sertçe fısıldadı. "Hayatını iyi yaşa, yoksa onu senden alırım!'

Bir fırıldağın kapılıp tam ters yöne fırlatılıp dönmeye başlaması gibiydi. Mutluluk bir anda dehşete dönüşmüştü: gözlerinin, önündeki görüntü tehdide titreşiyordu. Dilenci Burhan'ı yakaladığı gibi belinden tutarak havaya kaldırdı. Celal, hocasının maruz kaldığı aşağılayıcı davranışa karşı çıkmaya çalıştıysa da, dilenci onu görmezden geldi. Bir nokta üzerinde pelerini arakasından uçuşarak,

Burhan’ı kollarına almış sema ediyordu.

“Dur! yalvarırım dur,” diye bağırdı.

Başladığı gibi aniden durdu ve Burhan’ı yere bıraktı. Celal bir anda dükkan sahiplerinin de bakışlarıyla gerçek dünyaya döndü. Başı dönen hocasını sakinleştirip, dilenciyi azarlamak için arkasını döndüğünde adam kalabalıkta kaybolmuştu.

Bir o yana, bir bu yana koştuysa da hiçbir iz yoktu. Sancılar da başka başka yönleri işaret ederek, şaşkınlık içindeki Celal’in çılgınlar gibi arayışını gülerek seyrettiler. Sonunda Burhan’ın yanına dönüp, ustasının yüzünü inceledi. Görmeyi beklediği rahatsızlığın yerine, yüzünde bir gülümseme vardı.

“Rahatsız olmadın mı?”

Burhan gülerek; “Gururuma bile dokunmadı.” diye cevap verdi.

“Kimdi o?”

“Tebriz’li Şems’di.” dedi.

“Onu tanıyor musun?’

Burhan soruyu duymazlıktan geldi. “Ona uçan Şems derler.”

“Neden bu ismi vermişler ona.”

“Çünkü bir kırlangıç gibi, o şehirden bu şehire, hiçbir yerde bir iki günden fazla duraklamadan uçar durur.

Bu adamda Celal'i rahatsız eden bir şey vardı; ama bu ne ustasına gösterdiği tavrın uygunsuzluğu, ne de giydiği paçavralar ya da vahşi görünüşüydü. Huzurunu bozan başka bir şeydi. Beraber geçirdikleri zaman ancak bir dakika olmasına rağmen, bedenine giren vahşi heyecan, el ele tutuştuklarında güneşin arındırıcı hissi, başlarının üzerinde dans eden gökyüzü, mutlulukla inleyen pazar dükkanları bu hislerden hiçbirini daha önce hissetmemişti. Hiçbir anlamı yoktu; duygularının bu şekilde kabarması için hiçbir neden yoktu.

Burhan onu dikkatle inceliyordu. “Yolculuğumuz burada sona eriyor. Artık

babanın medresedeki cübbesini devralmanın zamanı geldi.”

“Büyük müftüyle görüşmemiz ne olacak?’

“Biraz önce gerçekleşti?’

Kervan, Konya’nın duvarlarına ulaştığında Sultan Keykubad onları karşılamak için atıyla yaklaştı. Anadolu’nun bu büyük fatihi, atından inip Celal’in elini öpmeye çalıştı, ama Celal hocasının yapmasını söylediği gibi asasını uzattı. Sultan bir an durakladı, saray nedimleri öfkeyle dikildiler. Kimdi bu tozlar içindeki, saygıyı bu kadar ısrarla talep eden genç adam? Celal, ne gözlerini ne de asasını Sultanın gözlerinin önünden oynatmadı. Ani bir kahkahayla Sultan asayı tuttu ve öptü. “Sen alimlerin kralısın ben de ülkelerin,’’ dedi. “Birlikte barış içinde yaşayacağız.”

Sultan Keykubad, Celal’in atının dizginlerini tuttu ve kervanla birlikte şehre soktu. Coşkun kalabalık Celal’e ve ailesine hoş geldin demek için toplanmıştı. Konya büyük şeyhlere alışkındı ama Baha Veled’in ölümünden sonra gök kararmıştı. Şimdi onun şanlı oğlunun dönüşüyle Allah Yoldaşlarının Şehri üzerinde ay doğmuştu. Işık geri dönmüştü.

Sultan Celal’i saraya yerleştirmek istediyse de, o reddetti. “Herkesin kendi yeri var. Benimki medresede,” dedi. “Karım öyle düşünmese de...”

Böylece Celal bir kez daha okulun mütevazı çilehânelerinde evini kurdu ve kısa süre içinde öğretmeye başladı. Kelimeler ağzından kolaylıkla dökülüyor, dokunaklı vaazlarının ünü hızla yayılıyordu. Ne kadar çok şey öğrendiğinin şimdi farkına varıyordu. Kanunlardaki en ufak bir konu için saatlerce konuşabiliyor, Kuran’daki tek bir ayeti bütün gün boyunca tefsir edebiliyor, bir düşünce koridorunun diğerini takip ettiği ve Burhan’ın haricinde hiç kimsenin izleyemediği kelimelerden oluşan bir şehir inşa edinceye dek durmuyordu. Bu sözler sadece Celal’e ait değildi: o sadece ağız görevi görüyordu. Celal’inkilerin ardında ustasının sözleri yatıyordu.

Celal’in alimliği babasınınkinin çok ötesine geçmiş olmasına rağmen, o şeyhine

bağlı bir mürit olarak kaldı. İki yıl boyunca birlikte çalışmalarına devam ettiler. Burhan yaşlanmış, gözleri kısılmış, ama içinde bir ışık büyümeye başlamıştı. Görüş tayfının ötesinde şeyler görüyordu. Tamamen körleşse bile yolu önünde açık serilmiş kalacaktı. Ama sorumluluk pelerini yaşlı adamın bükülmüş sırtında gittikçe daha ağırlaşıyordu. Dünyanın zindanında dokuz yıl kalmıştı ve artık ruhu özgürlük ihtiyacıyla acı içinde yanıyordu. Celal'i yaşadığı yere ziyarete gitti.

"Oğlum sana bildiğim her şeyi öğrettim, Allah'ın yolunda sana rehber olup, sırları gösterip, hocalarımın bana aktardığı tüm hâzineleri sana verdim. Şimdi sen bilgi aslanısın ve benim eşitimsin. Bir sürü müridin ve çok sevenin var. Artık seni terk etmek istiyorum çünkü iki aslan bir şehri paylaşamazlar. Benim yerim, tek yoldaşımın Allah olduğu çöldür."

Hocasının cübbesine asılarak isyan etti. "Babam öldüğünde yapayalnız kaldım. Şimdi yine mi yalnız kalmam lazım."

Yaşlı adam manevi oğlunu kucakladı. "Mistik yolun üzeri cesetlerle kaplıdır." dedi sessizce. "Eğer Allah'a doğru uçmak istiyorsan, ne kadar tatlı ve güzel olurlarsa olsunlar tüm bağlarını aklın kılıcıyla kesmen gerekir. Benimle de bağlarını kopartmaksın, çünkü birbirine bağlı iki kuş, her ne kadar artık dört kanadan olsa bile uçamayacaklardır."

Celal hocasının kendi uçuşunu geciktirmek pahasına yapmış olduğu özveriyi fark etti. Yaşlı adamın elini öpüp alnına koydu. "Seni kaybetmenin acısı büyüktür Pirim, ama seni reddetmenin acısı daha da büyük olacaktır. Şimdi ve sonsuza kadar sen benim ustamsın. Bense senin kölen, ayağının taburesiyim."

Celal ustasını son kez şehrin kapılarında gördü. Yaşlar, görüşünü milyonlarca pırlantaya dönüştürüyordu. Saygıdeğer imamlarının çevresinde, onun derin acısından paniklemiş küçük bir topluluk oluşmuştu. Celal onların yardım çabalarını görmezlikten geliyordu. Kalbindeki acının yerine koyabileceği tek şey daha fazla acı, panzehir de ancak daha fazla zehir olabilirdi.

Burhan atına bindi. Celal son kez onun dizlerini öptü.

"Korkma' dedi yaşlı adam; "yalnız olmayacaksın. Çok büyük bir dost sana ayna olmaya gelecek. Yansımana hayret edeceksin ve aşkın karşısında tüm dünya huşuyla duracak."

Bu kelimeler ağzından döküldükten sonra, atının dizginlerini çekip birkaç kez etraflarında dönüp doğuya doğru uzaklaştı.

Dördüncü Bölüm

Celal bir kez daha yapayalnız kaldı ve kendisini öğretmeye verdi. Her geçen yıl müritleri artmaya devam ediyordu. Ateşli vaazları ve hoşgörülü tavrı Konya'nın yoksul kesimlerinden bir sürü insanı kendine çekiyordu. Çiftçiler, deri işçileri ve emekçiler; hepsi kabul görüyor, hiçbiri geri çevrilmiyordu. Celal açık konuşuyor, yoldan sapanları, her kim olursa, Sultan veya onun Bakanları fark etmiyor, eleştiriyordu. Medreselere bağış yaparak kurtuluşu garantilemeye çalışanlar geri çevriliyordu. "Allah rüşvet kabul etmez, sessizliğim satın almamaz."diye cevap veriyordu Celal. "Hayırsız bir şey görürsem, söylerim'.

İnsanların sosyal konumlarının ötesine onların kalplerine bakıyor, onları topluma yaptıkları katkılar veya öğrenme kabiliyetleri için değil, her birinin yüreğinde titreşen küçük ilahi ışık için seviyordu.

Bazı takipçilerinin gizli gizli karşı çıkmalarına rağmen, Celal Musevilerin ve Hıristiyanların da gelip onu medresede dinlemelerine izin veriyordu. "Gerçekte bu dünyada yetmiş iki tane din yoktur," derdi aleyhte konuşanlara, "bütün inançlar ve mezhepler birdir. Doğru ve yalan, iyi ve kötü, bilgi ve öğrenme, acıma ve inanç şekli her ne olursa olsun birdir."

Yaş ve konumdan bağımsız olarak, bazıları saklamaya çalışsalar ve onu yok saysalar bile, kıvılcım hep oradaydı. Celal'in ihtar ettiği bu insanlar yüzünden kısa sürede düşman kitlesi de büyüdü. Ama onu duymak ve onun tarafından kutsanmak için üşüşen kalabalık çok daha büyüktü. Ateşti onun sevdiği ve her kimin içinde bulursa çocuk, dilenci veya şehzade fark etmiyor, kutluyordu.

Kısa sürede talebelerinin sayısı babasınınkini bile aştı. Celal bunların hiçbirini beklemiyordu ve onun huzursuzluğu da güruhla birlikte büyüyordu. "Zannettiklerinden daha az biliyorum," derdi Hüsam'a; "Niçin bana o kadar

büyük bir özlemle bakıyorlar? Sadece bir insan olduğumu bilmiyorlar mı?’

Babasının kendisine gösterdiği özeni, Celal de kendi oğulları Sultan Veled ve Alaaddin’e gösteriyordu. Doğumlarından itibaren ödüllü iki at gibi özenle bakılmış, en güzide yulafla beslenmiş, en temiz ahırlarda büyütülmüşlerdi. Onlardan birinin, belki de ikisinin de birden, imam olarak halefi olması Celal’in onlar için en içten dileğiydi. Ancak oğlanların çocukluktan genç adamlığa geçişlerinde bile, birbirlerinden ne kadar farklı olacakları belli oluyordu. Kardeşinden bir yaş daha büyük olan Sultan Veled, iyi bir öğrenciydi, yumuşak huyluydu ve gözlerinde daha şimdiden Allah’ın kıvılcımı tutuşuyordu. Alaaddin’inse teolojinin teorisini öğrenmekte oldukça başarılı olmasına rağmen, içsel öğretileri öğrenemeyeceği açıktı. Dualar için sabırsız, mistik öğretiler üzerine konuşmalarsa onun için sıkıcıydı. Babası ve erkek kardeşi Allah üzerine konuşmaya daldıklarında, anlamak için çabalıyor, üstelediklerinde rahatsız oluyordu. Kardeştiler ama farklı ebeveynlerin oğullarıydılar. Sultan Veled babasının oğluydu, Alaaddin ise annesi gibiydi. Sultan Veled kolayca yön verilebilen uysal beyaz bir kısrak; Alaaddin ise geme ve palangaya karşı her zaman ihtiyatlı bir aygır olacaktı. Babasını deliler gibi sevse de onun ayak izlerini asla takip etmeyecekti.

Celal eşinin ve oğullarının tüm şikayetlerine rağmen hâlâ kendisine sunulan hediyelerin hiçbirini kabul etmiyor, yalnızca yayınladığı fetvalardan gelen küçük gelirle geçiniyorlardı. Dindar tüccarların kendisine vermeye çalıştıkları altın paralara sanki ne işe yaradıklarını bilmezmişçesine bakıyordu.

“Fakat sana borcumuzu nasıl öderiz?’ diye sorarlardı. “Bize öyle çok şey veriyorsun ki’

“Allah’ı sevin yeter.”

Gevher Hâtun’un onun sağlığı için endişelendiğini bilmesine rağmen saraydan gümüş tabaklar içinde gelen zengin yiyecekleri reddediyor, onları fakir mahallelerdeki insanlara gönderiyordu. Sadece yoğurt ve soğan yiyerek yaşıyordu.

“Cebrail’in gücü mutfaktan gelmiyordu,” diyordu karısına. Kendi yaptığı lezzetli yemeklerle kocasının aklını çelmeye çalışsa da, o ne yediğinin farkında olmadan atıştırıyordu. Esâsında, önüne yemek konulmasa karnındaki acıkma hissini fark edene kadar günler geçerdi. Bu zayıf görüntüsünün sebebi kendini reddediş

değil, kendini unutuştu. Altın ve gümüş paraların parmaklarının arasından kaymasına izin verişi ruhsal bir gururdan değil, sahip olmanın ne demek olduğunu artık anlamıyor olmasındandı. Neden herhangi bir şeye sahip olmak istersin İd her şey şeninken? Yiyecek dükkanının anahtarı sendeyken neden doldurmaya çalışasın ki kilerini?

Sultan bir gün ona saraydan ipek gibi bir Arap aygırı gönderdi. Celal muhteşem hayvana baktı ve üzerine binmesi önerilince çocuk gibi güldü.

Seyise; "Onu saraya geri götür." dedi.

"Dur!" diye bağırdı Gevher Hâtûn. Diğerlerinin yanından uzaklaşması için Celal'e gözüyle işaret etti. "Bu seninki kibir," diye tısladı. "Sen de herkes gibi bir insansın." Daha sözler ağzından dökülürken doğru olmadıklarını biliyordu, ama çok kızgındı.

Celal hiçbir şey söylemedi. O kadar basit olmasını, iştahının kendisine zevk verdiği, pohpohlanma ve hediyelerin anlamlı olduğu günlere geri dönebilmeyi diledi. Ama arzuları her gün yok oluyor, Allah'la bütünleşme isteğinin ateşiyle, içten yanıyorlardı. At sanki sabırsızlıkla karar vermelerini istercesine yeri eşeledi.

Gevher Hâtûn, "Ben bir Azize değilim Celal, hislerini var," dedi. "Ama onlar senin umurunda değil. Ben senin umurunda değilim."

Celal, söylediklerinin gerçekliğini araştırmak için ruhuna baktı. Doğru, onun hisleri pek umurunda değildi, ama kendisininkiler de öyle. Ama onu umursamadığı doğru değildi. O, hayatının vahası, kendi canından bile değerli, onu kavrulmaktan kurtaran saf suydu. Gevher Hâtun'un yıllardır kendisine uyum sağlamak için katlandığı zorlukların, belirsizliklerin farkındaydı. Karısını mutlu etmek için doğasını değiştirebilir miydi? Allah ona diğer insanlara bahşettiği yüz gibisini verir miydi?

"Sen benim karımsın ve ben karım olarak sana değer veriyorum: Hareketlerimi düzelteceğim."

"O zaman uyum göster."

"Ne şekilde?'

“Makamına uygun şekilde bir ata binmelisin,” dedi. “Sen artık bir şeyhsin, prestiji ve belli bir pozisyonu olan bir adamsın, bir dilenci değil.”

Atı çağırdı ve yanağını boynuna eğip yumuşak mırıltılarla konuşmaya başladı. At, kulaklarını dikmiş sanki boynuna doğru eğilmiş adamla ilgisizmişçesine giriş kapısına doğru bakıyorduysa da, atların dilinden anlayan biri onun dinlediğini görebilirdi. Celal, bir bacağını üzengiye doğru kaldırdı ama sonra fikrini değiştirdi. Kısrağın böğrüne bir şaplak vurup, dilini şaklatıp ileri atılıp kapıdan caddeye çıkmasını sağladı. Seyis ardından koşup dizginlerinden yakaladı ama Celal ona hayvanı bırakmasını söyledi.

“Ait olduğum yerde, bu toprağın üzerinde yürüyeceğim. Sadece cenazesine giden bir ceset başkalarının omuzlarının üzerinde taşınır.”

Yalnızca camide veya medresede gerçekte olduğu kişi olabiliyordu: Her şeyden önce aşık, Allah’a aşık. Toplanmış, başlarını kaldırıp onun ötesindeki bahçelere doğru bakan insanların karşısında oturduğu zaman dili çözülüyor ve saatlerce kelimeler, kelimeler akıyordu. Buydu onun çağrısı, onun evi, yemeği, suyu buydu.

Hocasının koltuğunda gittikçe daha rahat etmeye başlamıştı. Konya’nın insanları ona olan sevgilerini ifade ettiklerinde mutlu oluyordu. Cumaları camide vaaz verdiğinde Konya sokakları boşalıyordu. Artık ona Mevlâna -Ustamız- diyorlardı.

Bu ûnvandan kurtulmaya çalışsa da artık ona yapışmıştı. Onların ustasıydı. Ama vaazların da sonu geliyor, zamanla en yılmaz dinleyici bile yoruluyor ve Celal bakışlarını cennetin siperlerinden indirdiğinde kendini, tıpkı başlangıçtaki gibi buluyordu, tek başına.

Her şeyim var diyordu kendi kendine. İki güçlü oğul, bağlı bir eş, cemaatin saygısı, yeterli yemek, giyecek. Uzaklara gittim, çok öğrendim. Bacaklarım, kollarım ve bir sesim var. Neden, o zaman hala tatmin olamıyorum?

Öğretmeninin nasihatine ihtiyacı vardı, onun yokluğunda şehrin ileri gelenleriyle

konuşuyordu ama onlar da Celal'e insanların büyük açlığını doyurması için kendi açlığını yok saymasını söylüyorlardı. Din adamı olarak görevi basitti. Kutsal kitaplarda anlatılanları basit insanların anlayacağı gibi, Allah'ı sayfalardan alıp dinleyenlerin kalplerinde yaşatacak şekilde tercüme etmekti.

"Açlığını kendin yaratıyorsun," dedi Gevher Hatun. "Sana verdikleri için Allah'a şükret ve fazlasını isteme."

Üzerinde yürüdüğü tozlu patikada neşe bulmaya çabalıyordu. Törenin zorunlu kıldığı yerlerde keyifli bir ifade takınıyor, insan hayatına dair değersiz şeylerden memnunmuş gibi davrananlara bakıp onlar gibi davranıyordu. Daha fazla yiyor, uyuyor ve kapısına bırakılan hediyeleri almak için kendini zorluyordu. Kolayca gülmeyi ve görmezden gelmeyi öğrenip, başkalarının ondan istediği gibi davranıyor ve o kadar başarılı oluyordu ki kimse yüzündeki gülümseme için ödediği bedeli bilemiyordu.

"Açlık insana özgüdür," diyordu Gevher Hâtûn. 'Senin gibi şikayet eden başka kimse görüyor musun?'

Hayır, diye düşündü Celal ve işte bu yüzden bu kadar yalnızım. Vahşi doğaya geri dönüp tüm enerjisini Allah'a adamayı nasıl özlemle istediğini kimseye anlatmadı. Onun için çölün açık alanları vaha, şehirse çöldü. Yedi yıl süren hacılığın getirdiği zorluklar bu çıldırtıcı sorumlulukların yanında hiç kalırdı. O bir baba, koca, vatandaş, bir imamdı. Bu dünyada yaşadığını, yerinin burası olduğunu söylüyordu kendi kendine. Ancak ne zaman Gevher Hâtun'un gözlerindeki acıyı ve öfkeyi görse ve çocuklarının kendisine nasıl belli bir mesafeyle yaklaştıklarını hissetse, dua etmeye daha az zaman ayırıp onlarla daha fazla zaman geçirmeye karar veriyordu. Öyle yaptığındaysa o kadar sinirli veya dalgın oluyordu ki Gevher Hâtûn onu hemen camiye gönderiyordu. Burada saatlerce dua etmekten başını dayadığı seccadenin deseni alnına çıkardı. "Dünyada olmak istiyorum," diye Allah'a dua ederdi! "Dünyada olmak istemeyi istiyorum. Bu benim yerim, benim görevim; lütfen katlanmama yardım et. İki dünyayı da birlikte idare etmeme yardım et. Senin dünyanla, altın paraların, Arap adarının ve beni Allah'ı sevdiğinden daha çok seven bir eşin dünyasını."

Bir akşam medreseye bir haberci geldi: Seyyid Burhan Cennete gitmişti, “ikinci kez öldü,” diye düşündü Celal göz yaşlarının arasında. “Önce "beni terk etti şimdi de dünyayı. Artık onu hiç bir zaman göremeyeceğim.”

En yakın müritlerini çağırıp o gece sabaha kadar duaya oturacaklarını açıkladı. Dualarla beraber anılar da üşüştüler, Seyyid Burhan gideli üç yıl olmuştu ama yokluğunu gittiği ilk günmüşçesine yoğun hissediyordu. Sıcaklığına alışılmış ve orada olduğu çoktan unutulmuş bir eşarbın çekip alınmasıyla dünyevi işlerin buzumsu hava akımıyla yüz yüze gelmek zorunda kalmıştı. Görevinin cüppelerine dolanıp, verdiği derslerde, vaazlarda ve yayınladığı fetvalarda sıcaklık aradıysa da bunlar ense kökündeki ürpermeyi ona kısa bir süreliğine unutturmaya yarayan uğraşlar olarak, arada kalan zamanlarda ona rahatlık vermekten çok uzak kalıyorlardı.

Karşısında sıra sıra dizilmiş iyi kadın ve erkeklerin yüzlerine bakarken, bir eşiti ne kadar da özlediğini duyumsadı. En yakın dostu Hüsam bile adımı Celal'inkilere yetişemeyince sessizce uzaklaşıp geri çekiliyordu. Gözlerini kapatıp sağa sola sallanırken kalbini, bir yandan Seyyid Burhan gibi bir hocayı ihsan ettiği için şükran eden, diğer yandan onun yerine koyabileceği birini göndermesi için yalvaran dualarına boşalttı.

Etraf önündekilerin yüzlerini göremeyeceği kadar karanlık olduğunda mum getirilmesini buyurdu. Aydınlıkta cemaatin yarısının sıvıştığını fark etti. Bir iki kişi uyuyor diğerleriyse mahmur gözlerle bakıyorlardı. “Uyanık kalın arkadaşlar,” diye bağırdı. “Sonsuz yaşam kazanmanın yanında nedir biraz uyku kaybı? Hüsam, beni terk etmiyorsun ya?’

Hüsam silkinip uykusundan sıyrıldı, sırtını dikleştirip. “Hayır Celal, seninleyim,” dedi.

Ancak balmumu aşağılara doğru akıp uyku odaya indikçe bedenler de duvarlara yaslanıyor horlamalar Celal'in hayallerine sızıyordu.

Gözlerini açıp uyuyan yüzleri inceledi. Onu seven ve saygı duyan insanlarla çevrili halde bile kendisini hiç böylesine yalnız hissetmediğini fark etti. Babası Baha Veled gitmiş, yaşlı öğretmeni Burhan gitmiş, izdeşleri uyumuş kalmış, oysa ruhani kulesinin tepesinde yapayalnız duruyordu. Karşısındaki yüzleri birer birer inceledi. Hepsini seviyordu ama hiçbiri onun iç dünyası hakkında bir fikre sahip değildi.

Sessizce ayağa kalktı ve odayı terk etti. Gün doğumunun ilk işareti ay batımıydı. Müezzin ezana başlarken Celal ıssız sokaklardan geçerek şehir duvarlarına doğru ilerledi. Sokak ışıklarından bazılarının yanık olduğunu fark etti, bir iki kişi de evlerinden camiye gitmek üzere ayrılıyorlardı. Çoğununsa hâlâ uyumakta olduğunu, komşularına namazı evlerinde kıldıklarını söyleyeceklerini biliyordu. Bunu yıllardır bilmesine rağmen kalbi yine de acıyla doluyordu. Bunlar Allah korkusu taşıyan, iyi insanlardı ama yine de günde beş kere Allah'a dua edecek kadar bağlılığa sahip değillerdi. Sonsuza kadar yalnız olmaya mı mahkum edilmişti? En yakın izdeşleri bile basit bir gece ibadetinde onu terk ediyorlardı.

Bir yoldaş özlemi içindeydi. Gözlerinde farkındalığın küçük bir ışıltısını bile fark ettiği an bir köleyi bile bağrına basmaya razıydı. Ama o emirin ahırından getirilip eşeklerin arasına yemlenmek üzere bırakılan Arap kısrağı gibiydi; yanma katılacak herhangi bir eşlikçiyi anında geride bırakırdı. Böylesi bir eşleşmede nasıl bir mutluluk olabilirdi ki?

Durup yerden biraz toprak alıp ellerini duaya hazırlanmak için abdest alır gibi yapıp sonra üfledi. Mekke'ye dönüp ellerini kulaklarına kaldırarak "Allahu ekber," dedi. İşte tam o sırada Seyyid Burhan'ın ona söylediği son sözleri anımsadı. " *Yalnız olmayacaksın. Çok büyük bir dost sana ayna olmaya gelecek. Yansımana hayret edeceksin ve askın karsısında tüm dünya huşuyla duracak.* "

"Lütfen Allah'ım, bu sözler gerçek olsun' diye mırıldandı.

Beşinci Bölüm

Allah, paylaşacak biri olmaksızın yalnızlığı yaratmış olamaz. Ne merhemi olmadan ağrı, ne de doygunluk olmadan açlık var olamaz. Yalnızlığın ilacı beklemekten geçer, çünkü yalnızlık sadece zamanın bir oyunudur: bir bütünün parçaları yalnızca anlarla birbirlerinden ayrılmışlardır. Konya'dan Tebriz'e - ne kadar ayrıdır bu iki parça- binlerce yıl mı yoksa göz açıp kapayıncaya kadar mı? İki göğüste çarpan aynı yürek, birbirlerinden sadece altmış günlük yol ötede: Celal, Konya'nın gülü, kalbin bir yarısı; Şems, Tebriz'in Mükemmeli, diğeri.

Aynı havayı soluyan aynı göğün altında dua edip birbirlerine doğru sürüklenen bu iki adam taşkın akan iki nehir gibi denize akıyorlardı. Şemseddin Tebrizi, Ali oğlu Muhammed'in oğlu Melikşah'ın evladı, Dilencilerin Sultanı, her ilimin alimi, simyacı, tüm kutsal kitapları yemiş hazmetmiş ve azletmiş bir din bilgini. Başkalarının masalarında bilgelik aradıysa da bulamadı ve Tebriz'de başıboş dolaşır oldu. Bir gün, elinde bambu flütünden başka bir şeyi olmadan, rahatlığın ve mantığın eşiğini aşıp, duyguları coşan bir selmişçesine, evini terk etti.

Dolaplarını boşaltıp, Allah aşkıyla evini yaktı. Alevlerin göğe uzanışını mesajını Cennete ulaştırırmışlarcasına izledi.

Aramak benim hayatım, kendimi Sana adıyorum.

Kendini bırakıp dünyanın üzerinde uçmasına izin vermekten ve kendi iradesinin çok üstünde bir şeye kapılıp yol almasından başka çare yoktu.

Günlerini düşünerek ve dua ederek geçirdi. Üzerindeki paçavralar ve darmadağınık görünüşüyle insanlar onu dilenci zannediyorlardı. Ama o asla cuma namazlarında camiinin önünde birikmiş diğer dilenciler ordusuyla beraber el açmamıştı. Bir Sufı olmasına karşın dervişlerin ve tekkenin tüm bilgilerini, Hak Dostlarının yoluna girmeyi reddediyordu. Şems'den başka adı, dünyadan başka da yeri yoktu. Allah'ın rahmetiyle yaşıyor vahşi incirlerle çöl meyveleriyle besleniyor açlığa daha fazla dayanamadığında Şam'ın su değirmenlerinde bir iki kuruş için çalışıyordu.

Yıllar boyu kendini Allah'ın ocağına attı ve alevlerin her kükreyişinde bir daha atladı Ta ki vecd halinden çıkıp ayılıncaya, kendisi aleve dönüşünceye kadar. Böylesi bir kurban edilmeden sonra insandan geriye ne kalmış olabilir? Artık Şems'in bu dünyaya aitliği, yaşayan bir insan için mümkün olabilecek en aza inmişti.

Ve dağları, çölleri dolaşırken hâlâ tatmin olmadığının farkına vardı. Aynı Celal'in gezip arayıp bulduğu, şeyhlerin ve dervişlerin ona istediğini, ihtiyacı olanı verememesi gibi daha fazlasına ihtiyacı vardı. Onun ihtiyacı olan kalp kapısı açık olup onu içeri alacak bir arkadaş, sunacağı bilgeliği hiçbir engel oluşturmadan kabul edecek tamamen yok edilmiş bir zihindi. Ve böylelikle kendi varlığına dayanabilecek birini aramak için yollara çıktı.

Her ne kadar gölgelenmiş de olsa, böylesi yanan bir ateş gizlenemez. Şems adı çarşıda ve camii de sık sık duyulur olmuştu. *Şemsi Perende - Uçan Şems-* adını

kah korku kah inançsızlıkla mırıldanıyorlardı. Müzik ve semayla kendinden geçmiş bir deli olduğunu düşünüyorlardı. Tabii tehlikeliydi de. Ondaki yanışın kokusu duyuluyor, insanlar çekinerek yanından uzaklaşıyorlardı. Öyle bir ateşle yanıyordu ki çevresindeki havanın titreştiği görülebiliyordu.

An - Nusayriyah dağlarında bir gece uzaklardan bir kemençenin tellerine sürtünen yayın sesini ve bu sesin eşliğinde şarkı söyleyen sesleri duydu, kamp ateşinin göğe yükselen alevleri etrafında develerin ve insanların gölgelerinin titreştiğini fark etti. Bu, Şam'a doğru yola çıkmış bir kervandı. Aksak katırlar, demirle kilitlenmiş eşyaların yüklenmiş olduğu ahşap sandıklar ve karanlıktan çıkıp gelen kara gözlü yabancıya kuşku içinde bakan katırcılar. Şems, kendisine verilecek yemek karşılığında onlar uyurken hayvanları gözetmeyi ve kurtları uzak tutmak için ateşi canlı tutmayı teklif ettiyse de kervan başı tarafından reddedildi. Paçavralar içindeki yalnız çılgın bir adam ne tip bir koruma sağlayabilirdi ki? Ama katırcılardan bir tanesi dervişin yüzünü inceledikten sonra bir kap yemek doldurup karanlıkta Şems'in peşine takıldı.

"Sen Tebrizli Şems'sin," dedi adam. "Seni daha önce görmüştüm. Mucizeler yapabildiğini söylüyorlar."

Şems, adama öfkeyle dik dik baktıysa da katırcı geri adım atmadı. Bana bir mucize göster, ben de sana yemeğimi vereyim'

"Senin ihtiyacın benimkinden büyük."

"Öyleyse ben sana bir tabak hazırlayayım."

Şems, sessiz bir rıza edasıyla elini kalbine koydu ve adam yemek tenceresinin yanına döndü. Geri geldiğinde Şems karanlığın içinde kaybolmuştu.

İşte o gece soğuk ormanın içinde elmas gökyüzünün altında, havada odun dumanı kokuları varken, Şems Allah'a haykırdı: "Sonsuza kadar yalnız olmaya mı mahkumum? Kafir Moğolların toprağında bir Farsi? Seni sevenlerden birine götür beni. Seni sadece umut veya korkuyla değil, güzeliğin için sevecek birine. Böylelikle sesim diğerlerininkiyle birleşir. İzin ver, diğerlerinin

anlamadığı bir lisan konuşmayayım."

Birdenbire içsel bir ses öyle açık ve net konuştu ki, kaynağını görmek için içine döndü: “Ustan Rukneddin Sencabi'yi bul."

Gece boyunca ve ertesi tüm gün yürüdü. Öküz arabalarıyla yol alıp, bir ay boyunca kurumuş nehirleri aşarak yol aldı. Sonunda öğretmeninin evine vardı. Rukneddin Sencabi onu kapıda bekliyordu. “Sana harika bir yoldaş var,”dedi onu selamlarken. “Seni derin, en derin gizemlere sürükleyecek bir adam. Ama adını duymaya hazır mısın? Buçok büyük bir sorumluluk.

“Adını söyle bana Usta,” diye yalvardı Şems. “Ki uygun bir hizmetkar olayım.”

“Karşılığında Allah’a ne vereceksin?’

“Zaten Ona her şeyimi verdim. Geriye tek bir şey kaldı; kellem.” Ellerini kaldırıp göğü işaret etti. “Al canımı Allahım ama lütfen önce dostumun yüzünü bana göster.”

Böylelikle Rukneddin Sencabi Şems’e aradığı ismi verdi. “Anadolu’ya git, Belhli Baha Veledin oğlunu bul.”

Tebrizli Şemsi, Uçan Şems, Konya’ya uçtu. Kusursuz yoldaşının yüzünü görmek için yanıp tutuşuyor olsa da onu bulmak için hemen davranmadı. Ömür boyu arayış insana sabır konusunda birçok ders öğretir, Şems de bekleyip doğru zamanda hareket etmeyi bilecek kadar iyi tanıyordu sabrı. Öncelikle kendini hazırlayıp, bu Baha Veled oğlunun kendisine gelmesini bekleyecekti. Ve Şeker Tüccarlarının sokağında bir oda tutup on iki gün boyunca oruç tutup dua etti.

En sonunda odasından çıktığında vahşi görünüşlü misafiri için endişelenen ev sahibi hafiften sorgulamaya başladıysa da Şems insanların tenkitlerine alışmış olduğundan zengin bir Tüccarmış gibi davrandı.

“Ve buraya satın almaya geldiğiniz şey.....?” diye sordu ev sahibi, adamın giydiği paçavralara şüpheyle bakarak.

“Bir elmas,” dedi Şems.

“Öyleyse yanlış şehre gelmişsiniz dostum. Burada pirinç ve gümüşümüz vardır. Ayrıca şehrimiz dokuması ve altın işçiliğiyle de ünlüdür. Çarşıdan lapis, lazuli, inci ve oniks de bulabilirsin. Ama burada hiç elmas yoktur.”

Şems öfkelenip; “Eşsiz bir elmas gözlerinizin önünde ve siz sadece camı görüyorsunuz,” dedi. Sözlerini bitirip başını kaldırdığında, hanın açık kapısının önünden bir katırın üzerinde alim cüppesi içinde geçen bir adam gördü. Etrafında yaşlı adamlar, çocuklar ve hatta kadınlar toplanmışlardı.

“Hemen söyle be adam, kimdir bu?’ diye sordu Şems.

“O Baha Veled’in oğlu Mevlana Celaleddin, Allah ruhunu kutsasın.”

Şems kafasını geriye doğru atıp; “İşte bulmaya geldiğim elmas bu,” dedi.

Şems dar sokaklarda ilerleyen, ilerledikçe alayı fark edip katılan insanlarla büyüyen topluluğun peşine takıldı. Halkın ilgisi kaçırılmayacak bir görüntü oluşturuyordu.

Kalabalığın önünde Celal’in Türbanının arkası görülebiliyordu ve sanki kumaştan bir ışık huzmesi yayılıyordu. Eğer çağırsa dönüp arkasına bakıp kendisini göreceğini biliyordu Şems. Katırın tökezleyeceğini ve istese Celal’in eğerden kollarına düşeceğini biliyordu ama kendine hakim oldu. Dostların, birlik sarayına kol kola yürümeye başlamadan önce muhabbetin girişinde buluşmaları gerektiğini biliyordu.

Kalabalıkta ilerleyip katırın yanına ulaştı. Celal düşünceleri içinde kaybolmuş, çevresinin farkında değildi. Şems katırı çeken adamın elinden yuları çekip alıp hayvanı durdurdu. Yaşlı adam karşı çıkmaya çalıştıysa da Şems’den gelen bakış onu susturmaya yetti.

“Sen Celaleddin, Alimlerin Sultam Baha Veled’in oğlu musun?

Celal şaşkınlıkla aşağı, karşısında çakmak çakmak gözlerle duran perişan görünüşlü adama baktı. “Benim,” diye mırıldandı.

“Söyle bana içlerinden hangisi daha büyüktü; ermiş Beyazıd Bestami mi yoksa Muhammet Peygamber mi?”

Celal katırı öne doğru mahmuzladı. “Nasıl bir soru bu? Hiç şüphe yok ki Hz.

Muhammet büyüktür,”

Şems, yaşlı adamın yuları almasına izin verdi ve alay tekrar yola koyuldu. Halbuki Şems daha bitirmemişti. Celal’in arkasından bağırdı. “Peki, Muhammet daha büyükse neden ‘Seni daha bilmem gerektiği gibi bilemedim’ dedi de, Beyazid ‘Zafer benimdir! Kıymetim ne büyüktür çünkü sadece Allah’la doluyum,’ dedi?”

Katır durdu ve Celal eğer üzerinde geri döndü. Kaşlarını çatıp bir süre düşündü, bu adamın ona nereden tanıdık geldiğini anımsamaya çalıştı. Daha önce karşılaşmışlar mıydı? Celal’in soruya ilk cevabı otomatik gelmişti ama bu sefer dikkatle düşündü. “Hz.Muhammet hâlâ Allah’ı arıyordu. Ve bildikleri durmak için ona yeterli gelmiyordu. Beyazid Allah’ın içinde kaybolmuştu. O vardığını sandı ama *varmak* diye bir şey yoktur.”

Dilini şaklatıp katırı öne sürdü ve bir kez daha katır kalabalık tarafından yutuldu. “İyi bir cevap, Celaleddin Rumi,” diye mırıldandı Şems.

Kalabalık, Karatay Medresesi'ne ulaştı ve mavi fayanslı kubbenin altında odanın bir köşesinde Şems yerini alıp arayışının odağını incelemeye başladı. Böylesi genç bir adam! Ve cübbesinin içinde nasıl da ciddi.”

Medrese beklentiyle titreşiyor, kısık sesler yuvarlak duvarlardan yankılanıyordu. Kubbenin menfezinden bulutsuz gökyüzü içeri süzülüyordu. Hemen altında geceleyin astronomlar tarafından yıldızların izlendiği sığ bir havuz bulunuyordu.

Bir öğrencisi Ustanın önündeki masaya bir takım kitaplar bıraktı ve herkes yerini aldı.

“Bismillahirrahmanirrahim,” diye başladı Celal. “Esirgeyen, Bağışlayan Allah’ın adıyla.”

Celal konuşmasının konusu olarak Kuran’dan bir ayet seçti. *Söz esasında onların karşısında doğruluğunu kanıtladı ama onlar inanmıyorlar.*

Celal’in konuşması ağaçların hışırdaması kadar yumuşak, sözleri zarif olmalarına karşılık gösterişten, sade olmakla beraber kabalıktan uzak olmalarına rağmen Şems’e bir devenin homurdanması gibi geliyorlardı. Kulaklarını kapatmayı denediyse de, o güzel ağzın açılıp kapanışı onu iyice çileden çıkarttı. Sonunda artık dayanamadı.

Ayağa kalkıp Celal'in önünde dizili duran kitapları işaret edip, "Bu nedir?" diye kullanılmamaktan çatlamış sesiyle sordu.

Celal bakışlarını kubbeden bu küstah yabancıya doğru indirdi. Ustalarının yanında diz çökmüş iki müridi kalkıp dilenciyi dışarı atmak için hazırlandılar ama Celal onları durdurdu. Celal yine bu yabancıyı daha önce nerede gördüğünü hatırlamaya çalıştıysa da gördüğü tek şey pejmürde kılıklı karmakarışık saçlı bir adamdı. Bir Melameti diye düşündü. Ağır şekilde eleştiri çekmeyi kendilerini Allah'a ulaştıracak yol olarak seçmiş kötü şöhretli bir tarikat.

"Sen anlayamazsın," dedi ihtiyatla. Bu insanlar ani ve beklenmedik patlamalarıyla ünlüydüler.

Şems yarı acı yarı iğrenmeyle homurdandı. Dinleyiciler arasından onları iterek ve ayaklarına bastığı insanların şikayet edişlerini duymazlıktan gelerek geçti. Ustaya yaklaştığında bir alarm mırıltısı yükseldi. İki müridi kendi hayatları pahasına onunkini korumak amacıyla Celal'in önüne atladılarsa da, Şems kitapların bulunduğu masanın önünde durdu. Bedeni tutkuyla sarsılırken bir an durdu. Sonra kitapları masanın üzerinden alıp kolunun altına yerleştirdi ve dönüp havuza doğru ilerledi.

Yabancı suyun içine girip paha biçilmez kitaplar birer birer suya düşmeye başlayınca Celal; "Bu nedir?' diye bağırdı.

"Sen anlayamazsın," diye cevap verdi Şems.

"Dikkat et, yabancı. Elinde, değerleri her şeyin ötesinde olan kitapları tutuyorsun. Altın yapraklar ve parşömen onların en değersiz yanlarıdır."

Ancak Şems onu dikkate almadı. Kitapları bir bir suya bıraktı. Topluluktan bir gürleme sesiyle beraber üç kişi suya atlayıp kitapları Şems'in elinden almak için güreşmeye başladılar, ama Celal'den gelen bir çığlık onları durdurdu.

"Bu adamın bir çılgın olduğunu düşünmüştüm ama şimdi görüyorum ki esas çıldırmış olan benim izdeşlerim. Burası kutsal bir mekan, kavga edip tartışabileceğiniz pazar yeri değil."

İzdeşleri havuzdan çıkıp Şems'i yalnız bıraktılar. "Güzel konuştun Celal," dedi derviş. Su, kitaplarda akan mürekkeple maviye boyanmıştı ve şimdiden sayfalardan bazıları ciltten ayrılmış suda yüzüyorlardı.

Celal harap olmuş kitaplara bakıp onların kendisi için ne kadar önemli olduğunu düşününce ağlamaya başladı. Onlar, Allah'a çıkan, özenle, yıllarca açı çekişle ve çabayla şekillenmiş kişisel merdivenleriydiler. Allah'ın meskeninin yerini bir tek şey tutabilirse o da bu kitaplardı. Eğer Mekke'nin dışında bir Kâbe varsa o da bu kutsal yazıtların sayfalarının içindeydi.

Celal'in akan yaşları Şems'i kendine getirdi ve kalbi yumuşadı. "Bunlardan hangisi senin için en değerlisi?"

Cevap vermekten aciz Celal başını salladı.

Şems durup kitaplardan birini sudan aldı. "Attar'ın kendi elleriyle sana vermiş olduğu *Esrarname* mi?"' deyip kitabı Celal'e uzattı.

İmam yutkundu. Kitap kuruydu. Üzerindeki tozlar bile kuruydu.

"Belki de üzerinde o kadar uzun zaman incelikle çalıştığın *Maariftir*

Celal kitabı aldı, o da kuruydu.

"Mucize," diye bağırdı biri.

Kitapların her biri sanki biraz önce kitaplığın rafından alınmışçasına kuru olarak havuzdan çıkartılmışlardı. Celal gözleri yabancının gözlerine dikili, bir süre kalakaldı.

"Azizliğe giden iki yol vardır," dedi Şems. "Bir uzun yol," kitapları işaret etti, "bir de kısa."

Celal bir çığlıkla geri adım attı. Derviş, alevlerin bileklerini yaladığı bir ateş havuzunun ortasındaymış gibi göründü. Bir an sonra görüntü kayboldu.

Celal önce ayaklarına sonra da gözlerine baktı. Dervişin kara gözleri ne olduğu belirsiz bir ihtirasla yanıyordu. "Neymiş o kısa yolun adı?" diye sordu Celal.

"Gerçek Aşkın Yolu."

"Ben nasıl öğrenirim o yolda yürümeyi?"

"Aşk öğrenilmez."

Yine o ateşin yandığını gördü. Celal etrafındaki adamların yüzlerine baktı ama hiçbiri alevleri görmemişti.

“Sen yakılmayı beldeyen bir lambasın,” dedi Şems. “Ben alevim, artık kitapları geride bırakıp benimle gelme vaktidir.”

Bu Celal’in beklediği, onu yolculuğunun son aşamalarına ulaştıracak olan şeyhti. Adamın dizlerini öpmek için eğildiyse de Şems elini tuttu. “Artık şeyh ve mürit yok. Sadece Allah’ın karşısında eğileceğiz.”

Bu sözleri söyledikten sonra Celal’i bağrına bastı. İki adam ayrıldıklarında gözleri yaşlardan sırılsıklamdı. Celal’in öğrencileri, medreseden kol kola birbirlerine kaynamış gibi çıkan iki adamı şaşkınlıkla seyrettiler.

Altıncı Bölüm

Şems kendisini dışarı çıkarttığında Celal tir tir titriyordu. Ayaklarını, sanki bir yabancıya, aklı karmakarışık olmayan, gittiği yönden emin birine aitmişlercesine izliyordu. Kar saçlı dervişle yürüyen iki kişi vardı. Ünü, akıl sağlığı ve hayatı için endişelerden biri. Öylesine bir hızla, medresenin merdivenlerinden dökülürcesine, pelerini yerlere sürünerek çıkmış; yıllarca süren eğitimi, hocalarının çabalarını elinin tersiyle itmiş, mucizeler yaratan bu adamın peşine takılmıştı. İtibarı beş paralık olmuş, dayanma gücü ve sükuneti kaybolmuştu. Kendilerini izleyen kalabalıktan birinin çıkıp, her şeyi nasıl böyle kolaylıkla bir kenara atabildiğini sormasını çok isterdi. İnancından ve hayatından başka hiçbir şeyi yoktu ve hepsini bu yabancıya vermekte de istekliydi.

Ama Şems bir yabancı değildi. Şam'da pazar yerinde bu adamın elinden tuttuğunu hatırlıyordu. O zaman adamın elinden kurtulmak için çabalamıştı şimdiyse elinin baskısını aynen ona iade ediyordu. Neden bu kadar çabuk ve böylesine umursamaz olabildiğini anlayamıyordu. İçindeki diğer Celal ise alev alev yanıyor, caddeler, evler, giysileri, sandaletleri hepsi ama hepsi yanıyordu. Alevler her adımında gökyüzünden yağıyordu. Ona muhteşem, harika bir şeyler oluyor ve tüm şüpheler kendi cehennemlerinde eriyip kayboluyordu. Bacaklarının bu hareketini hiçbir şey durduramazdı. Birinin ardından diğeri. Yanında beraber yürüdüğü Şeytan olsa ve onunla cehenneme yürüyor olsa bile Allah'a yakarıp onu izlerdi.

Kalbi, nereye gittiklerinin farkında, şakımadaydı. Tepelerden yamaçlara doğru yakarak yürüdükleri patikalardan denize doğru ilerliyorlardı. Celal bütün eğitiminin, disiplininin ve tüm uygulamaların kendisini bu ana hazırlamak için olduğunu anladı. Uçurumun kenarında durup aşağı kendi yok oluşunun kayalıklarına baktığı an. Bir düşüş olacağını hep kafasının bir yerlerinde bilmiş ama bu bilgiyi kendisinden saklamıştı. Uçtan aşağı gereğinden erken bakmakta korku ve çılgınlık vardıysa da o, aşağıdan esen meltemin yüzünü okşadığını saçlarının arasında dolaştığını hissedebiliyordu. Artık ilk defa aşağı bakmaya

cesaret edebiliyordu.

Celal dönüp kendilerini izleyen insanlara baktı. Onaylamayan bakışlarını, öfkelerini ve denizin çağrısına direnenleri gördü. Evlerini rüzgardan korunaklı yerlere, pencereleri vadiye dönük inşa etmişlerdi. Ahşap ve çamurdan evler, taştan evler, saraylar, camiler, medreseler. Rüzgarı engelleyecek, kıyıda kırılan köpüklü dalgaların sesini kesecek kalın duvarlar... Celal'in kulaklarının içi, dalgalar mı alevler mi olduğunu ayırt edemediği gürüldeyen seslerle doluydu.

Burhan onu bu yamacın kenarına getirmiş ve şimdi Şems onu bir sonraki adımı atmaya davet ediyordu. Bu yalnızca onun atabileceği bir saniye veya tüm yaşamı boyunca sürebilecek bir adımdı. Kendisi için yarattığı somut yeri asla terk etmeme ihtimali de vardı. Olduğu yerde kalabilir, başarılı, sevilen, saygı duyulan bir adam olarak yaşamını sürdürebilirdi. Evini diğerlerinin yanına yapıp, açık bir pencereden karabatakların balık avlayışlarını seyredebilirdi.

İleri adımsa neredeyse ölüm demekti. Çılgınlık demekti. Öğrenişinin, sahip olduklarının ve mevkisinin temsil ettiği değerli kristal heykelciği fırlatıp atmak demekti. Bütün hayatı bu ana indirgenmiş, tüm varoluşu bir cevap için bekliyordu.

"Devam edemem," diye bağırdı, ama kelimeleri çatlak ve duyulamayacak bir ses çıkardı. Bacakları, tüm bedeni uçurumun kenarına doğru ilerliyordu. Kalbi serbest kalmak için çırpmıyordu. Celal kendine baktı, bedeni artık kendi kontrolünün dışındaydı. Sırtına yerleştirilmiş bir el hissetti bu o kadar büyük bir mutluluk duygusuydu ki, yanındaki adam onu sakinleştirmek zorunda kaldı. Daha yukarı bakmadan atladığını anlamıştı. Düşüyordu.

Şems çilehânenin kapısını arkalarından kapamadan önce tek kelime konuşulmadı. Kapı tekrar açıldığında altmış gün geçmişti.

Her şey değişiyordu, düzen ve alışılmış işlerin yerini şimdi an be an yaşanan keşif almıştı. Tüm öğreti hiçlik, tüm hafıza sıfır, tüm teoriler yalandı. Gelişim, yol, zaman yoktu. Her şey şimdi, buradaydı.

“Ben seni yok etmeye geldim,” demişti Şems çilehânenin kapısını kapatırken, “ve engel oluşturan her düşünce ve inanç da beraber yok olacak. Kollarımda ölecek ve ancak o zaman gerçekten yaşamaya başlayacaksın.”

Celal daha önce hiç böyle bir şey yaşamamıştı. Saaderce süren tefekkürlerinde, Allah’ı anımsayışlarında bile böylesi bir vecd yoktu. Acı zevke, zevk ızdıraba dönüşmüştü. Celal yanıp kül olmuş ortaya göz kamaştıran ışıkların arasında yüzü, kimliği belirsiz bir varlık çıkmıştı. Kendini sürekli Şems’in aşkının dikenleri üzerine atıyordu. Geçmişi, geleceği her şeyini feda etmişti. Bütün sırlar ifşa edilmiş, Yüce Allah Celal’in zihninin durgun havuzuna uzanmış mucize üzerine mucize yaratıyordu.

Altmış gün -tam iki ay boyunca- Şems ve Celal inzivaya çekilip, her biri O’nun suretinden bir parça, biri diğerine bakan iki ayna gibi sonsuz yansımalar yarattılar.

Celal’in öğrencileri, çobansız sürüye dönmüşlerdi. Ustaları daha önce de sık sık bir iki hafta süren inzivalara çekilir, ama daha sonra gözleri dalgın, adımları belirsiz ortaya çıkardı. Ama bu sefer ne kapıyı çalışlarına bir cevap alabiliyorlar, ne de içeriden, bambu flütün çıkardığı seslerden ve “Allah’ çığlıklarından başka bir şey duyabiliyorlardı. Kepenkleri örtülü pencerelere bıraktıkları yemekler yedi günün altısı dokunulmamış oluyordu. İki adam da oruç tutmanın inceliklerini biliyorlardı: başka insanları öldürebilecek bu sıkıntılar onlara vız geliyordu. Ancak beraber geçirdikleri zaman, haftalara oradan aylara uzadıkça dışarıda bekleyen izdeşlerinin endişeleri de artmaya başladı.

Gevher Hâtûn artık bir gün bu birlikteliğin gizliliğine daha fazla dayanamaz oldu. Yanına bahane olsun diye bir tepsi de ballı tadı alıp, loş odanın kapısındaki yarıktan içeri göz atmaya gitti. Kocasını görebilmenin mutluluğu, onun kafasını Şems’in dizlerine dayadığını görünce bozuldu. Bu dilenci, yamalı cüppesiyle onun yerini almıştı. Kalbinin kıskançlıkla kasıldığını hissetti.

Hiçbir konuşma geçmediğinden Gevher Hâtûn onların uyuduğunu sandı. Bir süre geçtikten sonra tam karşılarındaki duvarın açıldığını görür gibi oldu. Zavallı kadın birbiri ardına altı gölgemsi suretin içeri süzüldüğünü görünce çığlığını

koyuverdi.

Bazı şeyler vardır ki asla söylenmez. Kelimeler bulunsa bile ilahi kanun onların ağza alınmasını engeller. Bu sebepten Celal'in ağzı Şems'in ona bu altmış gün içinde göstermiş olduklarını anlatmamak için sonsuza dek mühürlüydü. Bu görüntüler sadece Gevher Hâtun'a, onun sayesinde de Dünyaya bahşedilmiştir.

Siluetler iki adamı çevrelerken "Allah seni korusun," diye fısıldadı. Hepsi Celal'in önünde eğildiler ve biri önüne bir buket çiçek bıraktı. Düşüp bayılmamak için kapı pervazına asıldı. Kocasının kendisinden çok uzaklaştığını, ama gördüğü şeyler onun tamamen hayatından çıktığının bilincine varmasını sağladı.

Bu görüntülerin onun gözleri için olmadığını bilmesine rağmen aralığa bakmaktan kendini alıkoyamıyordu. Müezzin akşam ezanına başlayana kadar orada donup kaldı. Celalin başını kaldırdığını gördü. Şems'e duayı başlatması için başıyla işaret ettiyse de yaşlı adam eğildi.

"Ermiş kişilerin karşısında benim yapmam uygun olmaz. Celal - senin yönetmen gerekir."

Bedene sahip iki kişi de ancak diğerleri kadar somut gözükmekteydiler ve Mekke'ye dönüp diz çöktüler. Kocasın güzelim sesi duayı başlattı diğerleri de onu takip ettiler. Dualar bittikten sonra siluetler tek bir bedenmişlercesine ayağa kalkıp önce Şems'i sonra Celal'i selamlayıp, duvardaki açık bir kapıdan geçercesine geldikleri yere geri döndüler.

Gevher Hâtûn bir trans halinden çıkarmışçasına şaşkın bir halde kemerinin tokasını yanlışlıkla kapıya çarptı. Kocasının yüzünün kendisine doğru döndüğünü fark edince hemen kapıdaki yarıktan uzaklaştı. Üstünü başını, saçını düzeltip, sanki mühim bir konuğu karşılayacakmış gibi hazırlandı. Sesindeki titremeyi saklamaya çalışarak "Size yiyecek bir şeyler getirmiştim," dedi. Hep adeti olduğu gibi pirinç tepsiyi kapının önüne bırakıp uzaklaşmak üzereyken, kapının altından uzatılan bir şey fark etti: Bir çiçek sapı. Sunulan şeyi almak için yere diz çöküp çiçeğin kendisi belirinceye kadar sapı nazikçe çekti. Bir kaç söz duyabileceğini umarak sessizce beklediyse de, kapı kapalı kaldı ve içeriden hiçbir söz gelmedi.

Gevher Hâtûn çiçeği alıp arkasında meraklı hizmetkarların bakışlarını bırakarak koşarcasına odasına girip, kendisini içeri kapattı. Bu muhteşem tomurcuğun ne

çiçeği olduğunu ve nasıl bir çiçeğin kışın ortasında açabileceğini çok merak ediyordu. Yaprakları şeftali renkliydi ve ışığa çevrildiklerinde parıldıyorlardı. Koyu yeşil yaprakları bir doğulunun gözlerinin şeklindeydi. Kokusunu içine çekerken, ipeksi yapraklarını, kocasının parmakları olduğunu hayal ederek yüzüne sürüyordu. Merakı onu bir hizmetkarı çiçek pazarına, her gördüğüne bu çiçeği daha önce görmüşler mi diye sormaya göndermesine sebep oldu.

“Konya’da hiç kimse böyle bir çiçek görmemiştir efendim,” diye rapor verdi hizmetli. “Çiçek satıcıları özellikle kışın ortasında bu çiçeği nereden bulduğunuzu merak ediyorlar. Her yerde sordum, sonunda yabancıların mahallesine vardım. Orada Hintli bir baharat satıcısı çiçeği tanıdığını söyledi. Güneşin bütün yıl parladığı ülkesinde yetişirmiş bu çiçek.” Hizmetkar çiçeği efendisine verirken soran bakışlarını onun gözlerine yöneltip, “Herkes bu mucizeyi nasıl gerçekleştirdiğinizi bilmek istiyor,” dedi.

“Ben de,” diye mırıldandı Gevher Hâtûn.

İşte Allah sekizbin âlemin gizemlerini bu şekilde Gevher Hatun aracılığıyla ifşa etti.

Altmış gün, sonunda bitmişti. Çilehânenin kapısı açılmış iki adam gün ışığına çıkmıştı. Onları ilk gören Celal’in büyük oğlu Sultan Veleddi. Babasına doğru koştuysa da siyahlara bürünmüş adamı görünce geriledi.

“Korkma,” dedi Şems. “Güneş yükseliyor. Öp elini.”

Sultan Veled, babasının elini öpmek için eğildiğinde Celal konuştu.

“Güneş tepede. Onun elini öp.” Çocuk bir an kararsız kaldıktan sonra dudaklarını Şems’in eline değdirdi.

Celal'in çilehânesinden çıktığı haberi hızla yayıldı ve medresenin önünde büyük bir kalabalık toplandı. Sevgili Ustalarının perişan görünüşü karşısında şaşa kalmışlardı.

Çilehâneye girdiğinde genç bir adamdı; şimdiyse adımları titrek, sesi zayıftı.

Ama gözlerine baktıklarında hayat ateşiyle yanan bir adam gördüler ve gördükleri karşısında yüreklerine büyük bir tevazu yerleşti,

Celal'in artık hiçbir iradesi kalmamıştı. Onu kullanmak isteyecek herkesin aracıydı. Halk, imamlarını geri istiyordu. Konuşmalarına, derslerine ve rehberliğine yeniden kavuşmak istiyorlardı. Böylelikle Celal medreseye gitmeye hazırlandıysa da Şems onu durdurdu. 'Tatlı helvayı öküzlerle paylaşmayacağım. Bırak onlar ot ve lale çiçeği yesinler. Konya öğretmenle dolu ama yalnızca bir tek Celal var." Ve Celal, yüreğinin diğer yarısıyla kaldı.

Artık bu iki adam hiç ayrılmayacaklardı. Celal, ne zaman caddede yürür görülse yanında sevgili Şems'i oluyordu. Celal, sanki körmüş de yönlendirilmeye ihtiyacı varmış gibi onun koluna giriyordu.

Müritleri çilehânesini ziyaret ettiklerinde kafaları karışıyordu. Neredeydi hocalarının o güzel sözleri? Neydi bu sessizlik? Hiçbir söz söylenmeden, hiçbir şey yapılmadan dökülüveren bu göz yaşlan nedendi? Bazıları kafalarım sallayarak çıkıyor, bazılarıysa, sessizliğini Allah'ın sesi olarak tanıyor ve hocalarını bu mertebeye ulaştıran adamın, Şems'in önünde saygıyla eğiliyorlardı. '

Celal'in en yakın öğrencisi Hüsam, Şems ile mistik konularda konuşmaya kalkışsa da, Şems, kendisiyle konuşulduğunda tıpkı sağır bir adam gibi başını belli bir ritimle sağa sola sallayıp duruyordu. Önüne hediyeler ve yiyecekler konduğunda, maddelerin ötesindeki karanlığın ve parçacıkların oluşturduğu evrene bakan kör bir adam oluyordu. Daha cesur müritler bu iki adamla birlikte oturmaya kalktıklarında Şems'in derin bir yoğunlaşma içinde saatlerce sıradan bir şeye, bir tüye, cüppesinin yenine, yere vurmuş güneş ışığına bakışını seyrediyorlardı. Söylenmeyen sözler duyuyor, diğerlerinin göremediği insanlara bağırıyordu.

Şems kayıp bir adamdı; sıradan insanların asla ulaşamayacakları özel bir fırtına, ani patlamaların ve önceden kestirilemeyen ruh hallerinin insanıydı. Celal dışındaki insanları çok ender fark etmesine rağmen çilehânesinde bir ziyaretçinin varlığı onun için dayanılmaz bir şeydi. Bir gün medresenin velinimetlerinden zengin bir zat kendisini ziyarete geldi ve Şems, daha adamın oturmasına fırsat kalmadan patlayıverdi. Avazı çıktığı kadar, birbiri ardına tıpkı bir zehir gibi tutarsız laflar haykırmaya başladı. Adeta büyük bir irade gücüyle kendine hakim oluyormuşçasına kolları adama vurmamak için titriyordu. Celal, tüccarı hemen

dışarıya çıkarıp çılgına dönmüş dostunu sakinleştirmeye çalıştı: onu avutacak sözler söyledi ve tıpkı bir annenin rahatsızlanan çocuğuna yapacağı gibi onu bağrına bastı.

Uçan Şems asla bir mekânda uzun bir süre kalmazdı. Hükümdarın bileğine konmuş bir şahindi- daha fazla uçmasına ne gerek vardı? Haftalar ve ardından aylar geçti... Konya halkı ustalarının sesini medresede hâlâ duymamışlardı. Celal'e ricalarda bulunulmuş, yalvarılmış ama o bunlardan hiçbirini kabul etmemişti. Hüsam, hayatını dengelemesi için kendisine yalvardı ama insan Şems gibi olduğunda onu dengeleyecek ne olabilir ki? Sultan iki adamı ziyarete geldiyse de kendi zengin kaftanından utanarak sessizlik içinde yanlarından ayrıldı. Halkına, "Bu iki adam manevi dünyanın sultanları," dedi. "Orada benim hiçbir yetkim yok."

Bu tür konularda bilgisi olanlar, Şems'in kendi efendilerinde yansıyan renklerini görebiliyorlardı. Soylu Şeyhleri insan ilişkilerinin ışığından alınıp bu garip zatın bulunduğu karanlıklara çekilmişti. Bu sevgili gözler, hiçbirinin asla şahit olmadıkları şeyler görüyor ve bilgilerinin izlerini alnına işliyordu. Celal değişmişti: şu an karşılarında gördükleri adam daha derin, daha engin, daha parlak ve daha karanlıktı. Onun dudaklarındaki sessizlik en güzel müzikti; bir bakışı insanı kendinden geçirmeye yeterliydi.

Ve Tebrizli Şems, bir neyden başka silahı olmayan bir derviş, bu imparatorluğun başkentini ele geçirmişti.

Yedinci Bölüm

Celal, hayatı boyunca böyle bir mutluluk tatmamıştı. Kendini gece gündüz yakıp duran ateşi 'aşk' olarak adlandırmak, onun gücünü tanımlamaya yeterli gelmiyordu. Daha önceden de sevmişti: babası Baha Veled'i, efendisi Burhan'ı, bir erkeğin kadını sevdiği gibi Gevher Hatunu ve iki oğlunu da bir baba gibi sevmişti. Ama bu alev alev yanan duygu başka bir şeydi. Karşısındaki insan tarafından yanıp küle döndürülmüştü. Karşılaştığı her insanın yüzünde dostunun

yüzünü görüyor, oturdukları duvarlar arasında onun varlığının olağanüstü sessizliğini duyuyordu. Müritleri kendisinden konuşmasını istediklerinde Şems'in güzelliğinden başka konuşacak bir şey bulamıyor ama kelimeler bile görevlerini yapamadan solup gidiyorlardı. Şems dışında hiçbir şey hakkıyla Şems'i anlatamazdı.

Ne yaparlarsa yapsınlar insanlar Şems'i anlamıyor, ona nasıl davranacaklarını bilemiyorlardı. Yalnızca bir tek insanın, Celal'in elinden beslenen egzotik ve son derece tehlikeli bir hayvan gibiydi.

Bir gün Şems yalnız başına sokağa çıkmıştı. Tıpkı bir taş gibi, hareketsiz bir şekilde caddenin ortasında durmuş yere, önündeki bir noktaya bakıyordu. Gelip geçenler ihtiyatla ne yaptığına bakıyorlardı. Neye bakıyordu? Hasta mıydı yoksa?

Aklım kaçırmış olmasın? Saatler geçti ve doğudan gelen koyu yağmur bulutları göğü kapladı. Havada insanın içine işleyen bir soğuk vardı ama Şems yerinden kıpırdamıyordu. İlk yağmur damlaları insanların evlerine kaçışmalarına neden olurken bir tek insan yerinden ayrılmadan Şems'i izliyordu: Hüsam. Ustasına derin bir aşkla bağlı olduğu için Ustasının Ustasına da aynı aşkla bağlıydı ve onun emniyeti için endişeleniyordu.

Yağmur gittikçe daha da hızlanmaya, yerdeki toz, çamura dönüşmeye başladı. Hüsam, Şemş'e seslendi: "Efendim, ne olur içeriye girin."

Yaşlı derviş, Hüsam'ı duyduğunu belli edecek hiçbir harekette bulunmadı. Gözlerini, baktığı şeyden hiç çekmemişti. Hüsam, yakından baktığında adamın dalmasına neden olan şeyi gördü: dikkat çekici hiçbir yanı olamayan, sıradan, çentikli bir çakıl taşı.

Uzak tepelerin üzerinde bir şimşek çaktı ve yağmur, çatıların üzerinden tıpkı bir terzinin ipek topunu gururla tezgahın üzerine açması gibi saçıldı. Birden bire şiddetli bir sağanağın altında kaldılar; caddeler, tepelerden aşağıya inerken birleşip büyüyen derelerle canlanıyordu. Hüsam kendini içinden yağmur sularının aktığı oluğun altına attı. Yağmur damlaları yüzüne çarparken Şems, gözlerini hafif hafif kırpıştırıyordu ama gözlerini baktığı şeyden çekmeden taş gibi durmaya devam ediyordu.

Hüsam sonunda dayanamayarak saçak altından fırladı ve Ustanın dirseğini dürtmeye cesaret etti. "Lütfen içeriye gelin, ıslandınız ve üşüteceksiniz."

Tek yanıt, başının sinirli bir şekilde sallanması oldu.

Adamın elbiseleri sırılsıklam olmuş ve uzun saçları yüzüne yapışmıştı. Yağmur daha da hızlandı. Gökyüzü bir şimşekle aydınlandı ve neredeyse hemen ardından da her yeri sarsan bir gök gürültüsü duyuldu.

Hüsam, “İyi misiniz?” diye bağırdı. Şems, sanki şimşek bedeninde çakmış gibi zangır zangır titriyordu. Kısa bir kararsızlığın ardından eğilip yerdeki çakıl taşını aldı. “Lütfen içeriye gelin.”

Derviş tıpkı derin bir uykudan uyanmış gibi irkildi ve boğazı yırtılırcasına haykırdı. Hüsam yıldırım çarpmış gibi geriye sıçrayıp kendini korumak için kollarını yüzünün önüne kaldırdı ama Şems onun varlığının farkında bile değildi. Islak saçlarını savurarak acıyla inlemeye başladı. Hüsam kaçmak istemiyordu ama bu çıldırmış haldeki adamı tutacak cesareti de yoktu. Sırtı duvara dayanıncaya kadar geri geri çekildi. Derviş tepiniyor ve lanetler yağdırıyor, kollarını görünmez güçlerle savaşan bir adam gibi savuruyordu; yağmur ona işkence çektiriyor gibiydi.

Kaftanını başına geçirmiş bir kadın ara sokaktan koşarak yanlarına geldi. Evinin kapısını hızla açıp içeriye girmek üzereydi ki Hüsam ona seslendi.

“Komşu! N’olur yardım et.”

Kadın, Şems’in durumunu fark ettiğinde fazla yaklaşmaya cesaret edemeden “Ne oldu?” diye sordu. “Ona ne oluyor?”

Hüsam, “Mevlana’yı buraya getir!” dedi. “Hemen!”

Kadın, Hüsam’ı tepinip duran divane ile bırakıp hemen koştu. Yağmur yavaşlamış, başladığı hızla kesiliyordu. Şems’in içindeki fırtına da yağmurla birlikte dinmeye başlamıştı. Kollan yeniden bedeninin yanlarındaki yerini buluyor, lanet okumaları homurdanmaya dönüşüyordu. Sonunda sessizleşti.

Celal geldiği sırada çevrelerinde küçük bir kalabalık toplanmıştı. Şems sanki uzakta çakan şimşekler gibi bedenini sarsan küçük kasılmalar haricinde sakinleşmiş görünüyordu ama çevredeki kalabalık sanki zincire vurulmuş tehlikeli bir ayıymış gibi ondan uzak duruyorlardı.

Hüsam bir çırpıda olan biteni anlattı. Celal Ustasının gözündeki ıslaklığı sildi,

adamın öfkesi dininceye kadar ona yumuşak sözler fısıldadı.

Hüsam kekeleyerek Celal'den özürler diledi. “Ben yalnızca Şems’in sağlığını düşünüyordum,” dedi. “Böyle davranacağını bilemedim.”

“Sen sadık bir öğrencinin yapması gereken şeyi yaptın.”

Celal, Şems’i evine götürdü. Kalabalık peşlerinden gelmek istedi ama Celal onları uzaklaştırdı; yalnızca Hüsam’ın içeriye girmesine izin verdi. Şems sakinleşmişti ve iki adamın ıslak elbiselerini değiştirmelerine izin verdi. Celal, Şems’in bedenini yumuşak bir şekilde kurulayıp üzerine kuru elbiseler giydirirken Hüsam da ocağı yaktı. Ardından yaşlı adamın sakalını taradı ve saçlarına kokulu yağlar sürdü.

Hüsam, taşı Celal’e verdi. “Bunun bu kadar değerli olduğunu bilmiyordum,” dedi.

Celal, taşı Şems’e uzattı ama o, taşa bakmadan başını salladı. Celal, taşı ateşe fırlattı. “Şems gibi bir insanı asla hayallerinden koparma,” dedi. “Tehlikede olduğunu bile görsen ona sevgi ve saygıyla yaklaş. Onu yumuşak bir şekilde

İkna etmeye çalış ama asla gözlerini, arzu ettiği şeyden başka bir yöne çevirmeye zorlama. Onun, arzu ettiği şey ile arasındaki bağı bu şekilde koparman bir bebeğin dudaklarım annesinin, göğsünden çekmekten ve kafasını bir taşa vurmaktan bile daha kötüdür.”

Şems şu anda bir bebekti ve üzerini yorganlarla örtmelerine izin vererek yerde yatıyordu. Dervişin gözleri kapanıncaya kadar beklediler; ardından Celal, Hüsam’a dışarıyı işaret etti. Yağmur dinmişti. Birlikte sokağa çıktılar.

Fırtına sokakları süpürmüş, değiştirmişti. Hava enerjiyle doluydu, yağmur damlaları saçaklardan elmas taneleri gibi dökülüyordu. İkisi de değişikliği fark etmişlerdi. Durup, havayı derin derin içlerine çektiler. Görüntüler, fırtına bulutlarıyla gökten gelen sarı bir ışık arasında yüzüyor, evlerin duvarları bu yeni, garip ışılda dans ediyor gibiydi.

Bir haberci kaftanının eteklerini yakalamış, dikkatle su birikintilerinin üzerinden sıçrayarak yanlarına yaklaşıyordu. Celal’i saygıyla selamladıktan sonra şehrin önde gelenlerinin kendisiyle görüşmek istediklerini söyledi.

Celal ve Hüsam, habercinin ardı sıra çamurlu yollarda ilerleyip şehrin beş ileri gelen insanının toplandığı büyük bir eve geldiler.

Celal önlerinde saygıyla eğildi. “Size nasıl yardımcı olabilirim?”

Adamlardan bir tanesi sinirli bir şekilde, “Başındaki de ne?” diye sordu.

Celal, ulema cüppesini çıkarıp başına basit bir keçeden derviş *külahı* giymişti. Bu konik şapka tıpkı bir mezar taşına benziyordu ve bunu takanın ölmeden öldüğünü simgeliyordu. Sadece, “Celal artık burada değil,” demekle yelindi. “Onu mezarlıkta arayın.”

Adam komşularına dönerek, “Gördünüz mü?” dedi. “İşte anlatmaya çalıştığım şey *bu*! Ne biçim bir yanıt bu?”

Celal’in babasının öğrencisi olmuş yumuşak yüzlü bir adam, huysuz bir atı sakinleştiriyormuş gibi elini kaldırdı. “Sakin ol. Onun bizi anlayacağına eminim.” Ardından Celal’e döndü. “Şu Tebrizli Şems bir kez daha ortalığı karıştırdı. Bu daha ne kadar sürecek?”

“Allah izin verdiği sürece.”

İlk adam, “Ya da Şeytan,” dedi. “Bu *melameti'*nin emirlerini kimden aldığına emin değiliz.”

Celal yumuşak bir sesle, “Eğer kalbinin pencerelerini açarsan kim olduğunu görürsün,” dedi.

Kurulun başkanı yeniden elini kaldırdı. “Bu konu üzerinde tartışmayacağız. Seni buraya Şems hakkında konuşmak için değil bir ricada bulunmak için çağırdık.

Celal omuz silkti. “Öğrencilerime ne öğretebilirim ki? Artık söyleyecek hiçbir sözüm kalmadı.”

“Her şey bu kadar çok mu değişti?”

Celal, “Başıma bir gönül kazası geldi,” dedi. “Allah’ın varlığı karşısında titremekten başka bir şey yapamıyorum.”

“Ama sorumlulukların var.”

“Benim ilk görevim Allah’a karşı olandır.”

“Ya İkincisi?”

“Şems’e karşı olanı.”

Başların sallanması ve “çık çık” sesleri, grubun bu sözleri onaylamadığını gösteriyordu. Grupta bulunan bir şeyh, “Aşk ile ilgili sözlerin biraz fazla kaçıyor,” dedi. “İnsanlar bunun küfür olduğunu söylüyorlar.”

Celal ani bir kahkahayla, “Ben ona tapıyorum,” dedi. “O, benim her şeyim.”

Bir başka adam, “Kendine gel sevgili Celal,” dedi. “İnsanlar bu garip yabancıdan memnun değiller. Ona yalnızca, onların öğretmeni olarak kaldığın sürece tahammül edecekler. Ulema cüppeni sırtından çıkarma, yoksa artık onların Ustası olamazsın.”

“Ben hiçbir zaman onların Ustası olmadım.”

İlk adam hırçın bir şekilde, “İnanca sırtını dönüyorsun,” dedi. “İşte anlatmaya çalıştığımız şey de buydu.”

Celal adamın elini tutarak, “Dostum,” dedi. “Bu inançtır. Allah’ın Yolu, aşkın yoludur.”

Adam, Celal’in parmaklarını bileğinden açıp elini itti. Lanetler gibi, “L*ailaheillallah*” dedi. “Allahtan başka ilah yoktur.”

“Evet,” dedi Celal. “Ve Allah medresede, camide hatta *Kabe’de* bile oturmuyor. O, burada.” Ellerini adamın göğsüne koydu ve sevgiyle gözlerine baktı, “Kalplerimizde.”

Celal geriye döndüğünde Şems, “Ne istiyorlarmış?” diye sordu. Derviş, hâlâ nemli olmasına karşın yamalı elbiselerini giymişti.

“Benden medreseyi açmamı istiyorlar.”

“Peki açacak mısın?”

“Senin bana söylediğin şeyi yapacağım.”

“Öyleyse sen ve ben, birlikte sarhoş olacağız,” dedi.

Celal denendiğini biliyordu ama gene de tereddüt etti. Bir imamın şarap içmesi onu tümüyle gözden düşürür ve şu an olduğundan daha da fazla kınanmasına neden olurdu.

Celal'in söyleyebileceği bir şey yoktu: bu isteğe karşı çıkmanın, böyle bir davranış sonucunda nasıl bir kınamayla karşılaşacağını açıklamanın hiçbir faydası yoktu. Ustanın müridi ile ilgili tek amacı, onu Allah’a tümüyle teslim olmaktan alıkoyan her şeyden kurtarmak olduğu için Şems’in amacını sorgulamanın da bir yararı yoktu. Ustaya teslimiyet yolun ilk adımıydı. Ancak Celal, Şems’e güvenmesine karşın ahlaki açıdan çok iyi yetiştirilmişti. İçki ile ilgili yasaklar kesinlikle hafif değildi ve Celal hayatı boyunca dudaklarını tek damla alkollü içkiye dokundurmamıştı. Evini Şeriat’ın, yani dini kanunların yuvası haline getirmişti; ama tüyleri uzamış olan bir yavru kuşun uçması, yumurtadan çıktığı kadar emin bir şekilde yuvasından ayrılması ve kendisini uçmanın gizemlerine bırakması gerekirdi. Eğer Şems, onun şarap içmesini istiyorsa, bu onun mahvolması anlamına gelse de bunu yapacaktı.

Müezzin akşam ezanını okumaya başladığında Celal ayağa kalktı. “Hizmetlilerden birini Yahudi mahallesine yollayayım,” dedi usulca.

“Hayır almaya sen git ve bana, medreseye getir.”

“Akşam ezanı okundu. Önce namazımı kılayım mı?”

“Ben hemen şarap istiyorum.” .

Ve böylece yuvadan uçtu. Celal, şarap dükkanına sanki bir rüyadaymış gibi gitti. Bir testi şarap alıp parasım öderken ve şarap testisini elinde sokaklarda yürürken kendini seyrediyordu. Haberler hemen yayıldı ve kalabalık kendisini medreseye kadar izledi. Fısıldaşmaların ve kendini işaret eden parmakların farkında, ruhu sanki kamçılanıyormuş gibi acı çekiyordu. Onaylanmayı hiçbir zaman beklememiş olsa da her zaman onaylanmıştı: O, Celal’di, Baha Veled’in oğlu, Konya’nın üzerindeki kutsanmış gökten yere inmiş bir yıldız. Daima onlardan biri olmuş aynı zamanda da hiçbir zaman onlardan biri olmamıştı: daha iyi, daha

dindar ve günahla hiç kirletilmemişti. Şimdiyse Şemsi Perende -Uçan Şems- denilen adam tarafından kirletiliyordu.

Celal'in yanakları kızarmış, kulakları yanıyordu. İtiraz etmek, yaptığının nedenlerini halka anlatmak istiyordu ama ne diyebilirdi ki? Şems'i dünyanın sonuna, hatta isterse cehennemin dibine kadar izleyeceğini mi? İçinden dualar okuyarak yasaklanmış içkiyi yere dökme korkusuyla attığı her adıma dikkat ederek ilerledi.

Yanlarından geçerken cami dağılmış cemaat dışarıya çıkıyordu ve cemaatin gözü hemen Celal'in peşindeki kalabalığa takıldı. "Ne oluyor?" diye sordular.

Arkalardan bir ses, "Bakın Ustamızın başına ne haller geldi," dedi. "Halicin içinde içki alıyor ve o serseriyle içki içip sarhoş oluyor."

Bir başka ses, "Utan, utan," diye bağırdı. "Allah cezanı versin."

Sanki bir ağırlık omuzlarını aşağıya çekiyor gibiydi. Celal bir anda kendini savunma ihtiyacını bir yana bırakıverdi. Kalbini, insanlardan gelen bütün bu kötü düşüncelere açtı, insanların sözlerindeki asidin kendini önemsemesini oluşturan kütleyi tabaka tabaka eritip yok etmesine izin verdi. Böyle yaptıkça utancının yerini başka bir şey aldı. Nedenini bilmese de kendi kendine gülümsemeye başladı. Eli kolu hafiflemiş duyuları keskinleşmişti. Dağlardan esen serin rüzgar doğrudan doğruya içinden geçiyordu; bir zamanlar acısının ve utancının bulunduğu yerde şimdi hiçbir engel yoktu yalnızca engin, muhteşem bir boşluk vardı.

Kalabalık medreseye vardığında Celal ortalıkta yoktu: artık varolmayı bırakmıştı. Bu adla seslendikleri adam tek bir damlasını dökmediği şarap testisini Şems'e uzattı, ama Celal'in Celal'i orada değildi. O, her yerdeydi.

"Tebriz'in Güneşi, ben senin kölenim, hizmetkârınım, şarap taşıyıcınım," dedi. "Eğer bana bu şarabı içmemi söylersen içerim. Eğer bana zehir içmemi söylersen onu da içerim."

Şems şarap testisini aldı ve dönüp kalabalığa seslendi.

Çoğu onun sesini ilk defa duyuyorlardı ve onun sözlerini duymak için başlarını uzattılar. "Ustanızı denedim. Hiçbir yerde böylesine büyük bir adanmışlık görmedim. Gerçekte en alttaki en yüksekte, en yüksekteki en alttadır. Aslında bu

köle bir kraldır, bu hizmetçi bir efendi, bu şarap taşıyıcısı şarabın kaynağıdır."

Bu sözleri söyledikten sonra şarabı toprağa döktü ve Celal'in önünde yere eğildi.

Halk önünde olan bu tür olaylar, insanların Şems'e karşı olan kötü düşüncelerini daha da körüklüyordu. Konya halkı Şems'i ve Ustalarının yaşadığı dönüşümü nasıl anlayabilirdi? Dünyada kaybolmuş bir adam gördüler ve onu deli diye adlandırdılar. Sarhoşluğun dış belirtilerini gördüler ve şarabı suçladılar. Kucaklaşmalar, öpüşler, çılgınca sevgi gördüler ve gördüklerini şehvet sandılar. Bir adamın diğerine taptığını gördüler ve "kafir" diye bağırdılar.

Celal'in müritleri gelip bu delice sevdayı bırakması için kendisine yalvardılar. Bu adam bir serseri dediler. Kibirli ve eğitimsiz. Onun yetkisi nerede? Vazife yetkisi nereden geliyor? Kim sizin ustanız olacak kadar okumuş olabilir? Eğer o böyle bir ustaysa, o zaman onun ermişliğinin işaretleri nerede? Zavallı bir köylüden başka bir şeye benzemiyor.

Celal, "Bir şeyhin dış görünüşü önemli değildir," dedi. Bir öğretmende olması gereken tek şey öğrencinin ihtiyaç duyduklarına sahip olmasıdır." Celal, yüzlerinde anladıklarını gösteren bir işaret aradı ama gördüğü tek şey endişeyle çatılmış kaşlardı. Güneşin parlaklığını nasıl göremiyorlardı? Kendilerine hiçbir zarar vermeyecek olan bir insanı niçin bir tehlike olarak görüyorlardı?

Bunun üzerine Celal öğrencilerine bir hikaye anlattı: Bir zamanlar gururla çevresini araştırmak isteyen meraklı bir aslan yavrusu varmış. Bu yavru, pek çok macera yaşadıktan sonra kaybolmuş. Umutsuzluk içinde ailesini ararken bir koyun sürüsüyle karşılaşmış ve onlar tarafından evlat edinilmiş. Aslan yavrusu zamanla kim olduğunu unutup kendini koyun zannetmeye başlamış. Tıpkı bir kuzu gibi ot yemiş, kuzu gibi melemiş, bir kuzu gibi davranıp, bir kuzu gibi düşünmüş. Bir gün, yavru aslan büyüdüğünde başka bir aslanla karşılaşmış. Bu aslan çok yaşlıymış ve son günlerini geçireceği bir yer arıyormuş. Sürü aslanı görünce korkup kaçışmış; yavru aslan da öyle. Koyunların arasında kendi türünden birisini gördüğüne şaşıran yaşlı aslan, ürkmüş sürüye biraz daha yaklaşmış. "Hey," diye bağırmış. "Ne yapıyorsun? Bir aslan olduğunun farkında değil misin?" Genç aslan, "Yanılıyorsun," diye geriye seslenmiş. "Ben bir koyunum. Bir koyun gibi yaşıyor ve tıpkı bir koyun gibi meliyorum. Dinle." Tıpkı koyun melemesini andırır bir ses çıkarmış. Yaşlı aslan onu bir gölcüğe götürmüş. "Suya bak. Bir koyuna benziyor musun?" Genç aslan benzemediğini kabul etmek zorunda kalmış; aslında bir aslana benziyormuş. Yaşlı aslan, "Sana

yeniden bir aslan olmayı öğreteceğim," demiş. Böylece yaşlı aslan ona nasıl kükreyeceğini öğretmeye başlamış. Dersler zor olsa da ve zaman zaman hayal kırıklıkları da olsa, gün geçtikçe daha az bir koyun gibi davrandığını fark etmişler. Sonunda genç aslanın ilk defa kükrediği gün gelmiş. Dostuna dönerek, "Ben bir Aslanım!" demiş. Ama yaşlı aslan yoluna devam etmiş ve kendine son günlerini geçireceği bir yer aramış.

Celal, "Şems bir aslan, bizlerse kayıp yavru aslanlarız," dedi.

Müritlerinden bir tanesi, "Siz aslan yavrususunuz," dedi. "Bizlers'e koyunuz ve bir aslandan korkacak çok şeyimiz var."

"Hayatımız boyunca ottan başka bir şey yememiş olsak da hepimiz de aslanız; hem de her birimiz. Şems'ten korkmamızı gerektiren hiçbir şey yok."

Celal daha fazla bir şey söylemedi ama dedikodular tüm Konya'ya yayıldı. Ustalarını savunmaya çalışan birkaç müridin söyledikleri onları ikna etmeye yetmiyordu. "Şems halk arasına çıktığında ya sarhoş oluyor ya da bir deli gibi hareket ediyor; o sevgili imamımızı büyüleyen birisi. İşe yaramaz bir *kalender".*

Eleştiriler tıpkı keskin sirke gibiydi. "Medeniyet nedir bilmiyor," diyorlardı. "Camiye pek ender olarak uğradığı zamanlarda ise avâzı çıktığı kadar bağırarak ağladığı için insanlar namaz kılamıyor."

"Mevlanamızı sevdiğimiz için onu da sevmeye çalıştık ama o bizim bütün yakınlaşma çabalarımızı reddediyor, en hürmetli kişilerle bile görüşmüyor."

Hüsam, Şems'e, insanlara biraz daha saygı göstermesi için yalvardı ama yaşlı adam bu isteği, şunları söyleyerek reddetti: "İnsanların kanunu ve Allah'ın kanunu vardır. Ben yalnızca bir tek efendiye hizmet edeceğim."

Her geçen gün Şems'e karşı olan düşmanlık büyüyor, her yana söylentiler yayılıyordu. Gevher Hâtûn hastalanmıştı; bunun nedeni de Şems'in lanetiydi Adam bir *fakirdi,* Şeytan ile anlaşma yapmıştı. Konyaklar pencereden, onun evde kendi başına dönerek dans ettiğini görüyor, insanın iliklerini donduran esrik çığlıklar attığını duyuyorlardı.

İnsanlar Celal'i Şems'ten uzaklaştırmaya çalıştıkça yaşlı dervişin pençeleri daha da derine batıyordu. Kıskançlığı iyice artmış, Celal'in ziyaret edilmesini yasaklamış, onları tefekkürlerinden koparanlara lanetler yağdırıyordu.

Çilehânenin kapıları bir kez daha kapandı ve içeriye yalnızca Hüsam ile genç Sultan Veled'in girmesine izin verildi.

Celal bazen bütün bunların bitmesini, yeniden Gevher'e ve çocuklarına dönmeyi, yumuşak imam döşeğinde oturmayı, zihninin tembelliğe kaymasına izin vermeyi, kendini nefsine bırakmayı arzuluyor, bunları diliyordu. İradesi zayıfladığı zamanlarda Şems, suratına bir tokat yapıştırıyor, onu sarsıp, avazı çıktığı kadar saçma sapan şeyler söylüyordu; öyle ki, kapının dışından onları dinleyenler Celal'in güvenliği için endişeleniyorlardı.

Bu derece ödünsüzlüğün bir bedeli vardı. İnsanlar Şems'i yolda yalnız yakaladıklarında hakaret yağmuruna tutuyorlardı. Kılıçlar çekiliyor, yumruklar sıkılıyor, üzerine azgın köpekler salınıveriyordu, artık dışarıya çıkması tehlikeli bir hâl almıştı.

Şems, olup biteni Celal'e anlattı. "Bu insanlar bana tıpkı bir düşmanmışım gibi davranıyorlar. Dün bir adam suratıma tükürdü." Elleriyle yüzünü silip sanki tükürük hâlâ oradaymış gibi ellerini Celal'e gösterdi. "Bu şehir kendi aralarındaki dostu göremeyecek kadar aptal insanlarla mı dolu?"

"Onlara aldırma. Sana hiçbir zarar veremezler."

"Büyük bir zarar verecekmiş gibi duruyorlar! Beni senden uzaklaştıracaklar."

"Sen benim evimin ışığısın. Benden uzaklaşıp beni yalnız bırakma.." Celal, dostunun ellerini tutup hararetle öptü.

"Onlar senin cemaatin; onları dizginleyemiyor musun?"

"Onlara sana saygı duymalarını söylüyorum. Eğer beni seviyorlarsa, o zaman seni de sevmeleri gerektiğini söylüyorum ama onların zihinleri bizimkinden farklı."

Şems, bu şehirde daha fazla kalamazdı, ayrılmak için Celal'den izin de alamazdı. Şems'in huzursuzluklarını rahatlatan tek şey Celal'in varlığı olmuştu; şimdiyse inzivaları bozulmuş Şems'in huzursuzluğu geri gelmişti. Eğer Konya, Şems'in dostunu sevmesine izin vermezse artık burada kalamazda

Hiç kimse dervişin siyah keçe cübbesiyle Konya'ya girişini görmemişti; hiç kimse ayrıldığım da görmedi. Celal'in sevgili dostu uzaklara uçup gitmişti.

Sekizinci Bölüm

Dervişin gidişinden sonra, Şems'in kaldığı boş oda yepyeni bir boyut kazanmıştı: Celal'in gözüne, sanki bir zamanlar masalar ve sandalyelerle doluymuş da buranın sahibi giderken onları da beraberinde götürmüş gibi kocaman ve boş görünüyordu. Bir zamanlar büyük bir doluluğun olduğu yerde şimdi büyük bir boşluk...

Celal, öğrencilerini Konya'nın camilerine ve ara sokaklarına yollayıp Şems'i arattı ama kimse onun varlığına dair en küçük bir ize dahi rastlayamadı. Celal durmadan odaya geri dönüyordu ama orayı her zamanki gibi boş buluyordu. Beyaz badanalı duvarlar ve yerler, soruları karşısında arsız bir sessizlik içindeydi.

Celal, "Nerede?" diye sorup döşeğin iplerini kopardı ve içindeki samanlara baktı. Yerdeki döşeği kaldırıp sanki Şems onun altına saklanmış olabilirmiş gibi altına baktı.

Kendi ikametgâhına koşup Gevher'e yalvardı: "Onu nereye sakladınız? Onu kendi rızası olmadan aldınız." Gevher Hâtun'un elbiselerini bulundurduğu dolabı açtı, apteshaneye, kilere baktı, tabak çanağı yere savurup arkalarını inceledi.

Dışarıda toplanan kalabalığa bağırdı, "Söyleyin bana ona ne yaptınız? Ondan nefret ettiniz, onun gitmesini istediniz. O, nerede?" Yaşlı bir adamı yakalayıp gözlerinin içine baktı, "Yoksa öldürdünüz mü?"

Yanıt beklemeden arkasını dönüp uzaklaştı. Hüsam peşinden koştu. "Efendim, ne olur kendinize hakim olun. Eğer Şems gittiyse, bunu kendi arzusuyla yapmıştır."

Celal, eski dostunun ağzım kapamaya çalışarak, "Ayrılığımızın onu nasıl bir acıya boğduğunu anlayamazsın," dedi. "Onu bana geri getir."

“Eğer geriye getirebilseydim getirirdim, ama Şems ortadan kayboldu.”

Celal kendisini çilehânesine kapadı. Gevher Hatunun getirdiği yatıştırıcı bitki çaylarını geri yolladı. Müritleri, efendilerini yatıştırmaya geldiklerinde konuşmayı reddetti; kendisini zorladıklarında onları lanetledi. Onlar, dar zihinlerinin neden olduğu kıskançlıkla güneşi gökten uzaklaştırmışlardı.

İnsanlar, “Kendini tümüyle kaybetti,” diyorlardı.

“Şems ona büyü yaptı.”

Gerçekten de büyü yapmıştı: Gerçek Aşkın büyüsü. Ama ortalıkta bir kara büyü yoktu, bu tutkulu bir zihnin ürünü değildi. Bu, Celal’in tıpkı bir gül gibi açan kalbiydi, Şems ise bu gülü ilgi ve şefkatle sulayan bahçıvandı.

Her yaprak açtığında, ruhunun yeni bir tabakası tıpkı çıplak ten gibi açığa çıkıyordu. Celal, öfke ve acıyla bağırınırken çilehânesinin kapısı kapalı kaldı. Elbiselerini acıyla parçalayıp, elleriyle yüzünü kan basıncaya kadar döverken kimseler onu göremiyordu. Gevher Hatun kapının önüne diz çökmüş, komşularının ilgisini reddederek işittikleri karşısında gözyaşlarına boğuluyordu. Celal'in Şems’e, onu sevmesine neden olduğu için lanetler yağdırdığını duyuyordu. Alnını yere dayayıp Allah’a onu affetmesi için dualar ediyordu.

Gevher Hâtûn bu acıya ancak üç gün dayanabildi; ardından iki güçlü adam getirip kapıyı kırdırdı. Celal, tıpkı kırbaçlanmış bir köpek gibi odanın bir köşesine sinmişti. Adamlar onu dışarıya taşıyıp yıkadılar, sakalını taradılar ve parçaladığı elbiselerini değiştirdiler. Ulema cüppesini getirdiklerinde giymeyi reddetti ve yamalı derviş cüppesini giymekte ısrar etti.

Şems’i eleştirenler ustalarının durumunu gördüklerinde yaptıklarından ve söylediklerinden pişman oldular. Bazıları gelip kendilerini affetmelerini istediler. Artık fırtına dinmiş ve Celal rahatlamıştı. "Hastaydım,” dedi; sesi boğuktu. “Bir fakirin gücü altındaydım. Şimdi arındım.”

Celal göz yaşlarıyla arınmıştı ama bu selle birlikte ruhu da akıntıya kapılıp gitmişti.

Gevher Hâtun’un daha önceden hiç görmediği kadar uysaldı ve onun isteklerine direnmiyordu. Onu keçi sütü ve arpa ekmeğiyle besliyor, ellerini ve ayaklarını ovarak yaşam gücünü bedenine geri taşıyor, saçlarını kokulu yağlarla tarıyor,

sevgili kocasını tatlı sözlerle yaşama geri getiriyordu. Bir kez olsun Şems'ten bahsetmemişti; bir anda yaşamlarına girip sonra da aniden yaşamlarından çıkan yakıcı güneşten...

Celal tıpkı el yapımı kırılgan bir cam bardağa benziyordu, sanki ufacık bir çarpma ya da yüksek ses onu parçalayacak gibiydi. Az konuşuyor, konuştuğu zaman da sesi son derece zayıf çıkıyordu. Hareketleri temkinli, duyguları sessizdi.

Teselli edilmenin ötesindeydi. Bekçi onu şafakta, peşine sokak köpekleri takılmış vaziyette kayıp buldu, kalbi bu durumu görmüş olmanın acısıyla sevgili imamını evine getirdi. Hüsam Celal'i, Divriği'deki şifahaneye götürdü. Burada zarar görmüş ruhları huzura kavuşturacak şekilde biçimlendirilmiş ırmağın kenarına oturdular ama ırmağın içindeki su çarkı azap çeker gibi inliyordu. "Bu benim ağlayan sesim," dedi. "Bu akan su, benim göz yaşlarım."

İleri gelenler, ellerinde ulema cüppesiyle yanına geldiklerinde Şemsin yolduğundan duydukları memnuniyeti gizlemediler. Belki bu yas kısa bir süre devam edecek ama sonunda yeniden bize dönecek diye mantık yürütüyorlardı. Sanki sözlerini onaylarmış gibi ona ulema cüppesi giydirmelerine ses etmedi. Ondan yeniden medresedeki makamına dönmesini istediklerinde itiraz etmedi. Bütün müritleri bu durumu sevinç içinde kutladılar. "Sonunda efendimiz bize geri döndü."

"Konya'nın gelmiş geçmiş en yüce insanı."

"İbni Arabi'den bile daha büyük."

Celal'in ilk sabah vaazı için medrese tıklım tıklım doluydu. Uzaklardan şeyhler ve emirler bu ünlü imamın dönüşüne şahitlik etmek için Konya'ya gelmişlerdi. Bütün Konya merak içindeydi. Söylentiler almış başını yürümüştü.

"Mevlanamızın Şems'i lanetlediği söyleniyor."

"Zaten böyle de yapması gerekirdi; adam tam bir şarlatandı."

Sultan 'Veled, babasını mimbere götürdü. Fısıldaşmalar kesildi ve insanlar imamlarının söyleyeceklerini beklemeye başladılar. Celal, kolunu tıpkı kör bir adam gibi oğlunun omzuna toymuş sağa sola bakmadan öylece duruyordu. Bitkin bir halde şilteye oturdu; cemaatteki herkes birbirine baktı.

“Hasta mı?”

“Ne kadar yaşlanmış olduğunu görüyor musun? Şu saçlarındaki beyazlıklara bak.”

“Konuşamayacak kadar zayıf görünüyor.”

Celal ayaklarının üzerinde zorlukla dikildi. Gösterdiği çaba canını yakıyormuş gibiydi, arkada oturanlar imamlarının düşüp düşmeyeceğini görmek için uzanıp baktılar.

Celal elini kaldırdı, herkes sustu. “Benden konuşmamı istiyorsunuz.”

Birisinin, “Seni özledik,” dediği duyuldu.

“Peki benim ne söylememi istiyorsunuz?” Önünde oturanların yüzlerine baktı. Bakışları öylesine deliciydi ki çoğu onun gözlerine bakamayıp bakışlarını yere indirdiler. Kimse konuşmuyordu.

“O halde size Şems’ten bahsedeceğim.”

Celal ne kalabalığın içindeki rahatsız kıpırdanmanın, ne de itiraz dolu fısıldaşmaların farkına vardı.

Celal sözlerine başladı: “Eğer her birinizin yüzünde onun yüzünü görmeseydim burada duramazdım. Eğer yaşam kaynağımdan koparılıp alınsaydım anasının rahminden koparılmış cenin gibi olurdum. Bu durumda nasıl yaşayabilirdim?”

İtirazlar yükseldi ama Celal’in kulakları, sözlerinin etkisini duymuyordu.

“Şems, üzerinde yürüdüğüm zemindir. Nefes aldığım havadır. Onun gözleri bana bakan bütün gözler, dudakları her kelimeyi sarf eden bütün dudaklardır.”

Ağlamaya başlamıştı. Acısında kaybolmuş, artık halka hitap etmiyordu. “Gözlerime ağlamayı yasakladım ama bana itaat etmiyorlar. Güneş gökten düşer de ben nasıl ağlamam? Ellerime havayı parçalamayı yasakladım ama bana karşı geldiler.”

Arkalardan birisi, “Görevini yerine getir!” diye bağırdı. “Bize bu adamdan değil dini meselelerden bahset.”

Celal, ilk defa olarak kalabalığın farkına vardı ve sanki kelimelerin dudaklarından dökülmesine engel olmak istermiş gibi parmaklarını dudaklarına götürdü ama çok geçti. Saltan Veled babasına baktı ve onu tıpkı diğer insanların gördüğü gibi gördü: Aklı karışmış, gözleri sağa sola hareket edip kalabalığı tarayan deli bir adam. Celal, vaaz verdiğini unutmuş kalabalığın arkasında bir şeye bakıyordu. Sultan Veled, dönüp babasının ilgisini çeken şeyi görmeye çalıştı ama alışılmadık herhangi bir şey yoktu.

Aynı noktaya bakmaya devam eden babasına fısıldadı: “Neye bakıyorsun?”

“Arkada, beyazlar içinde ayakta duran kim? Kim o?” Elini gözlerinin üzerine siper edip daha dikkatli baktı. “Kimsin sen, efendi?” diye seslendi.

Kime seslendiğini görmek için başlar geriye döndü.

Odanın arka tarafına doğru parmağını salladı. “Evet, *sen?'*

Sultan Veled babasının kolunu tutup onu oturtmaya çalışırken, “Orada kimse yok, baba,” dedi.

Sivas’tan gelmiş olan bir şeyh ayağa kalktı; müritleri de onu izlediler. “Bu delilik,” dedi adam. “Rum’un gülü solmuş.” Peşinde mürideriyle birlikte dışarıya çıktı. İnsanlar birer ikişer dışarıya çıkmaya başladılar; bazıları kapıda kararsızlıkla duraklıyorlardı. Fakat cemaatin büyük bir çoğunluğu hâlâ oturmaktaydı; bazıları imamlarının bu derece yitip gitmiş olması karşısında göz yaşlarını tutamıyorlardı.

Hüsam, kolunu tutup onu minberden indirmek istedi ama Celal direndi; gözleri hâlâ yalnızca kendisinin görebildiği insanın üzerine odaklanmıştı. Hüsam, Sultan Veled’e fısıldadı, “Bana yardım et.”

Oğlu Celal’in diğer koluna girdi ve onu birlikte minberden aşağıya indirdiler. Celal başını çevirmiş beyazlar içindeki yabancıya bakmaya devam ediyordu. Birden bire “İlyas!” diye bağırdı. “Bu, İlyas!”

Hüsam, “Şşş, Mevlana,” diye uyardı. “Bu insanları galeyana getirme.”

“Onu gördüm! İlyas Peygamberi gördüm!”

Hüsam ve Sultan Veled, Celal! dışarıya çıkarırken kalabalığın yüzünde bütün

duyguları okumak mümkündü:, acıma, öfke, korku, içerleme, lanetleme, nefret. Sevgi.

Gevher Hatun, arkadan gelen acımasız eleştirilere aldırmadan hemen kocasını Sultan Veled'den almak için koştu.

Böylece Celal, kendisini çok seven iki insanın kolları arasında medreseden, babasının sahip olduğu ve yalnızca oğlunun ünüyle gölgelenebilecek muhteşem ünüyle parlamasını sağladığı kubbeden ayrıldı.

O gece Celal, bir evin açık penceresinden gelen ney ve rübap sesini duydu. Aynı zamanda el çırpmaları ve şarkılar da duyuluyordu.

Celal büyülenmiş gibi pencerenin yanında kalakaldı. Nefesli ve yaylı sazdan ve şarkıdan yayılan dalgalarla kalbi deli gibi çarpmaya başladı. "Sevgili!" diye bağırdı. Evin kapısını yumrukladı; kimse duymayınca açıp içeriye girdi.

İçeride bir düğün vardı. Celal duvardan bir fener alıp tek tek insanların yüzlerine bakarak, Şems'in ak düşmüş sakalını ve kara gözlerini aradı. Ev sahibi, imamı tanımadı. Bir yabancının sorun çıkarttığını düşünerek onu yakalayıp, yaka paça kapıya götürürlerken birisi durmalarını söyledi.

Ev sahibi onu şimdi tanımıştı, "Efendim!" diye bağırdı. "Sarhoş musun?"

"Öyle olmalıyım."

Ev sahibi Celal'e doğru eğilip nefesini kokladı. Celal adamın kafasını iki eliyle yakalayıp kulağına, "Aşk sarhoşuyum," diye fısıldadı.

Adam utanarak geriye çekildi. "Efendim, lütfen bizimle yiyin."

"Ben tokum; aşa ne ihtiyacım olsun?"

Oda sessizleşmiş, eğlence bir süreliğine durmuştu.

Celal müzisyenlere seslendi:

“Çalın, çalın ki sizin seslerinizde Sevgiliyi duyayım.”

Müzisyenler ne yapacaklarını şaşırmışlardı. Karşılarındaki bu bitkin yüzün kime ait olduğunu bilmiyorlardı. Üstünde ulema cüppesini ve kavuğunu, sultanın nişanını çıkarıp atmış, sükunetini bir yana bırakmıştı. Orada, sırtında yamak bir cüppe ve kafasında derviş külahı, titreyen elleri ve yanan gözleriyle duruyordu. Ve onlardan müzik çalmalarını istiyordu; bu istek, kendi önlerinde müzik çalınmasını istemeyen imamlardan birinden geliyordu. Celal elini cebine atıp bütün paralarını çıkardı ve müzisyenleri altın ve gümüş paralarla yıkadı. “Çakn yoksa yeniden uyanabikrim.”

Ev sahibi müzisyenlere başıyla işaret edince çalmaya başladılar. Başta gönülsüzdüler ama müziğin kıvılcımları çakmaya başlayınca ateş de yandı. Eğlence yeniden başladı ve müzik yükselmeye başladı; Celal’in kolları da öyle. Aynı nokta üzerinde ilk başlarda yavaş yavaş, ama zaman geçtikçe daha hızlı, elbisesinin eteklerini savurarak dönmeye başladı. Şimdi kolları açılmıştı. Sağ avcu yukarıya bakıyor, Hak’kın inayetini alıyor, sol avcu aşağıya bakıyor, Hak’tan aldığını, halka dağıtıyordu. Onu izleyenler, dudaklarının sessiz mırıltılarla Allah’ın adını tekrarladığını fark ettiler. Başı bir yana eğilmiş, dönüş hızı arttıkça gözleri aşağıya bakar hâle gelmişti. Müzisyenler, ondaki bu tutkuyu yakaladılar ve müziğin temposunu arttırmaya başladılar; kudüm çalan kişi, davuluna, Celalin taş zemine vuran ayağıyla aynı tempoda vuruyordu.

Dans etmekte olan diğer insanlar durup onu izlemeye başladılar. Acaba sonunda dengesini kaybederek devrilecek ve duvarlara mı çarpacaktı? Ama hayır, Celal, tıpkı Şems’in kendine öğrettiği gibi mükemmel bir dengede dönüp duruyordu. Bu, köleleri gizli olan mistik derviş dansı *sema* idi.

Her dönüşle birlikte Celal ortadan kalkıyor, yerini başka bir şeye bırakıyordu. Çevresinde dönmekte olduğu bedeninin merkezi artık âlemin merkeziydi. Varolan her şey, bu oda ve içini dolduran insanlar, Konya ve tüm ahalisi, Anadolu, onun ötesindeki ırak memleketler ve bu memleketlerin bu odanın farkında olmayan halkları, dönmekte olan, bu suretin döndüğü merkezin çevresinde dönmekteydiler. Dünyadaki her şey, çöller ve dağlar, ormanlar ve okyanuslarda yaşayan her tür varlık dönüp duran bu çarkın çevresine sarılıyordu. Ve bütün bunların ötesinde, Allah’ın hayal edebildiği en ücra köşeler, güneş, ay ve yıldızlar, görülen ve görülmeyen tüm alemler bu tek noktanın çevresinde dönüyordu. Bu noktanın merkezinde ise, durağanlık ve yokluktan başka bir şey yoktu. Artık varolan hiçbir şey yoktu, yalnızca varoluş vardı.

İmamları dönmeye devam ederken kelimeler ağzından birbiri ardınca dökülmeye başladı.

Bana ne yaptın?

Dünyadan elini eteğini çekmiş bir münzeviydim

Şimdi bu ayaklar irademe karşı çıkıyor

Bu beden kendine başkaldınp dönüyor.

Parmaklarımla kulaklarımı tıkasam

Yalnızca müziğin sesi daha da artıyor.

Kalbimi gizlemeye çalıştım

Ama sen onu bulup çaldın

Dönüp duran bir kukla,

İşte benden geride kalan.

Düğündeki davetlilerden bazıları duydukları şeyler karşısında şaşırdılar. Kızgın bir şekilde, "Artık bir *kahinden* başka bir şey değil," dediler. "Tıpkı Hz. Muhammed'in bizleri kendisinden korunmamız için uyardığı sarhoş şamanlara benziyor."

Ev sahibine, "Senin evinde böyle davranmaya devam etmesine izin verecek misin?" diye sordular. Ama ev sahibi onların söylediklerini duymuyordu. Evet, bu belki de *sünnete* aykırıydı. Evet, Baha Veled'in oğlundan bekledikleri şey bu değildi. Ama adamın kalbi bu dönüp duran suretin kalbine yanıt veriyordu. Burada görgü kurallarına yer yoktu.

Celal, "Allah!" diye haykırdı. Bu çığlık diğerleri tarafından yankılandı. "Allah! Allah!"

Bazı konuklar şölenden ayrıldılar ama kalanlar da kendilerini kaybetmeye başladılar; ama sarhoşluklarının nedeni şarap değil çok daha saf bir içkiydi. Bazıları Celal'in hareketierine katıldılar, ayakları kendi sahiplerinin emirlerine

uymuyor daha yüksek bir kaynaktan emir alıyordu. Dönerlerken onların da kollan göğe doğru yükselmeye başladı ve onlar da kendilerini Allah'a verdiler.

Müzik gün doğumuna kadar devam etti. Müzisyenlerden biri bitkin düştüğünde yerini bir diğeri alıyordu. *Ud*un teli koptuğunda devreye *rübap* giriyordu. Müzisyenler çalmaya devam ettikçe Celal döndü durdu ve kelimeler dudaklarından kendiliğinden döküldü.

Boş kadehle gelip

Doldurmanı istedim.

Kadehi elimden devirdin,

Parçalarını toplamak için eğildiğimde ,

Bana şarap bağını verdin.

Senden su istedim

Bana şarap verdin.

Ekmek istedim

Bana bu sofrayı verdin.

Kurtuluş istedim

Beni yok ettin.

Gevher, o gece şehirde Celal'i arıyor ve baktığı her boş sokakta' endişesi daha da artıyordu. Şehrin on iki kapısının hepsindeki bekçilere de imamı görüp görmediklerini sordu ama hiçbiri görmemişlerdi. En sonunda onu kale duvarının üzerinde, karanlıkta hendeğin ilerisine bir yerlere bakarken buldu.

"Ne arıyorsun kocacığım?"

Yanıtını hafif bir fısıltıyla ufka doğru verdi: "Şems'i..."

"Haydi eve gel."

Dönüp karısına baktı, şaşırmıştı. Gevher Hatun, onun elini tutup şehrin uyanmaya başlayan sokaklarından evlerine doğru götürdü. Celal, ne kadar bitkin bir halde olduğunu fark etti. Ona kalsa hemen sokağa kıvrılıp uyuyacaktı ama Gevher, onu yolun geri kalanında kâh sürükleyerek kâh omuzlayarak eve getirdi. Dudaklarından hâlâ tek tük kelimeler dökülüyordu ama artık yarı biçimlenmiş, tıpkı önceden dinlenmiş bir şarkının mırıldanılan parçaları gibiydiler.

Celal, yatağında yatarken kendine gelmiş gibiydi.

Kendisini ilgi ve şefkatle izleyen karısına, “Bana ne oluyor?” diye sordu. “Bu kelimeler kimindi?”

“Şşşş...şimdi dinlen.”

Göz kapakları kapanmaya başlamıştı. Uykunun eşiğindeydi. “Beni ört,” dedi. Sesi bir çocuğun sesiydi.

Üzerine bir yorgan daha örttü. Sabah ışığında yüzü soluk, yanaldan çöküktü.

“İnsanların söylediği gibi, beni bir *cin* mi ele geçirdi?”

“Şşşş...”

Uykuya dalmış gibiydi ama dudakları hâlâ kıpırdıyordu bu nedenle Gevher, söyledilderini duymak için eğildi. Celal, “O gittikten sonra kendimi ilk kez huzurlu hissediyorum,” diye fısıldadı. “Sen çok iyi bir kadınsın.”

Uyurken kocasının sevgili yüzünü seyreden Gevher, öylesine hoş bir neşe gördü ki acısına karşın mutluluktan ağladı. Delirmediğini ya da bir cin tarafından çarpılmadığını anlamıştı. Yüzünde, doğum yapan kadınların uyurken yüzlerinde görülen ifadenin aynını görüyordu. Celal, kendi kendini doğurmuş ve bu doğum eski Celal'in ölümü olmuştu. Ağlamalar, inlemeler ve esrik danslar hem doğum ağrıları hem de ölüm acılarıydı.

“Yüce Rabbim, ne olur bana bu adamın karısı olmak için gereken gücü ver,” diye fısıldadı. “Ve eğer bu senin taktirinse, Şems’in ona geri dönmesini nasip et.”

Dokuzuncu Bölüm

Gevher, Celal'in dostuyla görüştü. "Hüsam, neden bu adamın gitmesine izin veremiyor?" diye sordu. "Bu bağlılık onu yok ediyor."

Hüsam iç çekti. Celal ve Gevher onun için kız kardeş ve erkek kardeş gibiydiler, ikisinin de bu şekilde acı çektiğini görmek kalbinin iki kat daha fazla acımasına neden oluyordu. Ama bilge bir adamdı ve Celalin, Şems'ten çok daha büyük bir şeyin pençesinde olduğunu biliyordu.

Bir süre düşündükten sonra Gevher'e dostundan duyduğu bir hikaye anlattı. "Bir zamanlar, dağlarda yaşayan bir okul öğretmeni vardı," diye başladı. "O kadar yoksuldu ki giyecek yalnızca bir tek pamuklu cüppesi vardı. Bir kış günü, nehir taştığında, bir ayının nehirle birlikte sürüklenmeye başladığı görüldü. Nehirde bir kürkün yüzdüğünü gören öğrencileri hemen bağırmaya başladılar: 'Hocam, hocam! Suya bir kürk ceket düşmüş. Çabuk! Hemen onu sudan çıkarın!' Zavallı öğretmen kürkü yakalamak için hemen suya atladı ama ayı hayatını kurtarma fırsatı olduğunu fark ederek pençelerini adama geçirerek ona asıldı. Öğretmenlerinin suya battığını gören öğrencileri "Hocam!" diye seslendiler. 'Nehrin kıyısına geri dönün; bir ceket uğruna boğulmaya değmez.' Öğretmen, ağzını sular doldururken, 'Ben kürkü bırakmaya *çalışıyorum!'* diye bağırdı. 'Bırakmayan kürk!' "

Gevher acı acı gülümsedi. Şems, tıpkı yabani bir ayı gibiydi ama masal gene de hatalıydı. Hüsam'a, kocasının nehrin kenarında donmadığını söylemek istedi. Kışlık giysileri olması bir yana sevgiyle ısınan bir yuvada yaşıyordu. Şems ile birlikte sürüklenmek için kendini neden nehre atıyordu? Şehirdeki insanlarla birlikte nehrin kenarında kalmalı ve eğer ayı nehrin kıyısından dışarıya çıkmaya çalışırsa, ona taş ve yanan oklar fırlatmalıydı.

Ama Şems'e duyduğu bütün düşmanlığa karşın, eğer onun nerede olduğunu bilseydi Konya'ya geri getirirdi. Kocasının Allah'a giden yolda pek çok acılar

çektiğine tanık olmuştu ama hiçbir acı şu an hissettiği acının yanına yaklaşamazdı. Tek yakınmada bulunmadan çile çekmiş, nefsiyle savaşmış, bir kez olsun acıyla inlememişti. Ama Şems'in kaybı onun için büyük bir ıstırap olmuştu. Onun duygularını, altı ay önce bir yabana olan bir adamın kaybının ona neden ölüm acısı gibi geldiğini anlamaya çalışıyordu ama bütün bunlar ona çok yabancıydı. Celal'den hissettikleri kendisine açıklamasını istedi ama o, mantık yürütmenin ötesindeydi. Konuşmak için ağzını açtığı anda dudaklarından şiirler dökülüyordu. Ellerini kaldırdığında dans etmeye başlıyordu. Karısına, hissettiklerini gözleriyle anlatmaya kalkıştığında, gözlerinden yaşlar boşanıyordu.

Celal, büyük bir müzik aşığı olmuştu. Gece ve gündüz, müzisyenler, neden oldukları umutsuz sevinçle yarı memnun yarı huşu içinde saatlerce müzik çalıyorlardı. Celal için müzik bir kaçış değildi, durmadan dudaklarından dökülen şiirler de öyle; bunlar onun için, Gevher'in kıyısına bile yaklaşmaya cesaret edemediği bir nehire dalmak demekti. Celal, tutkuları üzerinde daha büyük bir hakimiyet kazandıkça akış ona karşı daha da direniyor, üzerinde durduğu kıyı ona ayağını basacağı sağlam bir toprak vermiyordu. Başka insanlar için emin kıyılar onun için kaygan çamurdu. Ye başka insanların dondurucu buldukları sular onun rahatlamasını sağlıyordu. Evet, yabani bir ayı tarafından dibe çekiliyordu ama o kendi ölümünü buyur ediyordu.

Celal'in dansları ve kendiliğinden gelen şarkıları ile ilgili haberler her yana yayıldı. Bir imam, halk arasında şarapçılar ve kadınlarla birlikte dans mı ediyordu? Peki ya bu ani müzik çılgınlığı da nereden çıkmıştı? Onu lanetlemeyenler ya da ona acımayanlar aklını kaçırdığını düşünüyorlardı.

Şems ile birlikte geçen sessiz aylar şiirlere dönüşmüş ve yazılamayacak kadar büyük bir hızla dudaklarından dökülüyordu. Bir sürü kelam vardı ama hiçbiri yeterince güçlü değildi, hiçbiri Şems'i geriye getiremiyordu.

Muhafızlar, gözetleme kulelerinize gidin.

Her yabancıdan beni haberdar edin

Bakarsınız geçen yabancı Şemsi Tebrizi'dir.

Güneşin göründüğünü bana söylemeyen

Müslüman değildir.

Şiirler, şehirde elden ele dolaşıyordu. Celal, şiirlerini “Hamuş”, “sessiz” diye imzalıyordu ama herkes bunları yazan eli tanıyor ve bunları yazan kişideki değişime hayret ediyorlardı.

Şems’ten ilk haber alınıncaya kadar altı aya yakın bir süre geçmişti. Celal’in önüne bir tüccar getirilmişti.

Sultan Veled, “Bana söylediklerini babama da anlat,” dedi.

Yazan eli tanıyor ve bunları yazan kişideki değişime hayret ediyorlardı.

Vereceği haberin heyecanıyla sersemlemiş olan genç Suriyeli kekeledi. “Tebrizli Şems görüldü.”

Karşısında başını önüne eğmiş olan suret bir anda başını göğsünden kaldırdı. Celal yaşlanmıştı: yanakları kırışmış, şakaklarındaki beyazlıklar iyice artmıştı. Genç tüccar, çukur yuvalarında parlayan gözlerini kaçırdı.

Celal bir şey söylemeden, “insanlar ona Uçan diyorlar,” dedi.

Celal’in ağzından en sonunda bir kelime döküldü: “Nerede?”

“Şam’da, efendi.”

“Ne zaman görülmüş?”

“İki ay önce.”

“Allah’a şükürler olsun, güneş tutulması sonunda bitti.” Ayaklarının üzerine kalkmaya davranırken bir yandan da kaftanını çıkarmaya çalıştı.

Sultan Veled endişeyle, “Ne yapıyorsun baba?” diye atıldı.

“Bu haberciye verilecek kaftanımdan başka bir şeyim yok.”

Sultan Veled, Suriyeli tüccara bir gümüş para verip kapıya geçirirken Hüsam da

ustasının kolunu tutup yerine oturttu.

“Hüsam bana kağıt getir. Sevgili’ye mektup yazacağım.”

Düşüncelerini kağıda geçirirken elleri titriyordu.

Ah dostum, yuvana,

Kalbimde senin için hasırlanan mekana geri dön.

Mermer zemin en iyi halılarla ve yastıklarla döşendi,

Tütsüler yakıldı.

Döşeğin hazır, nasıl bıraktıysan öylece seni bekliyor;

Üzerine bir tek kişi bile oturmadı.

Kadehinden kimse içmedi,

Gittiğinden beri tabağından kimse yemedi.

Her şey bıraktığın gibi Tozlar bile süpürülmedi.

Haber en hızlı develerle yollandı. Sürücüsüne yolda oyalanmaması için büyük para ödendi. Daha adam yola çıkarken Celal, şehir surlarının üzerinde beklemeye başladı.

Bir harita olan çöl,

Kolayca açılıver.

Zaman,

Uykudaymış gibi geçiver.

Benim yarınım dokuz gün olsun.

Artık Celal'in şiirlerinin bir hedefi vardı. Yüzlerce yanıp tutuşan mektupla Şam’ı yıkıyordu. Bu saldırının arasında Celal kendi kendine bu oklardan bir tanesinin hedefi bulması gerektiğini söylüyordu: Şems’in kalbini.

Bir ay geçmesine karşın hâlâ bir haber çıkmamıştı. İki ay geçti hâlâ haber yoktu.

Şems, ruhum, acı bana,

Yokluğunun ayaklan altında ediliyorum.

Acı bana,

Adında yok oluyorum.

Çocuklara Konya'ya gelen yolları gözlemeleri, Şems'ten gelen haberciyi görür görmez kendisine bildirmeleri için para veriyordu. Ama hiçbir haber yoktu. Bazen Şems'i gördüğünü söyleyen sahte haberciler geliyordu. Şems, Tebriz'deydi, Halep'teydi, Tarsus'taydı.

Hüsam, ustasını bu çakallardan korumaya çalışıyor ama

Celal, yalanları ne kadar belli olsa da onların hepsini kabul ediyordu. Bir gün Hüsam bu duruma daha fazla dayanamadı.

"Senden yararlandıklarının farkında değil misin? Bu insanlar para koparmak için sana yalan söylüyorlar."

Celal ona, "Eğer doğruyu söylediklerini bilseydim," dedi. "Onlara para değil canımı verirdim."

Ve bir gün bu da oldu. Şems'ten bir haber geldi. Şam'da, ustası ve kölesi Celal ile kavuşmayı bekliyordu. *Elhamdülillah*-Allah'a şükürler olsun!,

Celal hemen yola çıkmak istedi ama oğlu gitmemesi için yalvardı. Üzüntüyle bu kadar yıpranmış bir insan için uzun ve tehlikeli bir yoldu.

Alaaddin; "Ben de ağabeyimle birlikte gideceğim," dedi. "Onu geri getireceğiz; gerekirse zor kullanacağız."

Celal, eliyle küçük oğlunun dışarıya çıkmasını işaret etti. "Şems, tatlı sözler ve değerli hediyelerle geri gelmeye ikna edilmeli. Sen burada kal. Sultan Veled gidecek."

Ne Alaaddin'in kaşlarını çattığını ne de dışarıda iki kareleşin tartıştıklarını fark

etti. “Neden sen gidiyorsun? Neden her zaman seni kayırıyor?”

"Ben senden daha büyük ve daha bilgiliyim de ondan.”

Alaaddin, “Eğer haydutlarla karşılaşırsan kitaplar ne işine yarar?” diyerek küçümsedi. “Saldırganlara ne yapacaksın? Onları sıkıntıdan öldürünceye kadar vaaz mı vereceksin?”

Sultan Veled tıpkı Celal gibi omuz silkerek, “Ben seçildim sen değil,” dedi. “Babamıza karşı mı geleceksin?”

Tabii ki karşı gelmeyecekti. Sultan Veled yanında yirmi adamdan oluşan bir kervanla birlikte, kardeşini öfkesiyle baş başa bırakarak Şam’a doğru yola çıktı. Sultan Veled, Tebriz’in güneşini kendileriyle birlikte geri dönmeye kandırmak için yanına hediye olarak iki kese gümüş akçe, pahalı halılar ve pirinçten süslemeler aldı. Kervan yalnızca su kuyularının yanında durakladı ve üç gecenin ikisini eğerleri üzerinde uyuyarak geçirdiler. Güneşin yaktığı tepeler boyunca Toros dağlarını kat ettiler. Geceleri kervansarayların yanından duraklamadan geçtiler.

Şems’i, bir hanın avlusunda bir Frenk rahiple satranç oynarken buldular. Sultan Veled’e bakıp, elini öpmesine izin verdi. Şems, Sultan Veled’in kendine uzattığı mektubu aldı ama okumadan masanın üzerine bıraktı. Sultan Veled, mektupta yazılan mesajı tekrarlayarak, “Konya halkı kendilerini affetmenizi diliyorlar,” dedi. “Tıpkı babam gibi onlar da geri dönüşünüzü bekliyorlar.”

“Konya’ya dönecek misiniz?”

“İtaatsizlik edemem.”

Bu, yeni bir Şems’ti: Artık hiddet ve sabırsızlıkla kıvılcımlar saçmıyordu; adeta bütün sesler bedeni tarafından emilmiş gibi sessizliğe bürünmüştü.

Sultan Veled Allah’a şükretti. “O halde hemen yola çıkmalıyız.”

Şems sertçe, “Ruhsal bir yolda yürümek üç şeyi gerektirir,” dedi. “İlki Allah’ı zikreden bir dil. İkincisi Allah’a hamdeden bir kalp. Üçüncüsü ise sabırla bekleyen bir beden.”

Sultan Veled kendine sunulan bilgelik hediyesi için teşekkür etmeye başladı ama

Şems, genç adama aldırmadı. “Önce dinlen. Ben oyunumu bitireceğim.” Bu sözlerinin üzerine yeniden Frenk keşişiyle oynadığı satranca geri döndü.

İki gün sonra yola çıktılar. Yedeklerinde katırlar olmasına karşın Sultan Veled, Şems’in atının yanında yürüyüp onu yönlendirmeyi tercih etti. Yaşlı derviş bu duruma karşı çıktığında, Sultan Veled saygıda kusur etmemesine izin vermesi için yalvardı. “Siz Ustamın Ustasınız, bu yüzden sizin iki kere hizmetkarınızım. Sizin önünüzde ata binmem yakışık almaz.”

Şems, dostunun oğlundan o kadar memnun kalmıştı İd yol boyunca birçok sırrı onunla paylaştı. Yaşlı adam atın üzerinde yol alırken müridi atını yularını tutuyor, Şems ona Kuran’dan ve dervişin yolundan bahsediyor ve sustuğu zamanlarda ise ona kalbi aracılığıyla öğretiyordu. İlerledikleri içsel yolculukta önlerinde içsel manzaralar serilirken Sultan Veled’in gözlerinden yaşlar boşanıyordu. Geceleri konaklayıp uykuya daldıklarında Sultan Veled diğer âlemlere geçiyor, geri döndüğünde ise, sabah gördüğü rüyaları Şems’e anlatıyordu.

Üç gerekirliği unutmamaya çalışıyordu: Allah’ın adını sessizce zikretmek, hem hayır hem şer için şükretmek ve hızını yavaşlatıp kendini Şems’e ayarlamak. Ama Konya’ya varmalarından bir gece önce gençliğe özgü acelecilik ve sabırsızlık Sultan Veled’i hakimiyeti altına aldı ve bir haberciyi en hızlı deve ile birlikte dönüş haberlerini babasına vermesi için yolladı. Uzun gece bitiyordu; Tebriz’in güneşi Konya’ya dönüyordu.

Daha müezzin sabah ezanını okurken, şehir surlarında oturan adamın gölgesi görülüyordu. Başında dervişlerin, mezar taşını simgeleyen külahı vardı ve yakından bakan birisi cüppesinin yama içinde olduğunu görebiliyordu.

Hareketsiz bir şekilde oturmuş, tıpkı bir sene önce benzeri bir bahar sabahında, Şems hayatına girmeden Önce olduğu gibi doğu dağlarına, doğan güneşe ve Şam’a doğru bakıyordu.

Bu saatler, Celal’in en sevdiği saatlerdi. Serin havayı içine çekiyor, hafif bir esintinin taşıdığı yanan odun kokusunu alıyor ve aylardan bu yana ilk kez karnının acıktığını hissediyordu. Bir sokak satıcısı, arabasını kemerin altından itiyor, arabasının tekerlekleri takıldıkça lanet yağdırıyordu. Yanından geçmekte olan birisinden yardım istedi ve yukarıdan izlendiklerinin farkında olmadan el arabasını birlikte itmeye başladılar. Celal, bu şehrin halkını, onların tutkusunu,

cehaletini, bilgeliğini ve insancıllığını ne kadar sevdiğini fark etti.

Uzun gece sona ermiş ve güneş gökyüzünü yıldızlardan geri alıyordu. Bu gün, Şems'in yuvasına döndüğü gündü.

Saatler ilerledikçe Şems'in gelmekte olduğu haberi her yana yayılmaya başladı ve insanlar Şehir surlarının üzerinde Celal'e katıldılar. Güneş tepeye yükseldiğinde surların üzerinde iki yüz insan vardı: akademisyenler ve tüccarlar, zanaatkarlar ve köylüler, Müslümanlar, Hıristiyanlar ve Museviler, hepsi de kervanı bekliyorlardı. Bazıları Şems'e hoş geldin demek için oradaydı, bazılarının yüzlerinde, ise bu dönüşü onaylamayan bir ifade vardı: yaşlı dervişin dönüş haberinin farklı etkileri olmuştu.

Uzaktaki toz bulutunu ilk gören bir çocuk oldu. "Bakın!"

Yaşlılar gözlerini uzağa çevirip baktılar ama hiçbir şey göremediler. Ardından bir başka adam ayağa kalkıp elini o yöne doğru uzattı. "Geliyorlar!"

Yirmi adam, katır ve deve son sürat yaklaşıyordu. En öndeki atın üzerinde güçlü, beyaz dişleriyle gülen Şems vardı ve yanında bir genç koşuyordu.

Celal, şehrin avuçlarındaki bir meyveydi ve kalabalık geriye çekildiğinde ileriye uzatıldı. Şems, atının dizginlerine asılıp Celal'in önünde durdu, havada toz ve çakıl taşları uçuşuyordu. Atından aşağıya inmesine yardım edilirken adamın gözlerinden kıvılcımlar saçılıyor gibiydi. Bir *hafız* yanlarında Kuran okurken iki dost birbirlerine sarıldılar ve ardından Celal dostunun ayaklarına kapandı:

Önce beni öldürüp

Ardından kollarına alıyor O.

Kalabalık iki okyanusun birbirine karışmasını görmek için akın akın geliyorlardı ve bir an için Celal'i Şems'ten, Şems'i Celal'den ayırt edemediler.

Onuncu Bölüm

Celal'i gerçekten sevenler Şems'in dönüşünü, acı çeken bir insanın, evine gelen ölümü buyur etmesi gibi buyur ettiler. Ustalarını kaybedebileceklerini, sevgili yüzünü bir daha göremeyebileceklerini biliyorlardı fakat Celal'e olan tutkulu bağlılıkları, onları bu tehlikeli yabancıyı kabullenmeye zorluyordu. Eğer dervişin varlığı sevgili Mevlana'larının acılarını ortadan kaldıracaksa, o zaman kapıları ardına kadar açıp onu içeriye buyur edeceklerdi. Gün ve gece boyunca mistik *sema* dansı yapıldı, ilahiler medresenin pencerelerinden sokaklara döküldü. Bir zamanlar Şems'i aşağılayan ve karalayanlardan bazıları, yaptıklarının bir meyvesi olarak ustalarının çektiği acılara tanık olduktan sonra hediyelerle gelip Şems'ten özürler diliyorlardı; bu hediyeleri kabul ediliyor ve yoksullara dağıtılıyordu. Bununla birlikte yalancı gülümsemeler, dosdukla uzatılıyormuş gibi görünen ama yeninde hançer saklı eller de yok değildi. Celal, sevinçten sarhoş olmuş halde bu tür şeylerin hiçbirini görmüyordu ama Şems, kaçamak bakışları ve sanki farkında değilmiş gibi davranışlarının arkasında, her eylemin ardındaki niyeti görebiliyordu.

Celal artık tamdı. İki oğlu dizinin dibinde Gevher ile Şems'in arasında oturuyordu. Bu yenip içilmeyen bir şölen, her konuğun hem gelin hem de damat olduğu bir düğündü.

Konuklar birer ikişer geceye karışıp giderken dudaklardan şiirler döküldü, bedenleri kutlamanın neden olduğu sarhoşlukla yıkandı ve Celal uykuya daldı.

Güneşin ilk ışıkları gökyüzünü aydınlatmaya başlarken uyandı. Hâlâ bir gece öncesinin mutluluğuyla sarhoş bir halde, gene de için de küçük bir hoşnutsuzluk kırıntısı hissetti. Bir türlü aklından çıkarıp atmadığı bir sorusu vardı. Bir mum yakıp dostunun odasına gitti, içeriye gittiğinde dostunu dizlerinin üzerine oturup sırtını kapıya dönmüş ve içinden Allah'ın adını zikrederken buldu. Şems gözlerini açmadan ve sallanışlarının ritmini bozmadan konuştu: "Sormak istediğin bir soru var."

Şems sallanmaya devam ederken sessizlik uzadı. Celal, erimiş mumun parmaklarından aktığını hissetti. Sonunda, “Konya’yı neden terk ettin?” dedi.

“Buradan uzaklaştırıldım.”

“Ama neden benden uzak kaldın?” Bu, Celal’in yanıtlanmasını istediği bir soruydu.

Şems, sırtı hâlâ Celal'e dönük halde, “Seni asla terk etmedim,” dedi. “Seni nasıl terk edebilirim? Biz ikimiz biriz.”

“Ama neden bana bir kelime olsun göndermedin. Çok acımasızdın.”

“Sessizliğim senin için bir ders, yokluğum bir sınavdı.”

Müezzin sabah ezanını okumaya başladı, ibadete çağrı, sabah şakımalarının en hoşuydu; Celal bir sonraki sorusunu sormadan önce ezanın bitmesini bekledi.

“Peki sınavı geçtim mi?”

“Evet... ve hayır.”

Şems açıkladı. Celal, iki sahip arasında kalmış genç bir buzağı gibiydi: Konya’nın ileri gelenleri ve Şems arasında. İki sahibi olan bir buzağı, ikisi tarafından da sahiplenilemezdi ama sırtına iki kat yük yüklenirdi, işte bu nedenle Şems, yularını gizlice bırakmıştı. Bu noktada Celal, şehrin odağına gitmeyi tercih edebilir, bir ipe bağlı olarak kesileceği güne kadar dilediğince yiyip şişmanlayabilirdi. Eğer böyle bir şey olsaydı Şems asla geriye dönmeyecekti. Ama bunun yerine buzağı, boynuna bağlı ipi koparmış ve Sevgiliyi aramaya başlamıştı. Yarattıkları yerine Allah’ı, görev yerine aşkı, ölü gelenekler yerine kalbindeki gerçek aşkı seçmişti.

“Evet, sınavı geçtin.”

“Ye hayır?” .

“Beni aramaya başladın ama hâlâ bulabilmiş değilsin.” Şems’in gölgesi yarı karanlıkta titreşiyor gibiydi. “Buldukların yalnızca benden geriye kalanlar.”

Sallanışlarını durdurdu ve yüzünü Celal’e döndü. Gözleri gölgelerin ardında

kalıyordu ama Celal bu durumda bile delici bakışlarını fark edebiliyordu.

“Bir daha seni asla terk etmeyeceğim,” dedi. ‘Ve ardından terk edeceğim.”

Celal, hıçkıra hıçkıra ağlama ile kahkahalarla gülme arasında bir duyguyla, “Üzgün olduğumda beni mutlandırıyorsun,” dedi. “Ve mutlu olduğumda beni üzüntülere boğuyorsun.”

Şems, yüzünü bir kez daha duvara döndü ve Celal, bakışları yaşlı adamın sırtına yönlendirdi. Şems’in her an kendinden yeniden kopacağını bilirken nasıl mutlu olabilirdi? Yalnızca, kepenklerden içeriye vuran şafak ışıklarını durdurabilirse mutlu olabilirdi. Yalnızca burada, sevgili dostunun yanında sonsuza kadar kalırsa, mutlulukla yanan mumun duvara vuran gölgesi hep varolursa mutlu olabilir, ayrılık korkusundan kurtulabilirdi. Dudaklarına konuşmayı yasaklamış olsa da, zihni Allah’a dua etti: "Ne olur, Şems’in sürgünde değil de evimin odasında olduğu bu rüyadan hiç uyanmayayım."

Şems eliyle arkasında kalan zemine dokundu. “Gel,” dedi. “Uyumaktansa ibadet etmek daha iyidir.”

Gökyüzü parlaklaştıkça, göğün parlaklığının neden olduğu gölgelerin karanlığı daha da artıyordu. Ve Tebrizli Şems, gittikçe daha da parlıyordu. Eğer ona fazla yaklaşırsanız yanardınız, ama ona arkanızı döndüğünüzde gördüğünüz tek şey gölge olurdu; kendi gölgeniz. Şems’ten nefret edenlerin aslında nefret ettikleri kendileriydi. Onun sözlerinde tehlikeli bir küfür, Allah’a isyan duyanlar, kendi sığ inançlarından ve sapkın düşüncelerinden korkanlardı.

Ama görecek gözü olanlar için, keçeden elbiseleri ve çatık kaşları, yalnızca parıltılar saçan kutsal inayet güneşini örten birer örtüydüler. Çoğu Şems’i, kendi iradelerinin dışında seviyor, ona bir türlü emin olamadan yaklaşıyor, kalplerinde hissettikleri ılıklığı bir sır olarak saklıyorlardı. Ona yaklaşabilen Hüsam ve Sultan Veled gibi birkaç insan ise, bu adama olan bağlılıklarını açıkça ifade ediyor, edep, korku ve eleştiri kalıplarını ateşe atıyorlardı. Ama Celal haricinde hiç kimsenin doğrudan doğruya alevlere atılacak cesareti yoktu. Şems ona, *aşk ateştir,* diye öğretmişti ve *nefsimiz de odun.* Celal, Şems’in kendine getirdiği her

şeyi ateşe atmıştı: sosyal konumunu, inançlarını, aldım, korkularını... Kararsızlık ortadan kalkmıştı. Hiçbir kararsızlık yoktu. Ateşin ortasındaydı ve ona hiç kimse dokunamazdı. Şems sözünü tutmuş, Celal'i yok etmişti.

Celal, Şems tarafından aşağılananlara güvence vermeye çalışıyordu. "Onu başka bir insanı yargılar gibi yargılamaya kalkışmayın. Şems gibi bir insan bizim ölçülerimizle değerlendirilemez."

Celal dostuna, Konya halkını yeniden rahatsız etmemesi için yalvardı ama Şems yaptıklarından hiçbir pişmanlık duymuyordu ve hemen her gün Celal'in kulağına yeni söylentiler geliyordu.

Yaşlı derviş, "Sıradan .insanlar senin sorumluluğunda benim değil," diyordu. "Onları tatlı sözler ve iyi davranışlarla memnun etmek benim görevim değil. Ben güneşim; insanları yaktığım için nasıl suçlanabilirim? Ben, *sana* yardımcı olmak için buradayım."

Celal, duyduğu minneti göstermek için elini göğsünün üzerine koydu. "Ama onların yanındayken diline biraz olsun hakim olamaz mısın? Kelimelerin onlar için fazla dürüst; eğitilmemiş kulaklara acı yeriyorlar."

"Benim sözlerim benim değil; onlar Allah'tan geliyorlar."

Yolunu şaşırmış bir köpek medresenin arkasındaki dar sokakta, çöplerin arasında yavrularını doğurmuştu. Celal, emirin kendisi için yolladığı eti hayvana götürdü. Hayvan zayıf, kirli ve çirkindi, üç yavrusu tarafından iyice güçsüz bırakılmıştı ama Celal köpeği gene de seviyordu. Bir gün Hüsam da kendisine eşlik etti.

Celal, arkadaşının yüzünü gördüğünde, "Endişelisin," dedi. "Bu endişenin nedeni nedir?"

"Şems. İnsanları çok aşağılıyor. En saygı duyulan müriderine bile öküz ve eşek diye hitap ediyor."

Celal, kemiğin üzerindeki ederden bir parça sıyırıp yavrulardan birinin ağzına uzattı. Yavru gözleri kapalı bir halde burnuyla ete süründü.

“Peki seni de aşağıladı mı?”

“Şems bana çok iyi davranıyor ama hâlâ onu anlayamıyorum. Konuştuğunda sanki sanki lafları Allah’a karşı küfürmüş gibi geliyor.”

Yavru burnuyla eti eşelemeyi bıraktı. Celal eti başka bir yavruya uzattı.

Hüsam nazikçe, “Ne yapıyorsun Mevlana?” dedi. “Hiç bu kadar küçük köpek yavruları et yiyebilir mi?”

“Peki ya biri yemeye kalkarsa?”

“O zaman boğulup ölür.”

“Ama yemek yemezlerse zaten ölecekler.”

“Yavrularını beslemek annelerinin görevi. Eğer yavruların hayatını 'kurtarmak istiyorsan o zaman annelerinin hayatını kurtar.”

Celal, eti yavrunun ağzından çekip dişi köpeğe verdi. “Şems, bana saraydan yollanan et. O benim için geldi, insanlar için değil. Onu yalnızca birkaç kişi hazmedebilir.” Elinin tersiyle arkadaşının yanağına dokundu. “Sen bile hazmedemezsin, Hüsam. Ben anne köpeğim ve sizler de benim yavrularımsınız. Bana gelin ve sütümü için, ama Şems’in elinden hiçbir şey almayın.”

Hüsam’ın gözünde yaşlar vardı ve Ustası hüzünlü bir şekilde gülümsüyordu. Celal ona, “Sabırlı ol,” dedi. “Hepimiz de büyüyeceğiz ve o zaman, Şems’in bize gösterdiği şefkate teşekkür edeceğiz.”

Hangi benzetme gerçeğe bu kadar yakın olabilirdi? Şems et, Celal süttü. Şems güneş, Celal onun ışığını yansıtan aydı. Şems diken, Celal ise güldü. Şehir halkı Ustalarının sütünü içebilir, ışığında güneşlenebilir, rayihasını duyabilirdi; ama onu avuçlarının arasına almaya kalktıkları anda yaşlı adamın kıskançlığı bir diken gibi ellerine batıyordu. Ve Şems, kancasını asla geri çekmiyordu: Celal onundu ve daima öyle kalacaktı. Celal’e, derviş önceden olduğu gibi gene

şehirden ayrılmaya zorlanmasın diye Şems'ten uzak durması nasihat edilmişti ama Celal'in yapabileceği hiçbir şey yoktu. Kendini tümüyle ustasına vermesi gerekiyordu. Bu durum Celal'in her şeyine mâlolsa da uzak durmasının hiçbir yolu yoktu.

Şems bir kez daha medresenin kapanmasını emretti.

Kapıları kapalı bulan müritleri Celal'in evine geldiler ama

karşılarında ellerini göğsünde kavuşturmuş halde Şems'i buldular. Böylesine aşılamaz bir engel karşısında itirazların hiçbir faydası yoktu: Burada mantığa yer yoktu, yalvarışlar taştan bir kalbe hiçbir etkide bulunmuyordu. Böylece Şems bir kez daha, Celalin en yakın müritleri dışında herkese onu görmeyi yasaklamış oldu.

Eğer Celal onu, halkın gördüğü gibi görebilseydi korkularını anlayacaktı. Şems ile birlikte karanlık bir odaya kapanan Celal, bu adamın varlığıyla daha da sarhoşa dönüyordu. Bakışları olağan olabilirdi ama gözlerinin gerisindeki gözler, içinde bulundukları odanın kayıp yan yattığını görüyordu. Onunla konuşanlar, seçtiği kelimelerin tıpkı bir sarhoşun seçeceği tarz kelimelere benzediğini fark ediyorlardı. Zaman zaman bir cümlenin tam ortasında ayağa kalkıp dönmeye başlıyor ya da "*Allah*/' diye çığlık atıp bayılıyordu. Bacaklarında derman olmasına ve hareketleri ağırbaşlılığını korumasına karşın, onu idare eden ruh ne tam ayık ne de tam sarhoştu. Uçuyordu; ruhu artık bilincinin kafesinde değildi.

Celal'e yakın olanlar Şems'e, ustalarını bu halden çıkarması için yalvarıyorlardı ama derviş bir şey demeden gölgelerin arasında oturuyor, kan oturmuş gözleri mum aleviyle ışıldıyordu. •

Bütün ev halkı, tükeninceye kadar uyanık kalıyor, uykuya yenik düştükten bir saat sonra iki adam arasındaki duygu girdabına kapılmak üzere uyanıyorlardı.

Gevher Hatun, umutsuzluk içindeydi. Kısacık bir süre için kendine dönen kocası yeniden ellerinden alınmıştı. Getirdiği yemekleri ancak eline kaşık tutuşturulursa yiyor, onu da tadını almadan yarım ağız çiğniyordu. Dağınık bakışları karısını görmeden bakıyor, Gevher Hatun ağlayıp, geri döndüğü için sessizce Şems'i lanetliyordu.

Sevmiş ve sevilmiş olduğu kocasının bir başkası tarafından hareket edemez hâle

getirilmesini görmek o kadar acıydı ki, en sabırlı kadın bile kocasını bu hâle getiren adama tekmeyi basardı. Şems, Celal ile birlikte olduklarında yanlarına gelmesini yasaklamıştı. Gevher buna boyun eğdi ama bu adama karşı itaatkâr olduğu için değil, onları bir arada görmek kendisine büyük bir acı verdiği için. Bir gece kocasının kulağına; "Kendini ondan uzaklaştırmaksın," diye fısıldadı. "Ondan boşan."

Celal, "Bir Usta ile yapılan evlilik sonsuza kadar sürer," dedi. "Boşanma diye bir şey yoktur."

Böylece alevler daha da yükseldi ve alevlerle birlikte şiirler geldi. Fakat, herhangi bir engelle karşılaşmadan Celal'in dudaklarından dökülen şiirler bir kutlama değildi. Bu umutsuz şiirler bir şifa arayışıydı. Duygularla ıslanmış, her biri de Şems'in yaktığı ateşi söndürmeye çalışıyordu. *Sema*da dönerken, dudaklarından kelimeler boşalıyor ve Hüsam, yazıcı, bu kelimeleri yakalayıp kağıdı onlarla dolduruyordu. Artık şiirlerini *Hamuş* diye imzalamıyordu. Celal'in varlığının her bir parçası yok olmuş, şimdi geriye bir tek şey kalmıştı:

Tebrizli Şems'in güneşi. Yalnızca bir tek ad vardı. Onun adı.

Bana kim olduğumu sorarsan Aynını ben sana sorarım.

Kimim ben?

Söyle bana yabancı,

Ben kendimi kaybettim,

Gördüğün kim?

Bir sarhoşun

Kağıt ürerinde dans eden yakılan durdurmak için Göklerini hareketsiz tutmaya çalışması gibi,

Ben de karşımda dans edip duran Kendi parçalarımı durdurmaya çalışıyorum.

Ne oyum ne de bu,

Ne Müslüman, ne Musevi,

Ne şeyh ne mürit,

Kabilem, dinim, mekânım yok.

Varolan her şey,

Yalnızca geçmişin bir anısı;

Rüya içinde bir rüya.

Bana adımı sorarsan,

Sana "Şems" derim,

Yuvamı sorarsan,

"Sevgili'nin evi, " derim.

Onunkinden başka adım yok,

Onunkinden başka yuvam yok.

Ondan başka bir şey bilmiyorum.

Ondan başka bir şey değilim.

Artık zaman diye bir şey yoktu. Celal için her gün bir hayat kadar sürüyordu. Bir gün kendine bir ayna verilmesini istedi. Aynada yüzüne baktığında henüz yaşlı bir adam olmadığını görüp çok şaşırdı.

Şems'in sabrı sonsuzdu ve aynı zamanda da hiç sabrı yoktu. Hayır duasını almak için kendini rahatsız eden bir dervişle karşılaştığında deliye dönüyor, Celal'den ayrı geçirdiği bir saniyeyi bile gönülsüzce veriyordu. Bununla birlikte müridini, görevinden bir kez olsun sapmadan, saatler ve günler boyunca içsel yolculuğun sarp kayalılarından adım adım ilerletiyordu.

Ve bu yolculuğun hiçbir sonu yoktu. Her dönemecin ardından yeni bir dönemeç çıkıyor, her zirve yeni bir dağın eteği oluyordu. Celal, bazen daha fazla dayanamayacağını düşünüyor ama bilinmeyen bir kaynak sayesinde acıları diniyor bitkinliği üzerinden gidiyordu.

Tam da artık verecek bir şeyim kalmadığını düşündüğümde,

İçimde yeni bir kaynak, keşfediyorum.

Tebrizli Şems benden önce orada,

Tıpkı bir hırsız gibi kilidi kırıyor Ve hiç bilmediğim bir hâzineyi çalıyor.

O, kalbimi çalmaya gelen sevgili

Bense dünyayı umursamayan sarhoş ev sahibi.

Böyle bir gece geçirmek için Büyük bir mutlulukla ertesi sabah İliklerime kadar şarapla ıslanmış halde Saçak altlarında uyanırım.

Şems ile Celal arasında neler olup bittiğini hiç kimse anlayamıyordu, ellerinden gelen tek şey bir seçim yapmaktı: ustalarının dönüşümüne tanıklık etmek ya da karşı çıkmak.

Karşı çıkanların sayısı az değildi. Söylentiler yeniden başladığında, ağızdan ağıza tıpkı bir felaket haberi gibi yayıldı ve düşmanlık ayyuka çıktı. Bu eleştirilerden iki tanesi son derece art niyetliydi ve Şems suçlanıyordu. Hilkat garibesi bir çocuk doğmuştu ve medresenin dışında kuduz bir köpek bulunmuştu. Fısıltılar dedikodulara, dedikodular ise açık suçlamalara dönüştü: Şems, Konya'nın bedeninden söküp dışarı atılması gereken bir zehirdi.

Gelecekte olacaklar bizlerden gizli olsa da, duvarları yıkılan bir evin çatısının çökeceğini anlamak için bir kahine gerek yoktu. Yerçekimi işini yapacaktı: Havaya yükselen Hint fakirleri bile yere inmek zorundaydı. Şems'e karşı düşmanlık gittikçe büyüyordu ve duvarları çöken şehrin öfkesinin bir tek amacı vardı: Felaketin önünü kesmek.

Onbirinci Bölüm

Bir gün, bir grup ricacı, Celal’in dini ayinler sırasında müzik ve dans kullanmasına itiraz etmek ve bu tür uygulamaların yasaklanmasını rica etmek için Baş Vezir Muiniddin’in huzuruna çıktılar. Baş Bezir, Celal'i huzuruna çağırıp kendini savunmasına karar verdi. Şehir halkı imamları hakkında verilecek kararın tatmin edici olup olmayacağı konusunda ikiye ayrılmışlardı: Bazıları, tavırlarının son derece utanç verici olduğunu düşünürken bazıları ise Mevlanalarının anlayamadıkları tavırlarını hoşgörüyle karşılamaya hazırdı. Muiniddin, her iki tarafı da gücendirmek istemiyordu; Şems herkes tarafından sevilmese de, Celal hâlâ Baha Veled’in oğlu olduğu için ona karşı bir hükümde bulunmaya hazır değildi. Celalin aleyhine bir hükümde bulunmak bir tek adamın kararından daha fazlasını gerektiriyordu.

Bu nedenle Muiniddin, alimleri ve din adamlarını dini bir tartışma için saraya davet etti. Müftüler, imamlar ve emirler; şeyhler, dervişler ve alimler, hepsi de bu çağrıya yanıt verdi. Tartışmaya *katılacaklardı*.

Celal içeriye girdiğinde salon ağzına kadar insanla doluydu. Baş Vezir, Mevlana’nın elini öpüp onu hoş sözlerle içeriye buyur etti. Muiniddin, diplomasinin önemini çok iyi bilen başarılı bir adamdı. Tartışmanın hangi yöne gideceğine aldırmıyordu ama eğer bu imamın medresede dans etmesini yasaklamak zorunda kalacaksa o zaman kendine en fazla destek sağlayacak olan grubun yanında olmasında yarar vardı.

Rütbe ve mevki sahibi insanlar, Celal'in yanında getirdiği insanları görünce fısıldaşmaya başladılar. Bir altın tüccarı küçümseyici bir ifadeyle, “İşte geldiler,” dedi. “O ve yamalı elbiseli tayfası.”

Yanında oturan dindar bir adam, “Celal şüphesiz İd büyük bir evliya,” dedi. “Ama onu bu insanlardan kurtarmalıyız. Bunların her biri de ya kahin ya da sarhoş.”

Celal'in bir düzine kadar yakın müridi, kendilerine çatılmış kaşlarla bakan kalabalığın önünde minberin alt kısmına oturdular.

Tüccar, “En azından Şems denilen şu kara köpeği kulübesinde bağlı

bırakmışlar," diye ekledi. Minberin üzerinde kendisi için ayrılmış olan yere oturan Celal, kendini selamlayanlara karşılık verdi. Ellerini, cüppesinin yenlerinin içinde bir araya getirerek, bakışlarını aşağıya çevirdi. Kendisinden buraya gelmesi istendiği için buradaydı. *Minberdeki* günleri bitmişti: Felsefe çok güzel bir tuzaktı: Eğer onunla fazla oynarsan parmakların içine sıkışırdı. Bütün bunların ötesinde Şeytan, bütün bu insanların tamamından daha bilgili bir din alimiydi.

Babasının duruşunu gören Sultan Veled, yüzünü ona dönerek önünde yere oturdu. Sırtından babasına doğru yöneltilmiş olan düşmanlığı hissediyor bakışlarını babasının yüzünden ayırmadan içinden halkı tahrik edecek bir şey yapmaması için dua ediyordu.

İlk konuşmacı ayağa kalkıp Veziri resmi bir şekilde selamladı. Adam, Celal'i ve Şems'i açıkça eleştiren saygı duyulan bir şeyhti ve müritleri kürsünün üzerindeki Celal'in yorgun görüntüsünü memnun gözlerle seyrediyorlardı. Şeyh, Celal'e olduğu kadar orada bulunanlara da hitaben konuşmasına başladı: "Geliştirdiğiniz mistik dans... Neden bu tür kural dışı uygulamaları yasaklamayalım?"

Celal hiçbir şey söylemedi; sanki soruyu duymamış gibiydi.

Şeyh soğuk bir ifadeyle, "Eğer bir şey söylemezseniz o zaman tıpkı bazı insanların söylediği gibi aklınızı kaçırmış olduğunuz hükmünü verebiliriz," dedi.

Celal, hâlâ herhangi bir yanıt vermiyordu.

Birisi seslendi: "*Gerçekten* de delirdin mi?"

Celal sonunda, "Mekkeli rahipler Hz. Muhammet'in delirdiğini söylemişlerdi," dedi. "Eğer size göre delirdiysem o zaman deliliğim bu türden bir delilik olmalı."

"İşte şimdi de kendini Peygamber Efendimizle bir tutuyor!"

Vezir, "Peki ya medresede müzik çalıp dans etmek?" diye sordu. "Bu *sünnet* mi?"

Bir diğer adam söz alınca şeyh oturdu. Adam lütufkâr bir tavırla, "Ben bir devenin taşıyabileceği kadar çok kitap okudum," dedi. "Ve bu kitaplardan hiçbir tanesinde müziğe dini kanunlar tarafından izin verildiğine dair bir tek satıra bile

rastlamadım.”

Celal yumuşak bir şekilde, “O halde dostum,” dedi. “Bütün bu kitapları, onları taşıyan deve gibi okumuşsun.” Celal'in müritlerinden gülüşmeler yükseldi, ama O bir bakışıyla onları susturdu. Yine yumuşak bir tavırla, “Müziği anlamak için,” diye ekledi. “Onu kulaklarınla değil ruhunla dinlemelisin.”

Sıraların bir tanesinden alaycı bir kahkaha geldi. Celal, kahkahanın kaynağını bulmak için başını o yöne çevirdi. “Lütfen dostum”. Gülen adamı gördü. Yüzünde bir sırıtma vardı ve başını küstahça geriye yatırmıştı. “Müzikten elde edilecek hayal bile edemeyeceğiniz kadar çok şey var.”

Adam, Celal’in samimiyetine aldırmadı. “Sazlar çalmaya başladığında ben kapı gıcırdama sesinden başka bir şey duymuyorum,” diye yüksek sesle konuşurken onaylama almak için başını yanındaki insanlara çevirdi.

“Ben de öyle dostum. Cennetin kapılarının açıldığını duyuyorum.” Toplantıya katılanların bir kısmı güldü ama Celal’in yüzünde gülümseme yoktu. Kollarını kalabalığa doğru açtı. “Allah müzisyenleri korusun ve kollarına güç versin. Onların müzikleri birçok ezik kalbe derman verdi; onlara minnettar olmalıyız.”

Konya’nın büyük müftüsü şeyh Sadrettin ayağa kalktı. Müzik hakkında ileri geri konuşan adama baktı; onu onaylamadığına şüphe yoktu. Sadrettin kalabalığa seslendi: “Cehaletle süslenip bunu eğitim olarak adlandıran dar kafaları dinlemeyin. Peygamberi gerçekten seven insanların ortaya attıkları yeniliklerin peygamber tarafından yapılmış yenilikler olduğunu söyleyen bir *hadis* vardır.”

Yalnızca Celal’in müritleri tarafından değil diğer insanlardan da onaylama geldi. Hâlâ Celal'i seven birçok insan vardı. Tam o sırada arka sıralarda şaşkınlık dolu bir kıpırdanma başladı. Şems gelmişti. Gözler hırpani dervişin kalabalığı geçip kürsüye doğru ilerleyişini izlerken tartışma bir süreliğine donup kaldı. Kürsüye yaklaştığında yolu ilk konuşan şeyhin müritleri tarafından kesildi. İçlerinden bir tanesi, “Ait olduğun yere otur; arkaya,” dedi.

Şems, kendine oturacak bir yer aradı ama boş yerlerin hiçbirine oturmasına izin verilmedi. Hüsam ayağa kalktı ve yerini Şems’e teklif etti ama derviş başını iki yana sallayıp oturacak bir yer aramaya devam etti. Kendine oturacak bir yer arayarak arka sıralara doğru ilerledi ve burada kendine daracık bir köşede yer buldu. Onun yanında oturmak zorunda kalanlar, eğer kendileriyle konuşmaya kalkarsa onu duymayacakları şekilde başlarını başka yöne çevirdiler. Fakat Şems

öfke ile alev alev yanıyordu; bakışlarını platforma yöneltmişti.

Altın tüccarı, “Peki Celal, bu tür bir yenilik yapma yetkisine sahip gerçek bir peygamber aşığı mı?” diye sordu. “Bir aşık olduğuna hiçbir şüphe yok ama acaba kime aşık? Muhabbet içinde olduğu insana bir bakın, bir kaçık ve her tür yasaya karşı çıkan bir asi.”

Celalin herhangi bir yanıt vermediğini gören Muiniddin, “Evet?” dedi.

Celal, “Kullandığınız ‘muhabbet’ kelimesi yalnızca bir kase,” dedi. Ben Şemsi Tebriz’e karşı bir duygu okyanusuna sahibim; benim daha büyük bir kaba ihtiyacım var.”

Eleştiriler tıpkı bir ayının izini süren av köpekleri gibiydi;

Şems’in aşağılanmasının neden olduğu yaradan sızan kanın kokusunu almışlardı ve birisi geri adım attığında diğeri ileriye atılıyordu. “Peki hangi kelimeyi kullanmalıyız? Çılgınca tutkun olmayı mı?”

“Zehirlenme? Aldanma?”

Sultan Veled artık kendisine daha fazla hakim olamıyordu. “Babam Şemsi seviyor. Bırakın doğru kelime Aşk’ olsun.”

Kalabalıktan itiraz dolu sesler yükseldi. Celal’i çocukluğundan beri tanıyanlar oğlunda da aynı yüz hatlarını görüyorlardı.

Celal, “Bu sözcük bile yetersiz kalıyor,” dedi. “Hiçbir sözcük, hiçbir kap yeterince büyük değil. Şemsi Tebriz, Allah’ın yaratmış olduğu hiçbir şeyin içine sığdırılamaz.”

İlk şeyh ayağa kalkmıştı. “Rum’un Celal’i kendine gel. Dinden dönmenin eşiğine geliyorsun. Küfre sapan Hallaç, bir insanı Allah’la bir tutmaya kalktığı için ölene kadar taşlanmıştı.”

Celal, “Hallaç, ‘Ben Allah’ım’ dediği için şehit edildi,” dedi. “Küfre mi sapmıştı? Eğer Hallaç, Hallaç olsaydı, evet, küfre sapmış olurdu ama ‘Ben Allah’ım,’ diye bağırdığında ortada artık Hallaç yoktu. Varolan tek şey Allah’tı. Aynı şekilde artık Şems yok: ondan geriye tek bir iz bile kalmadı. Şems gibi bir insana baktığınızda onu görmez, kendinizi görürsünüz. Varolmayan birisine

saldırırken dikkat edin, çünkü hançerinizi kendi bedeninize saplarsınız. Bir aynaya yumruk attığınızda kendinizden başka kimseye saldırmış olmazsınız.”

Sözleri yerini bulmuştu, insanlar sessizleşmiş onun bundan, sonra ne söyleyeceğini bekliyorlardı. Karşısındaki yüzleri inceledi, bu yüzleri hayatı boyunca tanıyordu. Şehit edilmiş olan evliya Hallaç’ın dar ağacına giderken söylediği son sözlerini tekrarladı: “Öldürün beni dönek dostlarım, çünkü ölümümde yaşamım vardır benim.”

Celal in gözünden bir damla yaş süzüldü ve bakışını dostuna çevirdi. Hemen o an ne yapılması gerektiğini anlamıştı. Bir seçimde bulunması gerekiyordu; tek koca için kavga edip duran iki kadının derhal ve sürekli olarak birbirlerinden uzaklaştırılmaları gerekiyordu. Celal, iki kadından birine kocalık edebilirdi ama aynı anda ikisinin de kocası olamazdı. Hiçbir şey söylemeden ayağa kalktı.

Genellikle en yüksek ile en alçak arasında, birbirine eş olanların kurduğu sahte dostluklarda, birbirlerinin arasındaki mesafeden daha az mesafe vardı. Celal, Konya’nın zirvesiydi Şems ise toplum dışı edilmiş bir parya... Celal, kürsüden aşağıya inmek için attığı her adımda kendine bir adım daha yaklaşıyordu. Bakışları dostununkilerden bir an için olsun ayrılmadı. Kalabalık yana açılıp Celal’in geçmesi için yer açtı.

Vezirin yanında oturan Seyyid Şerif yüksek sesle bağırdı: Bir toplantıda reisin koltuğu kürsünün merkezi değil midir?”

Celal durdu. O kadar alçak bir sesle konuştu ki yakınındaki insanlar söylediklerini duymak için ona doğru eğilmek zorunda kaldılar. “Reis’in koltuğu Sevgilinin yanıdır.”

Adam alaycı bir şekilde, “Sevgili de neredeymiş?” dedi. Hepimiz Onu arıyoruz. Lütfen yerini bize de söyle de sana katılalım!”

“Onu göremeyecek kadar kör müsün?”

Celal sırtını dönüp Şems’in yanına ulaşıncaya kadar arkaya doğru yürüdü. “Hayatım boyunca tapındığım Allah işte burada, insan suretinde,” dedi.

Celal öfke dolu lafları duymuyordu. Seçimini yapmıştı.

Bütün yaz hiç yağmur yağmamıştı. Güneş her geçen gün toprağı biraz daha yakıp kavuruyor, onu pişmiş toprak kadar sertleştiriyordu. Öğlen güneşi sırasında şehrin beyaz badanalı evleri göz kamaştırıyordu; gökyüzü, medresenin çinileri kadar maviydi. Ovalardan gelen sıcaklık akşam vakitlerinde ağır bir battaniye gibi şehrin üzerine çöküyor, Konya halkını, nemli tenlerini kurutacak en ufacık bir esintinin beklentisiyle evlerin çatılarına çıkarıyordu.

O gece Şems ile Celal yan yana şehir duvarlarının üzerinde oturuyor ve şu anda cami kubbesinin arkasında sarı bir leke gibi görünen yükselen ayı seyrediyorlardı. Yıldızlar, düz damların kırık hatlarını gösterecek kadar parlaktı; yapışkan sıcağa karşı giyilmiş bol elbiselerle yataklarında yatan insanların suretleri görülüyordu.

Celal, aynı ayın altında Şems'in özlemiyle inleyerek bu duvarlar üzerinde yürüyüşünü hatırlıyordu. Şimdi o zamanki halini hatırladığında içini bir utanç duygusu kaplıyordu: aşk acısı çeken bir delikanlı gibi davranmak, Sevgilinin hasretiyle kıpırdayamaz hâle gelmek, kucaklaşma ânı uğruna hayatını feda etmeye hazır olmak. Şimdi ise, Şems yanında olmasına karşın, kolunun en ufak bir hareketiyle bile birbirlerinden ayrılıyorlardı ve ona dokunmasına zaten gerek yoktu. Celal'in Şems'e duyduğu aşk onun bedenine ya da varlığına duyduğu sevgi değil, bambaşka bir şey, Şems'in temsil ettiği bir şeye duyduğu aşktı. Celal, kutsal yazıları sanki ona birisi okuyormuş kadar net bir şekilde duyuyordu: *Ufuğa ve her birinizin içine işaretler yerleştirdik.* Şems, Şems değildi; artık bunu berrak bir şekilde görebiliyordu. Yanında duran sevgili dostuna duyduğu aşk, bir insanın diğer bir insana duyduğu aşk değil gerçek hedefi Yaradan olan bir duygu, hayır, hayır, duygunun ötesinde bir şey, bir dürtüydü. Allah, Şems'in her bir hücresindeydi; ve Celal Şems'e taparken Allah'a tapmış oluyordu.

Şems, Celal'in düşüncelerini okuyarak, "Senin özlemini arttırmak benim görevim," dedi. "Bütün arzunu bir tek noktaya yönlendirmelisin öyle ki, bana duyduğun sevgi bir sonraki nefesine duyduğun sevgiden daha fazla olacak. Ustaya duyulan sevgi gerçek sevgi olmasına karşın bu yalnızca bir başlangıç. Bir başka insana teslim olmak büyük bir başarı değil, bu yalnızca bir köpeğin sahibine duyduğu bağlılıktan biraz fazlası. Bu tür bir sevgi, şundan daha güçlü

ses vermez:” Şems parmağını şaklattı. “Allah’ı sevmek ise başka bir şeydir.” Uzaklardan, dağların ötesinden bir gök gürültüsü duyuldu. Bir yaz fırtınası yaklaşıyordu.

“Mürit, Allah’ı, ustasını sevdiği gibi severse ilerleme kaçınılmazdır. Bütün arzular bir tek arzuda toplandığında, tüm hasretler bir tek hasret olduğunda - Allah’la bir olmak- bu bir ilerlemedir.”

Birlikte dönüp uzakta çakan şimşeğe baktılar. Celal, ustasının gözlerine baktığında şimşeğin orada yansıdığını gördü; adeta her bir göz küresi birer dünyaymış gibi.

Celal, “Bu hasretten korkuyorum,” dedi. “İnsanları daha da öfkelendirecek ve seni benden uzaklaştıracaklar.”

“Eğer bu Allah’ın arzusuysa, öyle olsun. Ben rüzgardaki bir saman çöpüyüm; rüzgara direnemem.”

Ani, serin bir esinti üzerlerine esti; sanki Allah kendilerine güvence veriyor gibiydi. “Kendinizi akıntıya bırakın,” diyordu. “Güvendesiniz.”

Yaşlı adam, “Bir gün burada olmayacağım,” diye mırıldandı. “O zaman Allah kendinden dolayı tapınıldığını söyleyebilir.”

Celal, “Beni bir daha asla bırakma,” diye yalvardı. “Sensiz yaşayamam.”

“Ben senin son engelinim. Yalnızca Allah’a yaklaşmalısın.”

Celal, bu sözlerin ardındaki gerçeğin farkındaydı ama hâlâ bu gerçeğe karşı savaşıyordu. “O zaman, kalabildiğin kadar uzun kal.”

“Ne kadar kalacağıma Allah karar verecek.”

Celal bağırdı: “O halde bütün şehiri uyandıracağım! Buradaki varlığının bir tek saniyesini bile kaçırmamalıyız.”

Şems gülümsedi. “O zaman onları uyandır, bu senin *görevin*.”

Celal yüzünü Mekke’ye döndü ve taşın üzerine diz çöktü. “Yerin ve Göğün Efendisi, kulun Tebrizli Şems’in aşkına, insanlarına uyanıklık ihsan eyle.”

Alnını yere dayadı. Allah’tan kendisine yardım etmesi için dua ederken alnı yere dayalı kaldı.

Uyanın, uyumayın!

Mezarda yeterince uzun uyuyacaksınız

Böyle bir güzelliğe

Gözlerinizi kapamayın.

Uyanın, uyumayın!

Bu tür bir güzellik ender bulunur,

Görülmesi ise daha da enderdir.

Konya halkı gözlerinizi açın

Yakında ölümde zâten kapanacaklar.

Cüppesinin ensesindeki açıklıktan, bir esinti serin bir parmağın dokunuşu gibi geçti. Celal, zevkle ürperdi ve topuklarının üzerine oturdu. Havada yağmurun kokusu vardı; yüzünü göğe kaldırdı. Şimşeğin kokusunu kokladı, uzun haftalar süren yaz kuraklığının ardından çok hoş geliyordu. Yağmurun ilk damlalarını derisinde hissetti.

“Allahu ekber! Allahu ekber!” Sesini yükseltti. *“Allahu ekber!"*

Yağmur bardaktan boşanırcasına yağmaya başladı.

Yağmur bir anda ve şiddetini gittikçe arttırarak her yana yayılmıştı. Başlarının üzerinde şimşekler çakıyordu. Gök gürültüleri o kadar yalan ve o kadar güçlüydü ki, bedenleri sarsılıyordu. Şems, Celal'in ayağa kalkmasına yardım ederken yağmur suları yüzünden ve sakalından aşağıya akıyordu. Eliyle işaret ederek, “Bak!” dedi.

Çakan şimşeklerin altında Konya halkının aceleyle yataklarını topladıklarını, aniden bastıran yağmurdan kaçmak için acele ettiklerini gördüler. İnsanların içeriye kaçışırken bağlaşmaları şehir surlarının üzerindeki iki adama kadar

geliyordu.

“Duan kabul edildi! Konya uyanıyor.”

Celal dostuna döndü, cübbesi üzerine yapışmıştı ve Sûfı tarzında elini öptü. Yaşlı derviş cüppesiyle Celal'i sardı ve kucakladı. Bedeni titriyordu; Celal, Şems’in ağladığını sandı ama birbirlerinden ayrıldıklarında ustasının güldüğünü gördü. Başı geriye yatmış, ağzı açıktı, beyaz dişleri daha da beyaz bir şekilde parlıyordu; Şems gülüyor, gülüyor, gülüyordu.

Onikinci Bölüm

Celal'in ikinci oğlu Alaaddin'in kalbinde iki duygu birbiriyle savaşıyordu: Babasına duyduğu sevgi ve Şems'e karşı duyduğu içerleme. Şems, hayatlarına girdiğinden bu yana yaklaşık olarak iki yıl geçmişti ama bu zaman yüce seviyelere ulaşmış üç kuşağın kazandırdığı saygıyı yerle bir etmeye yetmişti. Celal, Baha Veled ve ondan önce gelen Hüseyin; hepsi de büyük alimler, padişahların dizlerinin önünde eğildiği bilgi prensleriydi. Bu şanlı miras, hiçbir soyu, yetkisi ve eğitimi olmayan bir gezgin derviş tarafından yok edilmişti.

Başvezirin huzurunda yapılan toplantı hiçbir işe yaramamıştı; toplantı büyük bir karmaşayla sona ermiş, hiçbir sonuca varılmamıştı. Bu tür zayıf tehditler, dervişin kahkahalarla gülmesine neden olmuştu. Hücrelerinin kapısı kapanmış, ahşap sürgü sürgülenmiş ve iki adam bilinmeyen kanunların geçerli olduğu bir diyara adım atmışlardı.

Arkadaşları kendisine, "Bu adam babanın mahvolmasına neden olacak," diyorlardı. "Aynı zamanda sahip olduğu prestiji de yok edecek."

Alaaddin kendine acıyarak benim prestijimi de yok edecek diye düşünüyordu. Babasına karşı halktan yükselen her isyanın bedelini oğul ödüyordu. Bir zamanlar dünyayı minberinden yönlendiren, devletleri biçimleyen, adalet dağıtan, bilgelik saçan yüce bir insan, şimdi aldı başında olup olmadığı bile belli olmayan, alimlerle konuşmak yerine sokaktaki çocuklarla oynamayı tercih eden, Müslümanlarla Museviler arasında bir fark görmeyen, bir dilenci kadının önünde sanki bir şeyhin önünde eğilir gibi eğilen bir adama dönüşmüştü. Alaaddin, bu hırpani dervişi ilk gördüğünde dehşete kapılmış, ardından babasının bu kadar aşağıya indiğini gördüğünde üzülmüş, sonra öfkelenmiş ve en sonunda da kararını vermişti.

Alaaddin, ateşli, genç bir adamdı, aklına geleni konuşurdu ama diğerleri Şems'e açık açık sövüp sayarken dilini tutmuştu. Babasına zarar verebilecek hiçbir

söylentiye alet olamazdı; dudaklarından, dönüp Celal'in evine gelecek olan hiçbir dedikodu yayılamazdı. Ama eğer şehrin ileri gelenleri bir şey yapmayacaklarsa bunu yapmak zorunda kalacak olan kendisi olacaktı. Kendi kendine kelimelerin ve duyguların bu dünya üzerinde pek az etkisi var diye düşündü; gerekli olan şey eylemdi. Tebrizli Şems'in karşısına çıkacak, insanı sindiren bakışlarına karşı koyacak, öfkesinin yanan ateşi üzerine su boşaltacaktı. Konya, bu dervişten kurtulmalıydı.

Şems, onu yalnızca bir tek nedenle dinleyiciler arasına kabul ediyordu: O, Celal'in oğluydu. Hücresinde, karşısında duran gence, "Her şeyin iki yüzü vardır, oğulların iki yüzü vardır," dedi. "İyi evlat ve kötü evlat. Sultan Veled iyi bir evlat; sense kötü olansın."

Alaaddin, sanki tokat yemiş gibi gerginleşti. Yaşlı adama bakmaya çalıştı ama bakışlarını bir türlü Şems'in yüzüne çeviremiyordu. Yere, ayaklarına bakarken, önceden ezberlenmiş olan kelimeleri söyledi: "Babam bana büyüklere duyulan saygının Allah'a duyulan saygıdan sonra geldiğini söyledi. İlk olarak Allah'a saygı duyduğum için bu kelimeleri sarf ediyorum."

Şems'in gözlerinin üzerinde olduğunu hissediyor ama bakmaya cesaret edemiyordu. Midesi bulandı ve bedeni sallanmaya başladı. Birden bire bütün kelimeler kendini terk etmiş, zihni bomboş kalmıştı. Şems'in karşısında olmak bütün kararlılığını yok etmişti.

Şems, küçümser bir şekilde, "Aklından geçenleri biliyorum," dedi. "Önemsiz tutkularının ve çocukça öfkenin farkındayım. Burada asla anlayamayacağın şeyler oluyor. Hiçbir güç babanın yanından ayrılmamı sağlayamaz."

Alaaddin öfkelenmeye başlayarak, "Seni burada istemiyoruz," dedi. Başını kaldırmaya ve Şems'e bakmaya cesaret etti. "Sen babamı mahvediyorsun!"

Şems bağırdı. "Sen beni yargılamaya mı cesaret ediyorsun?" Ayağa sıçrayıp genç adamı tokatlamaya başladı. Asasını kavrayıp Alaaddin'in omuzlarına indirdi. Alaaddin korkuyla bir çığlık atıp darbelerden korunmak için ellerini kaldırdı. Şems, bir tekmeyle kapıyı açıp genç adamı dışarıya sürükledi ve avluda yere düşünceye kadar itti. Bağrışmaları duyan insanlar her yandan koşarak geliyorlardı. Onlara, "Nasıl olur da tekrar düşmanım olursunuz?" diye bağırdı. "Getirdiğim armağanı göremiyor musunuz? Yalnızca üstümdeki çulları görebilecek kadar kör müsünüz?"

Uzun adımlarla odasına döndü ve kapıyı çarparak kapadı. Alaaddin yattığı yerden, gözlerinde yeni bir ifadeyle ona bakıyordu: Nefret.

Kısa bir süre içinde Celal kavgayı öğrendi. Şems, esip yağarak yanma geldi. “Bunların hepsi de koyun ve köpek!” dedi. “Yemin ederim bu şehri yeniden terk edeceğim. Bu kez öyle bir kaybolacağım İd beni kimse bulamayacak.”

Celal, onu yatıştırmaya çalıştı. Ardından Alaaddin’i çağırıp ondan dervişten özür dilemesini istedi. Alaaddin hayatında ilk kez olarak babasına karşı çıkıyordu. “Sana neler olduğunun farkında değil misin?” dedi. “Halkın önüne her çıkışında kendini küçük düşürüyorsun, insanlar sana gülüyorlar.”

Celal oğluna baktı ve onun artık bir yetişkin olduğunu gördü. Bu ne zaman olmuştu? Daha dün bir çocuktu, şimdiyse tel tel sakalları çenesinden aşağıya sarkıyordu ve kolları kaslarla kaplanmıştı. Celal kendinden utandı: Şems’in ışığıyla öylesine körleşmişti ki başka hiçbir şey görememişti.

Celal, “Çektiğin acılar için üzgünüm,” dedi. “Ama değişmeyeceğim. Her birimiz kendi yolumuzu izlemeliyiz ve bu da benim yolum.”

O gece, Celal’in küçük odası akşam namazı için gelenlerle dolup taşıyordu. Celal önde, dizlerinin üzerinde, insanlara namaz kıldırıyordu. Güzel sesi kutsal dizeleri öylesine büyük bir tutkuyla seslendiriyordu ki, Gevher Hatun, yirmi yıllık evliliklerine rağmen huşu içindeydi. Arka sıralarda kadınlarla birlikte diz çökmüş oturuyor ve bir yandan da önündeki insanları izliyordu: Sultan Veled, babasına inanılmaz derecede benziyordu, Hüsam onun yanında oturuyordu, onun yanında Şems ve iki mürit vardı. Alaaddin’in yeri boştu.

Gevher Hatun, Alladdin ile Şems arasındaki tartışmayı, bu tartışmanın ardından baba ile oğul arasında geçen konuşmayı ve kardeşi ile yaptığı tartışmayı duymuştu. Alaaddin gözleri yaşlı ve kalbi öfke ile dolu bir halde yanına gelmiş ve ona her şeyi anlatmıştı. Gevher Hatun, oğlunun karşısında yumruklarını bir sıkıp bir açarak odada ileri geri yürüyüşünü izlerken onu Celal'in gördüğü gibi görmüştü. Artık bunlar bir çocuğun sızlanmaları değil bir erkeğin hiddetiydi. Oğlunun içerlemesinin aylardır daha da büyüdüğünü görüyordu: yalnızca yaşlı

dervişe karşı değil aynı zamanda Şems'in el üstünde tuttuğu ağabeyine karşı da. Şimdi bir sınır aşılmıştı: Şems'i açıkça lanetlemiş, babasına karşı gelmiş, ağabeyi ile kavga etmişti. Alaaddin'e, sakinleşmesi, acele ile bir şey yapmaması için yalvardı ama oğlu, yalvarışlarına aldırmadı.

Şimdi, arka sıralarda otururken zihni okunan duaları izleyemeyecek kadar huzursuzdu; korkuyordu: çok kötü bir şey olmak üzereydi. Alaaddin, yanından öfkeyle ayrılmıştı ve şu anda görebildiği tek şey önünde, adeta kendilerini bir kurban olarak adar gibi öne eğilip kalkan insanların sırtlarıydı.

Oda, namazın ardından boşaldığında, Celal, alnı hâlâ yere dayalı bir şekilde duruyordu. Sonunda secdeden kalkıp başını iki yana çevirdiğinde kendini ilk anda tanıyamayacağını biliyordu.

"Kocacığım," dedi. "Diğerleri de seninle konuştular ama sen onları önemsemedin. Şimdi bir de ben konuşmak istiyorum."

Celal, konuşmaya devam etmesini beklediğini belirtecek şekilde başını salladı.

"Eğer sen Şems ile arana mesafe koymazsan korkarım ki bunu diğer insanlar yapacaklar."

Celal, bir süre söylenenleri düşündükten sonra başını salladı. "Birçok insanın ondan nefret ettiğini biliyorum ama ne yapabilirim? Ben Şems'in bir parçasıyım ve o da benim bir parçam. Kendimi ondan nasıl ayırabilirim? Eğer kolumdan kurtulmak istersem onu keserim ama Şems ile çok daha derin bir şekilde kaynaşmış durumdayım. Şems benim yaşamsal kanım; onu benden ayırmak demek benim de yok olmam demek."

"Bu, delilik. Şems olmazsa ölmezsin."

"Ölürüm."

Gevher Hatun, kocasının yüzünü, sanki her bir çizgisini hafızasına kazımak istermiş gibi, sanki bir daha hiç göremeyecekmiş gibi inceledi. Ardından ayağa kalktı ve kapının önünde durdu. "Alaaddin'in yapabileceklerinden korkuyorum."

Celal, "Allah ne isterse o olur," dedi. "Ona güven." Gevher dışarıya çıktı. Celal tüy kalemini eline aldı ve yazmaya başladı:

Yapabileceğim hiçbir şey yok.

Yaradan, beni mantık bahçesinden dışarıya çağırdı

Bahçenin duvarlarından aşağıya atladım.

Binlerce, binlerce arşındır düşüyorum;

Hâlâ yeri göremedim...

Tüy kalemi yerine bıraktı ve gözlerini kapayıp dua etti. Bütün acıları, karısının acısını, oğlunun öfkesini, müritlerinin akıl karışıklığını, hepsini de büyük bir memnuniyetle üstlenebilirdi; ama hiç kimse başkasının yaşamım onun adına yaşayamazdı. “Merhametli Allah’ım,” diye mırıldandı, “acı çekenleri acılarından kurtar, korkanlara cesaret ver. Ayaklarımızın altındaki tek toprak, bizim hayal edebildiğimiz. Düşüyoruz; bunun farkında olsak da olmasak da. Yüce Allah’ım, ne olur düşüşümüzü sen yönledir.”

O gece kapının çalındığını duydular. Celal ile Şems sessiz bir şekilde yan yana oturuyorlardı; her ikisi de bekliyor ama neyi beklediklerini bilmiyorlardı. Dışarıdan bir ses duyuldu, “Hazreti Şems, bir derviş sana saygılarını sunmaya geldi. Yoluna devam etmeden önce elini öpmesine izin vermeni diliyor.”

Şems, yavaşça ayağa kalktı. Sağ elini kalbinin üzerine koydu ve eğilerek Celal’i selamladı. Kapıyı açtığında, dışarıdan gelen esinti mum alevini söndürdü ve duvarlara, tıpkı birer şeytanmışlar gibi gölgeler vurdu.

Şems, kapıya vardığında Celal’e döndü ve Celal ona elini uzattı. Ona gitmemesi için yalvarmak, onu bilinmeyen bir tehlikeye karşı uyarmak istiyordu ama ağzından tek bir kelime bile çıkamadı.

Kapı, dostunun arkasından kapandı. Rüzgarın sesinden başka bir ses duyulmamasına, çıplak duvarlardan başka bir şey görülmemesine karşın, oda, Şems’in varlığıyla doluydu. Havada bir koku vardı; Allah’ın kokusu.

Celal secde etti; dudaklarından, Kur’an’dan bir dize döküldü. *“Güneş, ay ve yıldırlar, Yaradan'ın emirlerine tabidir. Bilin ki yaratmak da yönetmek de onun hikmetindedir. Yerin ve göğün hakimi Allah’ın ihtişamı ne kadar yücedir.”*

Onüçüncü Bölüm

Şems, o gece hücresine geri dönmedi. Celal, tıpkı bir dağın zirvesinde esen şiddetli rüzgara karşı tek ayağı üzerinde dengesini korumaya çalışan bir adam gibi bütün gece bekledi. Mum eriyip de alev söndüğünde karanlıkta beklemeye devam etti. *Müezzin* sabah ezanını okumaya başladığında hareket etmedi. Güneş doğmaya başladığında, kıpırdamaya başladı ve zirveden aşağıya, duygularının ılık havasına doğru ilk adımını attı. Hareketin neden olduğu duyguları tanımlayabilecek hiçbir kelime yoktu.

Sultan Veled'i odasına çağırdı.

"Ne oldu, baba?"

Celal, kelimeleri oluşturmakta zorlanıyordu: "Gidip Şems'i ara ve her neredeyse bana bulunduğu yerden haber getir."

Boş bir tehdit değildi. Şems, buralardan ayrılacağını söylerken doğruyu söylemişti. Celal, Şems'in gittiğini biliyor olmasına karşın, hâlâ diğer insanlardan gelecek haberlere ihtiyaç duyuyordu. Hizmetçiler medreseyi, camiyi ve pazarı dolaştılar ve geriye Şems'in bulunamadığı haberiyle döndüler.

Sen ne tür bir kuşsun ki

Geride, yüzüme sürecek tek tüyünü bile bırakmadan Bu kadar ufaklara uçtun ?

Eğer uçuşunun kendisini bırakmadıysan Bir anısını da mı bırakamadın ?

Nereye gittin?

Gökyüzündeki uçuşunu izlemek için Güneşin gözü mü olmalıyım?

Benden kaçsan da seni yukarılarda tutmak için Kanatlarının altındaki rüzgar mı olmalıyım?

Şems, güneşim, ürerinde durduğum dünyanın merkezi,

Vurulmuş bir kuş, bir keklik, bir sülün, bir güvercin.

Bir zamanlar bir kartaldım Ama şimdi sensiz bu gökler çok engin.

Mürekkebi kalmadığında tüy kalemini kendi kanına batırdı, kendi derisini kağıt olarak kullandı. Celal, ziyaretçilerin hücresine girmesini yasakladı. Yazı araç gerecinden başka hiçbir yoldaş istemiyor, kalemin kağıt üzerinde akarken çıkardığı sesten başka hiçbir sese katlanamıyordu. Gündüz ve gece durmadan yazdı. Yazı rahlesinin üzerinde uykuya daldı ve rüyalarından ağlayarak uyandı ve ağlamaya devam etti.

Ben yazar değil kalemim

Beni tutan bu eller başkasının.

Ben müzisyen değil flütüm.

Bana dokunan bu dudaklar Şems'e ait.

Dudaklarından dökülen şiirler ilaç değil, alevi daha da harlandıran bir esintiydi. Kendinden geçmiş bir halde, dalgınlıkla elbiselerini parçalıyor, Gevher ağzına yiyecek bir şeyler uzattığında yiyordu. Doktorlar geldi, içmesi için haşhaş suyu verdiler ama o ilaçları duvara fırlatıp attı.

Sevdiğim bulununcaya kadar kimse uyumasın.

Bu evde rüyaları yasaklayın.

Gün doğana kadar uyanık kalın

Bırakın Sevgili bu gece gelsin.

Her gece sabaha kadar, bir mum penceresinin önünde, bir diğeri ise, şiirler, boşalan göz yaşları gibi birbiri ardına kaleminden dökülürken yazı rahlesinin önünde yanıyordu.

Acı dayanılmaz hâle geldiğinde, ayağa kalkıp dönüyor, varlığı akkor haline gelinceye kadar kendini yakıyor, alevlerden oluşan bir acı sütununa

dönüşüyordu.

Hiçbir şey yemiyor, hiçbir şey içmiyordu; herhangi bir insan bu durumda tükenip gidecekken o dönüyor, ağlıyor ve yalnızca bir tek kaynaktan gelebilecek olan bir güçle şarkı söylüyordu. Celal'i ayakta tutan tek şey Allah'ın inayetiydi; yere yığılıp kalmasını engelleyen tek şey meleklerin elleriydi.

Dostlar, bana onun bir rüyadan başka bir şey olduğunu,

Tıpkı diğer insanlar gibi

Bir bedene bürünüp yürüdüğünü söyleyin.

Her yere haber salın

Öğrenin bakalım böyle bir insan varolmuş mu?

Kuşağı burada duruyor, ayakkabılarının önü yıpranmış.

Ayakları şuraya basmıştı,

Beli bu kuşakla sarılmıştı.

O yaşadı dostlarım, öyle değil mi?

Evimde yediğini,

Şu döşekte yattığını anımsıyor,

Yanağımda hâlâ yanımda oturuşunun sıcaklığını hissediyorum;

Yoksa hayal mi görüyordum ?

Hayır, hayır, O buradaydı,

Kanlı canlı bir insan olarak,

Sevgilim, dostum.

Bu geçici kendi aklının ürünü bir çılgınlık değil fiziksel bir acıydı. Bu acı, Celalin her bir hareketinde vardı: bir solucanın acıyla kıvranması, bir balığın

suyun dışında çırpınması, yıkılan bir ağacın inlemesi gibiydi. Şems, yokluğu yalnızca geçmişe duyulan özlemle sınırlanabilecek bir dost değildi, Celal'in tıpkı ruhu gibi ayrılmaz bir parçasıydı. Ve ondan ayrı kalmasının neden olduğu acıyı giderebilecek hiçbir ilaç, hiçbir reçete yoktu.

Şems'in kaybolduğu o tek gece herkesi ve her şeyi, ama en fazla da Alaaddin'i değiştirmişti. Şimdi babasından uzak duruyordu. Yüzü sıkıntılıydı ve sık sık ağabeyi ile tartıştığı duyuluyordu.

Artık Şems gitmişti, Konya'nın ileri gelenleri imamlarının kendine gelmesini dört gözle bekliyorlardı. Celal uzun bir süredir ortalılarda görülmüyordu, uzun bir süredir bu *kalenderin*, yabancı ülkesinde kayıptı ama şimdi dinginliğini yeniden kazanacak, medreseye dönecek, babasının takkesini bir kez daha giyecekti. Hüsam'a ustasının sağlığı hakkında sorular soruluyordu ama ne söyleyebilirdi ki? Daha önceden kim böyle bir üzüntüye şahit olmuştu? Celalin yanına gidip insanlara söyleyecek bir şeyi olup olmadığını sordu ve geriye şu sözlerle döndü: "Şems ile tanışmadan önce hamdım. Ardından piştim. Şimdiyse yanıyorum."

Gerçekten de öyleydi. Celal, Allah'a karşı bir öfke ile yanıyordu. Hüsam, ustasından duyduğu laflar karşısında sarsıldı: "Bunu bana nasıl yapabildin?" diye bağırıyordu, "Sana her şeyimi verdim, kendimi sana adadım ve işte karşılığında aldığım ödül: Terk edilmek! Suçum neydi ki böyle bir günahı hakkettim? Çok sevdim! Çok çalıştım, öğrendim, oruç tuttum, adını zikrettim, kendimi yok saydım, peki ama bütün bunların karşılığında ne aldım? Hayatı boyunca şehir duvarlarının ötesine geçmemiş kara cahil bir demirci bile benden daha mutlu. Bense hayatım boyunca arayışla lanetlendim; artık bir evim yok çünkü aptallığımla onu yok ettim.

Celal, Hüsam'a yakınıyordu: "Neden Allah elini benim omzuma koymak zorundaydı? Ben bunu istemiyorum. Bunlardan hiçbirini istemiyorum. Ben onun ilgisizliğinde huzur içinde yaşamak istiyorum. Güneş altında uyuklayan bir köpek olmak istiyorum.

"Hayatımı diğer insanların yaşadığı gibi yaşamak istiyorum. Kulaklarımı

çağrılara tıkamalı, evimde kalmalı, evden medreseye medreseden eve kolay yolu izlemeliydim. Beni yürüdüğüm yoldan balta girmemiş ormanlara yönlendiren, beni kayalıklara süren, tepelerde tökezlememe neden olan ve bana hiç huzur vermeyen Allah'tı. Şimdi hayatımı onun uğruna mahvettiğimi görüyorum ve hayatımı yeniden normale döndürmemin yolu yok."

Sarhoşlukla,

Yaşadığım evdeki döşeğimi,

Ulema cüppemi yaktım.

Şimdi oturacak, yatacak ya da dinlenecek

Hiçbir yerim yok;

Geriye kalan tek şey tüten küller.

Bana ormanları,

Marangozları

Ve bütün araç gereçlerini yaktırdın.

Şimdi bana bir bak:

Artık istesem de bir yuvam olamaz

Giyecek bir şeyim bile yok.

Bana her şeyimi ateşe attırdın.

Bütün pamuk tarlaları yok oldu,

Bütün dokuma tezgahları.

Bütün elbise tüccarları...

Şimdi bana bir bak:

Artık bu dünyaya geldiğim zamankinden daha da çıplağım.

Celal, Hüsam'ı dinlemeye zorluyordu. "Belki de inanmayanlar haklıdır," diyordu, "belki de Allah bize hiç aldırmıyordur, onun için Celal'in hayatı, Celal'in devesinin hayatından daha önemli değildir, belki de ruhsal yolculuk boş ve amaçsızdır, bu yolculukta ancak şans eseri bir vaha ile karşılaştığımızda da tabi susuzluktan ölmezsek, bir çölün derinliklerine yollanıyoruzdur.

"Eğer Allah o kadar merhametliyse neden bunca acı ve dertle kuşatılmış durumdayız. Eğer hayatımızdaki olayları Allah belirliyorsa neden bunlar arasında hiçbir fark gözetmiyor? Neden bir günahkar bir evliyadan daha fazla acı çekmiyor? Neden masumlar suçlanarak yok ediliyor?

"Kaçacak bir yer yok, Hüsam. Oğullarıma bakıyor ve onların bu dünyaya kelepçelerle bağlı olduklarını görüyorum. Hatta daha bir bebekken lanetlenmişler, bedenlerine, küçük zihinlerine, kaderlerine zincirlenmişlerdi. Şimdi, birer erkek olarak özgürlüğe daha yakın değiller; kelepçeleri daha da kalınlaştı. Sultan Veled'in alnında kendi alnımdaki işareti, Allah'ı izlemeye mahkum olmuş bir adamın işaretini gördüm. Alaaddin ise alnında taşıdığı işaretle, kendi tutkularının ve arzularının peşinden gitmeye, yalnızca açlık ve susuzlukla yiyip içmeye mahkum bir insanın işaretiyle benim tarafımdan daha az sevilmedi. Bunun bir sonu yok. Onların da zincirlere vurulmuş çocukları mı olacak? Acılarımız yalnızca öldüğümüzde mi bitecek; yoksa o bile yeterli olmayacak mı?"

Celal gözlerinde yaşlarla pazara gidip bağırmaya başladı. Kalabalık önce ustalarını görmenin heyecanıyla toplanmaya başladılar ama hemen ardından duydukları karşısında dehşete kapıldılar.

Birisi, "Kendine hakim ol," dedi.

Celal, yanıt verirken ağlıyordu. "Hayatım boyunca kendime hakim oldum. Artık beni nehir nereye istiyorsa oraya sürükleyebilir."

Diğer insanların ne düşündüğüne aldıracak durumda değildi. Tozun toprağın arasına düşüp deli bir adam gibi yerlerde yuvarlandı. Elbiselerini parçalamaya çalışırken, ustalarının bu hâle düşmesini istemeyen müritleri tarafından kalabalığı yararak engellenebildi.

Celal'in yarasının tek merhemi dönmekti. Bir nokta üzerinde saatlerce dönüyor, zihninden o andan başka her şeyi süpürüyor, kendini ölümünün eşiğine getirmeye çalışıyor, ölmeden önce ölmek istiyordu. Yalnızca zamanın olmadığı

bu anlarda bilincin ağır tacı kalkıyor ve zaman diye varolmadığı için Şems'in yolduğu diye bir şey de varolmuyordu; artık kendinden uzakta' olmuyordu çünkü uzaklık diye bir şey kalmıyordu. Ama dönmenin de bir sonu vardı ve taç tekrar başına bütün ağırlığıyla oturuyordu. Ve bilinçle birlikte acı iniltileri de geri geliyordu.

Sultan Veled, babasının acıyla kıvrandığını görmeye daha fazla dayanamıyordu. "Artık Şems'i bırakmalısın, baba," dedi, "Asla geri gelmeyecek."

"Nerede? Söyle bana, onun nerede olduğunu biliyor musun?"

"Yalan söyleyemem."

Celal kollarını havaya kaldırdı. "Allah'a şükürler olsun! Çabuk söyle bana, o nerede?"

Sultan Veled, babasının gözlerindeki umutsuzluğu gördüğünde kararlılığını yitirdi. Yumuşak bir şekilde, "Şam'da," dedi.

Celal, utkuyla, "Biliyordum!" diye haykırdı. "Hemen yola çıkıyoruz."

Ondördüncü Bölüm

Sultan Veled, kendini hayatı boyunca bu kadar yalnız hissetmemişti. Şam'a yolculukları altmış gün sürdü: yalnızca babasıyla kendisi ve iki develeri; kervan o kadar sefil bir haldeydi ki haydutlar bile onlara acırdı. Babasından geriye kalan hiçbir şey yoktu: yol boyunca hiç konuşmamış, hiçbir cesaretlendirici söz söylememiş, teşekkür etmemiş, yalnızca Şems'i düşünüp durmuştu. Oğul, saatler boyunca babasının ardı sıra ilerliyor, koca bir gün bir tek kelime konuşmadan geçiyordu. Önündeki devenin üzerinde giden babasını izlerken içinde bulunduğu ikilemle boğuşuyordu: Acaba ona Şems ile ilgili gerçeği söylemeli miydi? Pek çok kereler babasına gerçeği anlatmak istemiş ama her seferinde bu düşünceden

korkmuştu. Sonunda, Şam'a varıncaya kadar bekleyeceğim diye karar verdi, belki de sağ salim Konya'ya dönünceye kadar beklemeliydi, böylece orada gerçeği başka birisi anlatabilirdi.

Sultan Veled Şems'i seviyor mu yoksa ondan nefret mi ediyor karar veremiyordu. Derviş hayatlarına girmeden önce her şey yolundaydı: Celal, kendi babası, Alaaddin ise kardeşiydi. Şimdiyse kendi kardeşi düşmanı olmuştu ve kendi babasını sanki kendisi onun babasıymış gibi koruyordu. Peki ya bir baba olarak ilk yaptığı şey ne olmuştu? Talihsiz babasını, sonunda hayal kırıklığından başka bir şey olmayan bir yolculuğa çıkarmıştı. Sultan Veled'in, babasının aklına bu düşünceyi soktuğu için kendini lanetlemediği bir tek gün bile geçmiyordu. Şam'da daha fazla acıdan başka ne bulabilirlerdi ki? Eğer Celal şu ana kadar mahvolmadıysa, karşılaşacağı gerçek onun sonu olacaktı.

Dışsal yolculuk da en az içsel yolculuk kadar çetin olmasına karşın, genç adam böylesine seçkin bir babanın oğlu olmanın ne kadar ayrıcalıklı bir şey olduğunu biliyordu. Celal ile ilgili her şey muhteşemdi: bilgeliği, tutkusu, dayanma gücü; hatta acı çekişi bile. Babasının ününe gölge düştüğü konusunda diğer insanların görüşüne katılmakla birlikte, Şems'in onun için bir hastalık olduğuna inanıyor, bazen bu çılgınca sevgiyi anlayabiliyordu: bu bir insana karşı değil, Allah'a karşı duyulan sevgiydi; sahip olmak değil sahip olunmak istiyordu. Böyle zamanlarda, genç adam babasının, acıyla olduğu kadar ihtişamla da ışıldayan bu yabancının karşısında huşu içinde duruyordu. Ve bunu gördüğü zaman, Şems'in anısının önünde minnettarlıkla eğiliyordu. Babasının zorlu sınavı sağ salim geçebilmesi için dua ediyordu.

Şam bir geçiş noktasıydı, tanınmak istemeyen yolcular için uygun bir şehirdi ve Anadolu'dan gelen iki hacı, birbirlerini görmeden geçip gidebilirdi. Sultan Veled babasının durumunu henüz yeni fark ediyordu: derbeder ve bitkin, sakallan beyazlamış, gözleri pırıl pırıl, pelerini yıpranmış. Hiç kimse onun Konya'nın ünlü imamı, Baha Veled'in oğlu Celaleddin olduğuna inanmazdı. Tıpkı diğer dervişlere benziyordu. Şemsi Tebrizi gibiydi.

Abdest almıyor, namaz kılmıyor, hatta kalacak bir yer bile aramıyordu. Yolculuk çok uzun sürmüştü ve bu yolculuğu daha da uzatmanın bir anlamı yoktu. "Beni

dosta götür,” dedi.

Gerçeği anlatmak için bir başka fırsat çıkmıştı ama Sultan Veled bir kez daha gerçeği söyleyebilecek cesareti bulamadı. Babasını, pazar yerinden, Şemsi satranç oynarken ilk bulduğu avluya götürdü. Bir zamanlar Şems ile Frenk keşişin oturduğu gölgelikte şimdi bir grup gürültücü tüccar oturuyordu. Tüccarlar şarap içiyor ve zar atıyorlar, gelen hırpani yolcuları fark edemeyecek kadar meşgul görünüyorlardı.

“Hangi kapı?”

“Bilmiyorum, baba.”

İlk kapıyı işaret etti. “Bu mu?”

“Hayır.”

Celal, kapıyı çalmak için elini uzattı. “Bu mu?”

“Hayır.”

“Hangi kapı olduğunu bana söyle oğlum yoksa kapıların hepsini de kıracağım.”

Sultan Yeled artık daha fazla dayanamıyordu. “O, gitti baba. *G itti!*

“Nereye?”

“Öldü.”

Celal, sanki kelimeler ona tanıdık geliyor ama ne anlama geldiklerini anlayamıyor gibiydi. En sonunda, “Öldü mü?” dedi.

“Evet.”

“Yalancı!”

“Söylediğim şey doğru!”

“Kaldığı odanın kapısı hangisi?”

“Şu kapıydı.”

Celal kapıya koşup onu açmaya çalıştı ama kilidiydi. Kapıyı yumruklayıp onu kırarak açmaya çalıştı.

Ev sahibi koşarak yanına gelirken, “Hey,” diye bağırıyordu.

“Kapıyı aç! Bırak onu göreyim!”

Sultan Veled, babasını sakinleştirmeye çalıştı; kolunu çekerek onu kapının üzerinden uzaklaştırmaya çalışıyor ama babası ona aldırmıyordu. “Tebriz’in güneşi orada kalıyor. Bırak onu göreyim!”

Kumar oynayanlar, olup bitenleri seyretmek için oyunlarına ara verdiler: şu an zar atmaktan daha eğlenceli bir oyun vardı. Celal, kapıyı yumruklamaya devam ediyor, içeriye girmeye çalışıyordu. Ev sahibi, malının zarar görmesinden çekinerek Celal’i uzaklaştırmaya çalışıyordu. Babasının böyle bir adam tarafından küçük düşürücü bir tavıra maruz kaldığını gören Sultan Veled, ev sahibine, zor kullanarak hakim olmaya çalıştı.

Ev sahibi, “Hasan!” diye bağırdı.

Güçlü kuvvetli bir delikanlı ahırdan koşarak geldi. Celalin diğer kolunu yakalayarak ev sahibi ile birlikte Celal’i çekiştire çekiştire dışarıya çıkardılar ve onu sokağa fırlatıp attılar.

Ev sahibi Celal’in arkasından, “Sarhoş salak!” diye bağırdı. “Defol!”

Tüccarlar Celal ile alay edip kahkahalarla güldüler. Sultan Veled, babasını bir incir ağacının altına götürdü ve oturmasına yardımcı oldu; ama Celal son derece rahatsızdı. Başını göğe kaldırıp şarkı söylemeye başladı:

Kim ölümsüz olanın öldüğünü söylemeye cesaret edebilir?

Kim umut güneşinin battığını söyleyebilir?

Güneşe düşman olan birisi çatıya tırmandı

Gözlerini kapayarak güneşin battığını ilan etti.

Şems’in öldüğüne inanmıyordu. Böyle bir şeye nasıl inanabilirdi? Şems nasıl ölür de tüm dünya da onunla birlikte ölmeden kalırdı? Zelzeleler ve düşen

yıldızlar neredeydi? Yer ile gök birbirinden ayrılırken çıkan ses neden duyulmuyordu?

“Söylediğin gibi olmadı, oğlum,” diye inledi. “Bana bunun yalan olduğunu söyle.”

“Baba, beni korkutuyorsun. Sana öğretilen her şeyi unutuyor musun?”

Celal, oğlunun ellerini kavrayıp o kadar sıktı ki, Sultan Veled acıyla yana büküldü. “Öğret bana. Ben tümüyle kayıp haldeyim.”

“Ömer’i hatırlıyor musun?”

“İkinci halifeyi mi? Evet, hatırlıyorum. Çabuk anlat.”

Sultan Veled, gözlerinden boşalan yaşlarla konuştu. Babasını içinde bulunduğu bu durumda, deliliğin sınırında sendelerken görmek çok korkmasına neden olmuştu. “O da senin gibi sevgili dostunun ölümünü kabul edememişti.”

Celal, “Kim bana Muhammed’in öldüğünü söylerse onun kollarını ve bacaklarını koparırım,” diye mırıldandı. Şimdi, Peygamberin dostunun, onun ölümünün ardından neler hissettiğini anlayabiliyordu.

“Peki ya Hazreti Ebubekir ona ne dedi?”

Celal, babası ile birlikte kervansarayın arkasındaydı, doğru yanıtı bulabilmek için hafızasını tarıyordu ama çektiği acı ona bildiği her şeyi unutturmuştu, daha fazla aradıkça yanıt kendinden daha fazla uzaklaşıyordu.

Celal, babasının düşüncelerine yol açmak için; “Eğer Muhammed’e tapıyorduysan,” diye başladı.

Celal, o anda aradığı yanıtı buldu. “Eğer Muhammed’e tapıyorduysan, o öldü. Ama eğer Allah’a tapıyorsan o zaman bil ki Allah...” Sesi çatallaştı, elleriyle yüzünü kapadı.

Sultan Veled, onun sözlerini tamamladı. “Bil ki Allah yaşıyor ve asla ölmez.”

Celal, gözlerinden boşalan yaşları sildi. Sabahki kamp ateşinden kararmış olan parmakları yüzünde siyah lekeler bıraktı. Başını kaldırıp çevreye baktı ve

bakışları evinin duvarlarını elindeki saplı bir fırçayla beyaz kireçle boyayan bir adattım üzerinde durakladı. Ayaklarının üzerine kalkıp adama doğru koştu ve elinden sopayı kapıp yeniden hanın avlusuna gitti.

İnsanlar onu durdurmaya fırsat bulamadan elindeki fırçayla Şems'in adını kapının üzerine yazmaya başladı. Tüccarlar bu yeni eğlenceye katıla katıla güldüler. Hancı, bu gürültünün kaynağını öğrenmek için koşarak geldi. Sopayı Celal'in elinden kapıp, bununla başına ve sırtına vurmaya başladı Ahırdan gelen delikanlı da ona katılmış Celal'i itip tekmeliyordu. Sultan Veled hemen araya girip babasını hanın avlusundan dışarıya çıkarmaya çalıştı ama o karmaşa içinde tüccarların masasına çarpıp şaraplarının dökülmesine neden oldular. Adamların alaycı kahkahaları bir anda öfkeli bağırışmalara dönüştü. Adamlardan bir tanesi Celal'e tükürdü, bir diğeri ayağa kalkıp hançerini kınından çekti.

Celal bir anda atılıp ani bir hareketle adamın elinden hançeri çekip aldı. Adam bir adım geriye sıçradı ama Sultan Veled bu insanların korkmalarını gerektirecek bir şey olmadığını biliyordu. Celal, hançeri kendi kalbine doğru kaldırıyordu.

"Baba! Dur!" diye bağırdı.

Celal, dehşet içinde, hançerin elinden alınıp bir yana fırlatıldığın izlerken, "Ölmekten başka bir şey yapamam," dedi. Elinden hançeri aldığı tüccarın ellerini kavradı. "Bunun sorumlusu kim?" diye diretti. "Güneşi kim öldürdü?"

Adam, Celal'in deliliğinden korkarak onu itti. Celal, oğluna döndü.

"Kim?"

"Hançeri tutan elin kime ait olduğu önemli mi? Pek çok insan vardı."

"Bana bu katillerin adlarını ver."

"Ne olur, baba, beni daha fazla konuşturma."

"Söyle bana!"

"Oğlun, Alaaddin!"

Celal, başı ellerinin arasında bir anda dizlerinin üzerine düştü. Öyle büyük bir acıyla feryat etti ki, acısı sarhoş tüccarların öfkesini bile bir anda söndürdü. Bir

insandan çok bir hayvandan gelebilecek bağrını yırtan garip bir sesle peş peşe feryat ediyordu. Göğsünü ve yüzünü dövüyor, yerlerde yuvarlanıyor, yeryüzünün derinliklerine doğru çığlıklar atıyordu.

İlk konuşan hancı oldu. Sultan Veled'e, "Bu adamı hemen buradan çıkar," diye hırladı. '

Sokaktan olup bitenleri izleyen bir adam avluya gelip Celal'in ayağa kalkmasına yardımcı oldu. Sultan Veled ile birlikte, hıçkıra hıçkıra ağlayan adamı yeniden incir ağacının altına götürüp yere oturtturdular. Yabancı, adamın rahatsızlığının nedenini sormadı; yalnızca Sultan Veled'in sırtına, ona güç verecek şekilde pat pat vurdu ve ortadan kayboldu.

Celal, ağacın altında uyudu; oğlu uykusunda mırıldanıp zaman zaman da ağlayan babasını izledi. Yanlarına bir sokak köpeği yaklaştı; Sultan Veled, köpeği kovalamaya çalışsa da köpek yaklaşıp yere kıvrıldı ve başını Celal'in koluna dayayıp yattı.

Babası akşama doğru uyandığında, Sultan Veled'i cinayet konusunda sorgulamaya başladı. Böylesine eziyet verici bir sırrın açığa çıkmasının neden olduğu rahatlamayla Sultan Veled, bildiği her şeyi anlattı. Her biri de bıçaklı altı suikastçi.. Oğlu hepsinin isimlerini birer birer söylerken Celal sessizce ağlıyordu; her biri de bir mürit, her biri de sevilen birer insandı. Şems, hiç mücadele etmeden, hatta kendini korumak için kolunu bile kaldırmadan ölmüştü. Cesedini bir kuyuya atmışlar ve aralarında bu sırrı saklamak için yemin etmişlerdi.

Babasının hiçbir şey söylemediğini gören Sultan Veled, "İyi bir şey yaptıklarını düşünüyorlardı, baba," diyerek bir mazeret sundu. "Seni o kadar çok seviyorlardı ki, Şems'in seni yok edeceğinden korktular. Ne olur onları affet."

"Peki ya Alaaddin?"

"O gece benim yanıma geldi ve yaptığını itiraf etti. Olanları sana anlatmak istedi ama onu engelledim. Beni kuyunun başına götürdü ve Şems'in ölüsünü gösterdi. O kadar utanmış ve acı içindeydi ki, kendini Şems'in ardından kuyuya atmasını engellemek zorunda kaldım.

"Şems'i, kuyudan çıkardık ve birlikte yıkayıp medresenin bahçesine gömdük. Babanın yanında yatıyor. Bunları sana anlatamadığım için ne olur beni affet."

Celal aniden ayağa kalktı. “Hemen Konya’ya geri dönüyoruz.” Yüzü solgundu ve Sultan Veled’e bakmıyordu.

“Ama baba birazdan hava kararacak ve fırtına yaklaşıyor."

Batmakta olan güneş portakal rengine dönmüş ve yaklaşmakta olan bir kum fırtınasıyla lekelenmişti.

Celal basitçe, “Allah orada, çölde,” dedi. “Benim için hazırladığı bir şey var.”

Aceleyle pencerelerinin kepenklerini kapayan, keçilerini ve koyunlarını daha güvenli olduğu için şehrin içine sokan insanlara aldırmadan develerini şehir surlarına doğru sürmeye başladılar.

Sultan Veled durduğunda, şehir surlarından çok az uzaklaşmışlardı. Yakında hava kararacaktı ve ay fırtınayla örtülmüştü. Rüzgar şimdiden hızlanmaya başlamış gözlerini kum taneleriyle dolduruyordu. “Baba, bu çılgınlık. Kendimize sığınacak bir yer bulmalıyız.”

Bir an için Celal sanki aldı başına gelmiş gibi davrandı. Alacakaranlığı inceledi, ilk kez olarak palmiye dallarını hızla sarsmaya başlayan rüzgarın sesini duydu. “Koş, oğlum!” diye bağırdı. “Hemen şehre geri dön.”

Ama çok geçti. Fırtına üzerlerine inmişti bile. Develer arkalarını fırtınaya döndüler ve Sultan Veled onların yanına kıvrıldı; Celal ise çöle doğru ilerlemeye devam etti.

Sultan Veled, hayvanları bıraktı ve babasına yetişti. Fırtınada sesini duyurmaya çalışarak, “Nereye gidiyorsun?” diye bağırdı. “Bu karanlıkta kaybolacaksın.”

“Ben zaten kayıbım. Allah beni terk etti.”

“Böyle konuşma!”

Celal, avazı çıktığı kadar bağırdı: “Allah bana karşı!” Kumlar yüzüne çarpıyordu. “Rüzgar bile bana karşı!”

Sultan Veled babasını durdurmaya çalıştı. Başını yakalayıp kulağına doğru bağırdı. “Fırtınayı lanetleme çünkü o, bağışlayıcı Allah’ın soluğundan geliyor. Bunu bana söyleyen s*endin*, baba.”

Celal o an ne rüzgarın ne de Allah'ın kendine karşı olmadığını, durumun tam tersi olduğunu anladı. Yüzünü Allah'tan başka yana çeviren *kendisiydi.* Sırtını *rüzgara* dönebileceğini, böylece ona direnmek yerine rüzgarın kendisini arkadan itebileceğini fark etti. Eğer nereye gittiğini bilmiyorsa, o zaman fırtınanın üzerine doğru ilerlemenin ne faydası vardı? Artık daha fazla direnmesine gerek yoktu. Olayların nasıl olması gerektiğini bildiğini düşünmekte ısrar etmesine gerek yoktu. Şems'in ölümünü kabul edebilirdi. Hayır yerine evet diyebilirdi. Boyun eğebilirdi.

Diğer tarafa dönmek çok bir şeyi gerektirmiyordu, Celal yalnızca bedenini diğer tarafa döndürüverdi ve kopan palmiye yaprakları ve saman çöpleriyle birlikte zahmetsizce ileriye doğru ilerlediğini fark etti. Rüzgar kendisini havaya kaldırmaya çalışırken kahkahalarla güldü; kendini ileriye doğru iten rüzgarın hızına yetişemeyip sendeliyordu. Nereye gittiğini bilmiyor, yalnızca kendisini rüzgara bırakmış nereye sürüklenirse oraya gidiyor, bazen sendeliyor, düşer düşmez yeniden ayağa kalkıyor, sırtına rüzgarı almış yaşamın önünde muhteşem bir şekilde açılışına doğru ilerliyordu. Şu ana kadar asla kendini Allah'a tam olarak teslim etmemişti, şu ana kadar daima kişisel çatışmalarından bazıları Allah ile arasına girmişti, şu ana kadar yaşamındaki her şey için, evet Yarabbim, bunu da sana veriyorum dememişti.

Böylece, havadaki kumun yoğunluğundan ve gecenin karanlığından tümüyle görünmez bir halde, tıpkı rüzgarda savrulan herhangi bir kütle gibi döndü, sendeledi ve tökezleyerek ilerledi.

Hareket etmeyen bir şey tarafından durdurulуncaya kadar ne kadar süre boyunca rüzgarda savrulduğu belli değildi. Elleri karanlıkta kendini durduran şeyi yokladı ve bunun taş bir duvar olduğunu fark etti. Bir kapı ile karşılaşıncaya kadar parmaklarıyla duvarı yoklamaya devam etti ve ardından kapı mandalını kaldırıp içeriye girdi.

Burası son derece farklıydı. Dışarıda kör ve sağırdı ve şimdi duyuları sanki ender bulunur ve muhteşem bir şeymiş gibi yeniden geri geliyordu. Çevreye, adeta bu harika görme duyusu her an yeniden elinden alınabilirmiş gibi bir duyguyla baktı.

Alçak tavanda çıplak kirişler. Tek bir gazyağı kandili. Sırtını boş duvara vermiş oturan bir adam. Telaşla yüzünü peçe ile gizlemeye çalışan bir kadın. Bir beşik. Alçak bir masa. Işığı yakalayan iki toprak kupa ve pirinçten bir tabak. Bir

köşeden gelen bir oğlak melemesi...

Adam, “Esselamün aleyküm,” dedi. “Barış üzerine olsun.” Celal’in aniden içeriye girmesinden şaşırmamış görünüyordu. “İçeriye gir kardeşim.”

Celal, eğilerek selam verirken, “Aleyküm vesselam,” dedi. “Barış senin de üzerine olsun.”

Adam yere doğru elini uzatarak, Tanrı misafirini yerdeki hasır döşeğin üzerine oturmaya davet etti. Celal, adeta bir rüyadaymış, ani bir harekede uyanabilirmiş gibi yavaş yavaş yere oturdu.

Adam, Araplara özgü bilindik selamla, “Evimize ışık getirdin,” dedi.

Celal, aynı şekilde yanıt verdi: “O, sizin ışığınızdı.”

Uzun bir süre sessiz kalıp rüzgarın sesini dinlediler. Sonunda adam, “Kötü bir fırtına, kardeşim,” dedi.

“Evet.”

“Yakında bitecek”

“Allah izin verirse.”

Kadın ateşin üzerine eğilip yemeği karıştırırken yine uzun bir sessizlik oldu.

Adam, “Söyle bana, kardeşim,” dedi. “Diğer adam ve iki deveniz nerede?”

Celal, bu adamın kendine hanın avlusunda yardım eden adam olduğunu yeni fark ediyordu. “O adam benim oğlum. Allah onu koruyacaktır.”

Çobanın karısı, iki ahşap tabağa yemek koydu. Tabaklardan bir tanesini Celal’e diğerini ise kocasına uzattı.

Yağ ve tuzla tatlandırılmış arpa lapasıydı.

Çoban, “Ben fakir bir adamım,” dedi, “ama benim olan her şey şenindir.”

Celal bir anda ne kadar aç olduğunu fark etti. Tıpkı bir rüyadaymış gibi yedi. Her kaşık arpa lapası bir mucize gibiydi. Celal, kaşığı ağzına götüren elini izledi,

dudaklarında arpanın ılıklığını hissetti, dilindeki tuzun tadını aldı ve güneş ışığı ve suyla beslenerek yetişen bu tahılın yanında duran bir şeyin içine, *bedenine* girmesinin kutsallığı karşısında huşu içindeydi. Tohumun başağa, arpa tanesine ve düşüncelere ve ruha dönüşmesine izin veren kutsal tasarım karşısında hayranlık duyuyordu. Sadece kendisi için değil, evrendeki her varlık için, hayvanlar, bitkiler, her canlı için, *her şey* sürekli bir akış halindeydi, içine alıp dışarıya vererek, tükenmez ve sevgi dolu Allah tarafından devamları, varolmaları sağlanıyordu. Ama yalnızca yarattığı canlı varlıklar değil, *her şey* yaşamla titreşiyordu: yalnızca oğlak, gülümseyen adam, kendilerini izleyen karısının siyah gözleri değil, bu mükemmel evrendeki her şey enerjiyle titreşiyordu: odanın duvarları, kandilin ışığı altında nabız gibi atıyor, ayağının altındaki taşlar, altındaki hasırın lifleri, odanın köşesindeki orak titreşiyordu.

Ev sahibi, "Yemeği beğenmedin mi efendi?" diye sordu. Celal, beş lokma yiyinceye kadar adam kendi yemeğini bitirmişti.

Celal, tabağın kucağında unutulmuş halde durduğunu ve içindeki yemeğin neredeyse dokunulmadan durduğunu görünce şaşırdı. Artık açlık hissetmemesine karşın yeniden yemeye başladı. Hareketleri yavaş, maddi dünyanın kurallarına alışkın olmayan bir adamın hareketleriydi. Ancak yemek mucizesini gösteriyor, Celal, bedeninin yeniden güç ile dolmaya başladığını hissediyordu. Tabağındaki yemeği bitirdi ve ev sahibine teşekkür etti.

Çoban, Celal'e nazik bir şekilde Şam'da ne işi olduğunu sordu. Çelal, kendini Şems ile ilgili tüm hikayeyi anlatır buldu: Pazar yerinde ilk karşılaştıklarında elinden tutup Seyid Burhan'ı döndürmesi; medrese önünde devesini durdurup kendine Hz. Muhammed'in mi yoksa Beyazıt Bestami'nin mi daha büyük olduğunu sorması; Şems'in medresede kitaplarını suya atması sonra sudan kupkuru çıkarması. Ona, dostuna duyduğu sevgiyi ve Konya halkının tepkisini, Şems'in nasıl Şam'a sürüldüğü, Sultan Veled'in onu geri getirmesi ve ikinci kez tümüyle ortadan kaybolmasını anlattı.

Çoban, "Peki ya dostun şimdi nerede?" diye sordu.

"Öldü, küçük oğlum tarafından öldürüldü."

Kadın, peçesinin altında soluğunu tuttu ama adam şaşırmamış görünüyordu. "Böyle şeyler olur," dedi.

Bu dindar adamın basit karşılığı Celal'in kalbine dokundu. Celal, "sana yemek

için para verememem," dedi, "anlaşılan para kesemi yanıma almamışım." Parmaklarına baktı ve ardından boynunu araştırdı. "Sana verecek yüzüğüm ve kolyem de yok. Sana verebileceğim tek şey bir hikaye."

Çoban ellerini çırparak karısına yanına oturmasını işaret etti. "Dikkade dinle. Evimizde büyük bir imam var."

Celal bir an durdu ve ruhuna bir hikayenin gelmesini bekledi. Daha önceden hazırladığı bir hikaye yoktu; o, çantası maceralar ve mesellerle dolu bir hikayeci değildi, o, yolunu yalnızca dokunma duyusu aracılığıyla bulan kör bir hacıydı.

Celal, "Bir adam, arkadaşının evinin kapısını çaldı," diye başladı, "içeriden, *'kim o?'* diye bir ses duyuldu. *'Benim! Bırak içeriye gireyim.'* Ses, *'yoluna git!'* dedi. *'Bu masa yalnızca pişmiş yemekler için. Burada ham insanlara yer yok.'* Adam, arkadaşının yarenliğini içten bir şekilde istiyordu ve bunun için her şeyi yapmaya hazırdı. Zavallı adam; *'kendimi nasıl hazırlayabilirim?'* diye sordu. *'Nasıl pişmiş hâle gelebilirim?"'*

Celal, çobana ve karısına sanki yanıtını verebilirlermiş gibi baktı. Adam başını sallayıp devam etmesini istedi. *"Seni pişirecek ve kendinden kurtaracak tek şey benden ayrı kalmanın ateşi. "*

Çoban, bunun gülünç bir hikaye olacağı düşüncesiyle güldü ama karısı onu susturdu.

"Bu, zavallı adamın duymak isteyebileceği son şeydi ama o kadar umutsuzdu ki, bir yıl dostundan ayrı kaldı ve gerçekten de ayrılık ateşiyle yandı. İyice piştiğinde geriye döndü. Dostunun evinin önünde ileri geri yürüyüp duruyordu; yine yanlış yanıt vereceği korkusuyla iyice gerginleşmişti. Sonunda cesaretini toplayıp kapıyı çaldı ve içeriden dostunun, *'kim o?'* dediğini duydu."

Celal gene sustu ve çoban bir kez daha devam etmesi için başını salladı. "Tam o anda adama bir şey oldu. Sevgilinin sesini duymak kendisi ile ilgili tüm düşüncelerin kafasından uzaklaşıp gitmesine neden olmuştu. Yanıt ağzından sanki bir başkası tarafından seslendirilmiş gibi çıktı: *'Sen, sevgili dostum, kapıdaki SENSİN!'* Kapı ardına kadar açıldı ve dostu karşısında duruyordu. *'Ben olduğuna göre içeriye gir. Bu evde hem seni hem de beni alacak bir oda yok.* "

Çoban daha fazlası için bekliyordu ama Celal'in sözlerini bitirdiğini anladığında gülümsedi. "Garip bir hikaye, kardeşim."

Gerçekten de öyleydi. Celal artık, Allah'ın evine girmek için yok olması gerektiğini anlıyordu. İki kişi, bir kişilik alanı paylaşamazdı. Arayışını bırakmadan aradığı şeyi bulamazdı.

Arayış sona erdiğinde yolcu gerçeği bütün çıplaklığıyla görebilirdi: burada ve bu anda olduğunu ve "ben" ile "diğerleri" ile ilgili bütün zanların yalnızca birer düşünceden ibaret olduğunu. Bu gerçekliğe direnmemek, Allah'ın kalbine açılan kapıydı. Yargılamayı bırakıvermek, Celal'in aradığını bulmasına yeterli olmuştu; kalbinin üzerindeki örtü kalkmış ve her şeyin ne kadar güzel olduğunu görmüştü. Yalnızca kandilin ışığında parıldayan renkler, ev sahiplerinin nazik yüzleri değil, *her ¡ey.* Her şey çok güzeldi: bu kulübenin sadeliği, çobanın çatlak ve su toplamış ayakları, çatı kirişlerinde uğuldayan rüzgar. Her şey son derece muhteşem, neşe ile doluydu. Celal'in "hayır" dediği her şey, eksiklikleri, Şems'in ölümü, Allah'tan ayrı kalması, bütün her şey şanlı bir "evet"e dönüşmüştü! Her şey Allah'ın iradesindeydi, öyle bir Allah ki, yarattıklarını, kendini sevebilmelerinin mümkün olmadığı kadar çok seviyordu. Nasıl olmuştu da bunu daha önceden anlayamamıştı?

Allah tarafından sarıp sarmalanmıştı. Yukarıda, aşağıda, önde ve arkada, mükemmel bir uyum vardı, kendi bedeninin bittiği noktada Allah'ın bedeni başlıyordu. Ama kendi bedeni bile Allah'ınkiydi. Bedenindeki her bir hücre kutsallıkla canlanıyordu. Geriye hiçbir boşluk kalmamıştı: dünyadaki en keskin bıçak bile Allah ile kendisinin arasından, yer olarak varolan Allah ile ayaklar olarak varolan Allah arasından geçemezdi. Her şey Allah'ın bereketine tanıklık ediyordu. Her olay, hatta bir kuyuya atılan Şems'in bedeni bile, her şey ama her şey Allah'tı. Allah ağlıyor, Allah gülüyordu.

Allah'tan başka bir şey yoktu. Celal'in aldığı her nefes Allah ile titreşiyor, kaynağından kulağına gelen her ses, Allah'ın eliyle taşınıyordu. Allah'ın peşinden gitmeye, onu bulmaya çalışmaya gerek yoktu, Allah zaten kendi yaratışını izliyordu. Celal'in Allah'a doğru attığı her adıma karşılık Allah ona doğru yüz adım atıyordu. Celal yürürken Allah koşuyordu.

Şu anda, yıllardır hissetmediği, bilinmeyen, belli belirsiz anımsadığı ve şu an birden bire son derece keskin bir hâl alan bir duyguyu hissediyordu: *mutluydu,* içinde bir şeyler parçalanmış ve şimdi ruhunu mutluluktan ayrı tuttuğu, kendim

gereksiz zorluklara sürüklediği, kendi kendini yolladığı sürgün için göz yaşı döküyordu. Yıllardır, *sürekli olarak*, Allah orada beklemişti. Dostun aranması değil, keşfedilmesi gerekiyordu. Celal'in hayatı boyunca aradığı hazineler sandığı gibi uzak bir adada değil, yaşadığı evin temellerinde, hâzineye ulaşmak için yıkması gereken evinin temellerindeydi.

Allah'ı dış dünyada aramış ve onu Şems'in suretinde bulmuştu. Artık, Celal ve Şems ile simgelenen "ben" ve "sen" ayrımı ortadan kalkmıştı ve Şems'in kendinden ayrı, kendinden başka bir şey olmadığını anlıyordu. Şems, bir dervişin kılığına bürünmüş Allah'tı. Şems ile kendisi bir ve aynıydı, tıpkı çobanla, çobanın karısıyla, keçiyle, masayla ve ateşle bir ve aynı olduğu gibi. Varolmuş ve varolan her şey burada ve bu andaydı. Şems buradaydı, Allah buradaydı.

Hatta Allah'ın inayetinin ışığıyla yıkanırken bile Celal bu mutluluğun geçeceğini biliyordu; bu durumu devam ettirmeye çalışmanın onu sona erdireceğini, yalnızca Allah'ın gitmesine izin vererek daima onunla birlikte olabileceğini biliyordu. Eğer Allah ile konuşmak isterse, sürekli hareket halinde olmalı, ve bazen onu kaybetmeliydi. Hatta, yalnızlığı tekrar hissetse bile, bu Allah'tan ayrı olma duygusunun gerçek olmadığını, her şeyin ama her şeyin Allah olduğunu biliyordu. Celal'in göklere yükselttiği her feryadı, "Allahım, neredesin?", Allah'ın gizli yanıtını içeriyordu: "Buradayım." Ve gerçekten de daima buradaydı.

O gece, Celal, çobanın kulübesinde uyurken, Şems rüyasında kendisine geldi: "Alaaddin'i bağışladım," dedi. "Artın sen de onu affetmelisin, içimizde kötü düşüncelere yer yok."

Ertesi sabah, tıpkı annesinin kollarında uyanır gibi uyandı. Öylesine büyük bir huzur, öylesine büyük bir sevgi duyuyordu. Kollarını başının üzerinde esnetti, bir kez daha bu bedende olduğuna mutluydu ve ortalığa saçılmış samanların üzerine yattı ve çatıdaki aralıklardan içeriye sızan güneş ışıklarını seyretti. Yalnızdı ve bütün sabah uyuduğunu fark etti. Yakınlarda bir horoz öttü: *"Allahu Ekber, Allahu Ekber!"* Allah yücedir. Celal gülümsedi. Evet, evet.

Çatıya inen bir kuşun kanat çırpışları dikkatini çekti ve çatıyı kaplayan palmiye yapraklarının üzerindeki ayak seslerinden izlediği yolu takip etti. Bu bir kumruydu ve adeta horoza yanıt verir gibi öttü. *"Hu"* diye seslendi. *'Hu."* Allah, Allah.

Kapının dışında bir oğlak meledi: *"Bismillah!"* Allah'ın adıyla. Celal, tıpkı bir çocuk gibi güldü. Hayvanlar z*ikir* ediyorlar, Allah'ın adını anıyorlardı. Bütün yaradılış minnetini sunuyordu.

Bütün bunları dinlerken, Alaaddin'i çoktan affettiğini fark etti. Çünkü Şems'i öldüren Alaaddin değildi. Bıçağı kullananlar katiller değil, katilleri kullanan bıçaktı. Şems boynunu cellatlarına sunmuş ve bıçaklarını geri çekinceye kadar onlarla alay etmişti. Eğer Alaaddin Şems'i öldürmeseydi, o zaman Celal onu kendi elleriyle öldürmek zorunda kalacaktı çünkü yalnızca dostundan ayrı kalmaya zorlandığında son pişme işlemi gerçekleşebilirdi. Yalnızca son pişme işlemi gerçekleştiğinde "ben"in neden olduğu engel ortadan kalkabilirdi. Celal'in içi birden bire dostuna karşı duyduğu bir minnetle doldu, dostunun yaşamını kurtarmak için kendi yaşamını feda eden bir dost.

Celal, oğlunun ruhu için dua etti; o oğul, babasının kurtuluşu olmuştu. Şems'in ruhu için de dua etti; o dost, kendisine her şeyi vermişti.

Celal aynı zamanda Şems'in hayatının yalnızca kendisi için bir hediye olmadığını, aynı zamanda Baha Yeled ve Seyid Burhan için de bir hediye oldu. Bu adamlar tek bir insanla ilgilenemezlerdi: onların görevi tüm insanlığa karşıydı. Onlar tüm dünyaya hediye vermek için çalışıyorlardı: Celal'in aydınlanmış ruhunu. Bu, Şems ile dostluğunun temel amacıydı: terkedilmiş bir aşık gibi davranmamak, yoldaş bulmak için ağlayıp inlememek, Allah tarafından zehirlenmiş bir mecnun değil sade bir derviş, sevgi yolunda bir hizmetkar, dışta ayık, içteyse sarhoş olmak.

Lirik şair ölmüştü, arayan, etkileyici sözler eden hatip, hepsi de gitmişti. Şimdi yepyeni bir Celal, bütün kişisel tutkuları ve arzuları yanıp yok olmuş bir adam vardı. Artık Celal yoktu: o, dinleyen her kulak, tutkuyla arzulayan her kalpti. Şems bir zamanlar kendisine, "Öğretmek istediğin sürece sessiz kal," demişti. "Arzular yok olup gittiğinde, o zaman elçilik başlar." Celal, Şam'a bir köle olarak gelmişti, Şems'ten ayrı olma yanılgısına bağlanmıştı; şimdiyse, bir hizmetçi olarak ayrılıyordu: özgür ve her kim isterse onun hizmetine girebilirdi.

Gel, gel, ne olursan ol, gel.

Kapı çalındı ve gıcırdayarak açıldı. Kapı eşiğinde bir adam sureti duruyordu. “Şükürler olsun! Buradasın, baba.” Bu Sultan Veled’di ve yanında çoban vardı.

Celal ayağa kalkıp çobana misafirperverliği için teşekkür etti. Saf ve iyi adam Celal’in dizine dokunup ona güLe güle dedi.

Celal buraya, Şam’daki bu bilinmez kapıya, üstünde paçavralar, yüzünde toz toprakla gelmiş, içeride Allah’ın yaşadığını bulmuştu. Artık hangi kapıyı çalsa içeride Allah’ı bulacağını çünkü kapının kendi kalbinin kapısı olduğunu ve içeride Allah’ın yaşadığını biliyordu.

Bazen uzun kış gecelerinde görülen bir rüya,

Sarhoş gökleri dolduran bir şarap hayali olup olmadığını Merak, ederim, canım sevgilim,

Bazen merak ederim, canım sevgilim,

O lal şarabı mı içmeli,

Yoksa her biri,

Üzerine yüzünün kazılı olduğu bir inci tanesi olan Ve adını anmak için tespih olarak çektiğim Gözyaşları mı dökmeliyim. .

Seni geriye çağırmanın birçok yolu var.

Evet, hatta bir düş olsan bile.

Sevginin Yolu

Nigel Watts

"Ham idim piştim; yandım elhamdülillah!"

Mevlana Celaleddin Rumi'nin belirgin bir yaşam öyküsü bulunmamasına karşın, hayatının önemli olayları üzerinde bütün araştırmacılar aynı fikirdedirler. Günümüzde Afganistan olarak bilinen bölgede, 1207 yılında doğdu; saygı duyulan Müslüman alimlerin oğlu ve torunuydu. Selçuklu Hükümdarlığının başkenti Konya'ya yerleşti ve 1273 yılında burada vefat etti. Ölümünün hemen ardından dönerek yapılan danslarıyla ünlü olan Sufizmin Mevlevi okulu kuruldu. Fakat, onun eserlerinin kaynağı olan sıradışı ilişkisi ve dostluğu ile ilgili pek az şey bilinmektedir.

Tebrizli Şems olarak adlandırılan gezgin derviş hayatına girdiğinde, Rumi binlerce insanın izlediği saygı duyulan bir imamdı. Rumi, ilk tanıştıkları andan itibaren bu kışkırtıcı, sıradışı ve geleneklere aykırı davranan ruhun etkisi altına girdi. İzdeşlerini dehşete düşürerek aniden eğitim verdiği medreseyi ve evinin kapılarını kapadı ve gönül eğitimi olarak adlandırdığı eğitimde çıraklığına başladı.

Sevginin Yolu, bu sıradışı ve mücadele dolu dostluğu, ilk anında duyulan yoğun sevgiden beklenmedik acılı sonuna kadar anlatmaktadır. Rumi'nin yaşamı, Şems ile tanıştıktan sonra bir daha asla eskisi gibi olamamıştı. Esrik ama bir yandan da üzücü mücadelesi ve arayışı, bizlere gerçek adanmışlığın anlamını öğretmektedir.

DHARMA YAYINLARI

Dünya Dinleri ve Kültürleri/Sufizm